

PS II.
46.

221

Calendarul Banatului

Anul
1933

intocmit de

IOSIF VELCEANU
profesor

Mândră țară e Banatu
Că la noi cântă totnatu

LOTERIA DE STAT PRIVILEGIATĂ PE CLASE.

Colectura principală autorizată pentru Timișoara, Arad și Banat.

BANCA DE SCONT S. P. A.
SUCURSALA CETATE

TIMIȘOARA, BULV. REGELE FERDINAND 11.
TELEFON 19-36. () TELEFON 19-36.

Tipografia I. Frischmann, Periamos

Filip Kelcsó

PERIAMOȘ

Magazin de fierărie, coloniale și vopsele.

Depozit de BENZINĂ, PETROL și ULEURI.

FUMAȚI

delicioasele produse

ALE CASEI AUTONOME

a

Monopolurilor R. R.

4493

PS. II. 46
221.

Calendarul Banatului

Anul
1933

intocmit de

IOSIF VELCEANU
profesor

Mândră țară e Banatu
Că la noi cântă totnatu

7.6725

BIBLIOTECA CENTRALA
A REGIUNII BANAT

9-7782-1

Tipografia IOSIF FRISCHMANN, PERIAMOȘ.

SĂRBĂTORILE

prevăzute în legea repausului duminical

1. Toate Duminicile de peste an.
2. Anul Nou (1 Ianuarie).
3. Botezul Domnului (6 Ianuarie).
4. Unirea Țărilor Române (24 Ianuarie).
5. Paștile 2 zile (16—17 Aprilie).
6. Sf. Gheorghe (23 Aprilie).
7. Sărbătoarea muncii (1 Mai).
8. Independența României (10 Mai).
9. Înălțarea Domnului, Ziua Eroilor (25 Mai).
10. Nașterea Domnului, 2 zile (25 și 26 Decemvrie).

SĂRBĂTORI ȘCOLARE

a) Sărbători bisericești:

Nașterea Maicei Domnului, 8 Septemvrie. Înălțarea sfintei cruci, 14 Septemvrie. Sf. Dumitru 26 Octomvrie. Sfinții arhangheli Mihail și Gavril 8 Noemvrie. Intrarea în biserică, 21 Noemvrie. Sf. Nicolae, 6 Decemvrie. Întâmpinarea Domnului, 2 Februarie. Bunavestire, 25 Martie. Sf. Gheorghe, 23 Aprilie. Sf. Constantin și Elena, 21 Mai. Înălțarea Domnului, 25 Mai. Pogorârea Duhului sfânt, Mai.

b) Sărbători naționale:

Unirea Țărilor Române, 24 Ianuarie. Independența și întemeierea Regatului României, 10 Mai. Ziua nașterii M. S. Regelui Carol II, 16 Octomvrie. Ziua nașterii M. S. Maria, 29 Octomvrie. Ziua patronală a școlii.

Vacanța Crăciunului ține dela 24 Decemvrie până la 7 Ianuarie inclusiv. Vacanța Paștilor ține dela Duminica Floriilor până la Duminica Tomei. Vacanța de vară la școlile primare dela 10 Iulie până la 15 Septemvrie, iar la școlile secundare dela 10 Iunie până la 1 Septemvrie.

ZILELE CÂND NU SE JUDECĂ

Pe lângă Duminici și sărbătorile prevăzute în Legea Repausului Duminical, judecătorile mai țin și următoarele sărbători: 7 Ianuarie (Sf. Ioan), 25 Martie (Bunavestire), 3 zile de Paști (16, 17 și 18 Aprilie), 21 Mai (Sf. Constantin și Elena), 29 Iunie (Sf. Petru și Pavel), 2 zile de Rusalii (4 și 5 Iunie) 8 Septemvrie (Nașterea Maicei Domnului), 14 Septemvrie (Ziua Crucii), 26 Octomvrie (Sf. Dumitru), 8 Noemvrie (Sf. Mihail și Gavril), 6 Decemvrie (Sf. Nicolae).

Curtea de Casație, Curțile de Apel și Tribunalele țin următoarele vacanțe: la Crăciun din 24 Decemvrie până la 1 Ianuarie; la Paști din Joia Patimilor (9 Aprilie) până la Duminica Tomei (19 Aprilie) și vacanța de vară dela 1 Iulie până la 31 August. La judecătorii se ține numai vacanța de Crăciun, 4 zile (24—27 Decemvrie) și cea de Paști, 6 zile (9 Aprilie până la 14 Aprilie).

CELE PATRU ANOTIMPURI

Primăvara începe în 21 Martie.

Vara începe în 21 Iunie.

Toamna începe în 23 Septemvrie.

Iarna începe în 22 Decemvrie.

Dinastia română

Din veacul XVI-lea Casa Hohenzolern se ramifică: Linia SIGMARINGEN începe cu Carol II. (1576—1606). Capul acestei linii este Carol Anton (1848—1849), ai cărui descendenți sunt:

† REGELE CAROL I al României, născut la 20 Aprilie 1839 în Sigmaringen și trecut la cele veșnice, la 11 Octombrie 1914 în Sinaia. S'a căsătorit în Neuwied, la 15 Noemvrie 1869 cu Elisabeta (Carmen Sylva) principesă de Wied, născută la 29 Decemvrie 1843 și decedată la București, la 2 Martie 1916.

Regele Carol I. a fost ales cu plebiscit Principe domnitor al României la 8 Aprilie 1866 și încoronat de Rege al României, la 10 Mai 1881.

† REGELE FERDINAND I. născut în Sigmaringen, la 24 August 1865. S'a urcat pe tronul României în 11 Octombrie 1914. În anul 1916 a declarat războiul de întregire al neamului; în 15 Octomvrie 1922, se încoronează ca Rege al tuturor Românilor, în catedrala încoronării din Alba-Iulia.

După 13 ani de domnie glorioasă, în 20 Iulie 1927 își depune sufletul în mâinile Creatorului în castelul dela Sinaia.

MARIA, M. S. Regina Văduvă, principesă de Britania, născută în 29 Octomvrie 1875, căsătorită cu M. S. Regele Ferdinand I. în 10 Ian. 1893; purtând cu adâncă răbdare durerile și bucuriile războiului pentru întregirea neamului; în 15 Octomvrie 1922, în catedrala din Alba-Iulia primește din mâinile Augustului Ei soț coroana de Regină a tuturor Românilor.

Membrii Dinastiei Române

CAROL II Regele României, născut în 16 Oct. 1893, la Sinaia. S'a căsătorit în Atena, la 10 Martie 1921 cu Principesa Elena a Greciei, născută în 20 Aprilie 1896.

ELISABETA, principesa de România, născută în castelul Peleş, la 29 Septemvrie 1894. În 27 Februarie 1921 s'a căsătorit cu Principele George al Greciei, ajuns rege în Grecia, azi detronat.

MĂRIOARA, principesă de România, Regină a Iugoslaviei, răscută în Gotha, la 27 Decemvrie 1899, În anul 1922 s'a căsătorit cu regele Alexandru I. al Iugoslaviei.

NICOLAE, principe de România, născut în castelul Peleş, la 5 August 1904.

ILEANA, principesă de România, născută în București la 23 Dec. 1908, căsătorit cu arhiducele Anton de Habsburg

† MIRCEA, principe de România, născut în București, la 21 Dec. 1911. decedat în 2 Noemvrie 1916, după izbucnirea războiului pentru întregirea neamului.

Moștenitorul Tronului

A. S. R. Marele Voevod MIHAI I născut la 25 Oct. 1921 la Sinaia.

*Sus deci fruntea voinicească
Pentru Tron și-al nostra Grai,
Lângă El să ni'nflorească
Voevodul nost' Mihai!*

L. Gostin

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE
				ziua resare apune
		Dum, înainte Bot, Domn., Marcu c. 1, v. 1—8: „Inceperea evang. lui Iisus Christos...”; ev. inv. 6; gl. 3		1 7.42 4.24 8 7.41 4.33 15 7.40 4.39 22 7.35 4.48 29 7.28 4.58
1	Dum.	† A. Nou. Sf. V.	† An. Nou	
2	Luni	Sf. Silvestru	Macariu	
3	Marti	Sf. Gordiu	Genoveva	
4	Mierc.	Soborul 70 Apost.	Titu	
5	Joi	Mart. Teopempt	Simeon	
6	Vineri	† Bot. Domn.	† Epifania	
7	Sâmb.	† Sf. Ion Bot.	Sf. Iacint	
		Dum, d. Bot, Domn., Mat, c. 4, v. 12—17: „In vremea aceea auz, Iisus, că Ioan s'a prins...”; ev. inv. 7; gl. 4.		LUNA 5. pătrarul prim 13. luna plină 20. pătrarul ultim 27. luna nouă
				Povește economice*) <i>La casă și curte:</i> Drege uneltele economice. Repară gardurile. Cară gunoiul la câmp <i>În grajd:</i> Cât ține gerul aspru, lasă gunoiul sub vite și așterne paie deajuns, ca să le fie cald. Când e soare, lasă vitele pe afară, curăță grajdul și-l aerisează. <i>În grădină și pe câmp:</i> Sapă afund pământul pentru straturi și-l gunoiește. Fă gropi pentru pomii ceice îi sădești în primăvară. Târsește spinii și tufele de pe locurile de arat și de cosit. <i>În stăpână:</i> Albinele încă odihnesc, grijește să nu le tulburi liniștea umblând pela coșnițe.
8	Dum.	† P. G. Hozev	† Sf. Sev.	
9	Luni	Mart. Polieuct	Martial	
10	Marti	Sf. Grigore Ep.	L. A. Petru	
11	Mierc.	Cuv. P. Teodosie	Hig. Papa	
12	Joi	Mart. Tatiana	Arcadiu	
13	Vineri	Mart. Ermil	Ion Botez	
14	Sâmb.	Sf. Părinți uciși	Ilariu	
		Dum, leproși, cea din Dum. a 29-a d. Rus., Luca, c. 17 v. 12—19; „In vrem, aceea intrând Iis, într'un sat, l'au întâmp, pe el 10 bărb, leproși...”; ev. inv. 8, gl. 5.		
15	Dum.	† C. Pav. Tibeul	† Sf. Marc.	
16	Luni	Lanț. Ap. Petru	Mauru	
17	Marti	Sf. Anton	Sf. Anton	
18	Mierc.	Sf. Atanasie	Prisca	
19	Vineri	Cuv. Macariu	Sulpiciu	
20	Joi	Cuv. Eutimiu	Fab și Seb.	
21	Sâmb.	Cuv. Maxim	Agnesia	
		Dum, orbului, cea din Dum. a 31-a d. Rus., Luca, c. 18, v. 35—43: „In vremea aceea a fost, când s'a apropiat Iisus de Ierihon...”; ev. inv. 9; gl. 6.		
22	Dum.	† Ap. Timoteu	† Vincenț.	
23	Luni	Mart. Clement	Raimund	
24	Marti	C. M. Xenia S. N.	† Babilas	
25	Mierc.	Sf. Grigore Teol.	L. S. Pavel	
26	Joi	Cuv. Xenofont	Policarp	
27	Vineri	Sf. Ion Chrisost.	I. Chrisost.	
28	Sâmb.	Cuv. Efrem Sir.	Carlomag.	
		Dum, lui Zahciu, cea din Dum. a 32-a d. Rus., Luca, c. 19, v. 1—10: „In vremea aceea trece ea Iisus prin Ierihon...”; ev. inv. 10; gl. 7.		
29	Dum.	† Mcașt. Sf. Ig.	† F. de Sal.	
30	Luni	† S-ții Trei Er.	Batilda	
31	Marti	S-ții Ciru și Ion	P. Nolasc	

*) Din Almanahul Banatului.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte :

Vă spun eu, Regele Vostru, că ați câștigat dreptul de a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pe care v'ați luptat. Vi se va da pământ!

Pe drumul greu al suferințelor ce le-am străbătut de atâta vreme, ne va călauzi și mai înainte speranța și încrederea în puterile de viață ale scumpului nostru popor!

Regele Ferdinand I.

Munca spornică este totul pe lumea aceasta : prin ea se scoate pâine și din piatra sacă.

Munca trebuie întărită prin știință.

Prof. I. Simionescu.

Cartea bună te abate dela gânduri rele.

Zodia „Vărsătorului.” Cei născuți în această zodie sunt din fire liniștiți, indulgenți și au recunoștință față de binefăcătorii lor. Au darul spre științe și arte și sunt iubiți de cei ce îi înconjură, fiindcă au purtare frumoasă

Această zodie aduce fete vesele și totdeauna cu surisul pe buze; sunt statornice în dragoste și promit, prin purtarea lor chibzuită, că măritându-se vor aduce noroc în casă.

Femeile sunt bune gospodine, cu fire așezată și credincioase. Bărbații sunt vioi, buni la inimă și știu răzbi greutățile vieții.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Mierc.	Mart. Trifon	Sever	5	7 20	5.08
2	Joi	† Intâm. Domn.	† Purificat	12	7 11	5.19
3	Vineri	Sf. Simeon	Blasiu	19	6.58	5.31
4	Sâmb.	Păr. Isidor	Gilbert	26	6.44	5.42

Triodul, Dum. Vameș, și a Fariseului, Luca a 16-a (cea din Dum. a 33-a d. Ev.) c. 18 v. 10—14: Zis-a Domnul pilda aceasta: Doi oameni s-au suit în biserică; ev. în, 11; gl. 8.

5	Dum.	† Triodul	† S-ța Ag
6	Luni	Păr. Bucol	Dorotheia
7	Mărți	Sf. Parteniu	Romuald
8	Mierc.	M. Teodor Strat.	Ion de Mat.
9	Joi	Mart. Nicefor	Apolonia
10	Vineri	Mart. Haralamb	Scolastica
11	Sâmb.	Mart. Blasiu	Dezideriu

Dumin. Fiului răstăcit, Luca c. 15 v. 11—32: „Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om avea doi feciori...“; ev. inv. 1; gl. 1

12	Dum.	† Sf. Melentie	† Septuag.
13	Luni	Păr. Martinian	Catherina
14	Mărți	Sf. Auxent	Valentin
15	Mierc.	Ap. Onesim	Faustin
16	Joi	Mart. Pamfil	Onesim
17	Vineri	Mart. Teodor T.	Cons-ța (Q)
18	Sâmb.	Sâmbăta Morților	Simeon

Dum. lăsatului de carne, Mat. c. 25, v. 31—46: „Zis-a Domnul: Când va veni Fiul omului într-o mărire a sa...“; ev. inv. 2; gl. 2.

19	Dum.	† Sf. Archi. Ap.	† Sf. Gabin
20	Luni	Păr. Leon Episc.	Eucheriu
21	Mărți	Sf. Timoteiu	Sf. Pepin
22	Mierc.	Mart. din Eug.	Scaun. S.P.
23	Joi	Mart. Policarp	Sever
24	Vineri	Af. Cap. S. I. Bot.	Mateiu
25	Sâmb.	Păr. Tarasiu	Valburga

Dum. lăs. de brânză, Mat. c. 6, v. 14—21: „Zis-a Domnul: De veți ierta oamenilor greșelele lor...“; ev. inv. 3; gl. 3.

26	Dum.	† Lăsatul Sec.	† Sf. Nest.
27	Luni	Păr. Procopiu	Leandru
28	Mărți	Sf. Vas. Mărt.	† Mărtia G.

LUNA

3. pătrarul prim
12. luna plină
19. pătrarul lultim
26. luna nouă

Povește economice

La casă și curte: Pregătește sămânțele de primăvară. Curăță cucuruzul (porumbul) și vântură bucatele. Răscolește cartofii incolțiți.

În grajd: Dă vitelor nutreț mai bun. Supraveghează fătutul vacilor, iepelor, scroafelor și oilor. Dă-le tărâte ori urluială de cucuruz, orz, ovăz.

În grădină și pe câmp: Samănă răsaduri. Pune salată, ceapă, aiu (usturoiu), morcovi, pătrunjel, mazăre etc. Curăță pomii de mușchiu, crengi uscate și omide. Taie mlădițele de altoit și le pune în nisip. Samănă grâu de primăvară, orz, ovăz.

În stăpină: Scutește stupii de șoareci; celor slabi, dă-le miere, ori sirop de zahăr.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte :

Impins de marea dragoste de Țară am sosit în mijlocul poporului Meu, spre a fi, conform făgăduinții date, pavăză Fiului Meu și strajă Patriei

Regele Carol II.

Pământul nu e numai al celui care-l stăpânește: din rodul lui se hrănește lumea toată, dupăcum și plugarul nu poate trăi numai cu ce-i dă ogorul.

De aceea munca de pe câmp trebuie făcută cu socoteală, ca rodul să fie cât mai imbelșugat: numai așa și țara întreagă nu va duce nevoi.

Prof. I. Simionescu.

Ai carte: ai parte!

Zodia „Peștilor“. Cei născuți în această zodie au multă sânguința la lucru: inclină spre a deveni cu bunăstare.

Această zodie aduce fete chibzuite la toate; măritându-se vor fi bune soții și gospodine harnice.

Bărbații sunt firi schimbătoare, se înflăcărează ușor și repede pentru ce e frumos, dar nu sunt prea statornici.

Sunt din fire darnici și inclinați spre facere de bine.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
1	Mierc.	C. Eudochia	† Mirc. Cen	ziua	resare	apune
2	Joi	Sf. Teodot	Simpliciu	5	6.31	5.52
3	Vineri	Sf. Eutropiu	Cunegunda	12	6.19	6.00
4	Sâmb.	Cuv. Gherasim	Cazimir	19	6.07	6.10
				26	5.53	6.19

Dum. 1-a din Post, Ioan c. 1. v. 44—52: „In vrem. aceea voia Iis, să meargă în Galilea...”; ev. inv. 4; gl. 4.

5	Dum.	† Sf. Conon	† Eusebiu
6	Luni	42. M. d. Amoreea	Perpetua
7	Mărți	Mart. Bazileu	Tom. d'Ac.
8	Mierc.	Sf. Teofilact.	† Quatemb.
9	Joi	40 Mart. din Seb.	Francisca
10	Vineri	Mart. Codrat	40 Martiri
11	Sâmb.	Sf. Sofronie	Balogiu

Duminea a 2-a din Post, Marcu c. 2, v. 1—12: „In vremea aceea intrat-a Iisus în Capernaum...”; ev. inv. 5; gl. 5.

12	Dum.	† Sf. Teofan	† Grig. c. M.
13	Luni	Sf. Nicefor	Eufrosia
14	Mărți	Sf. Benedict	Matilda
15	Mierc.	Mart. Agapie	Longin
16	Joi	Mart. Sabin	Heribert
17	Vineri	Cuv. Alexe	Gertruda
18	Sâmb.	Păr. Ciril	Alexandru

Dum. a 3-a din Post, Marcu c. 8, v. 34—38: „Zis-a Domnul: Celace voește să vină după mine...”; ev. inv. 6; gl. 6.

19	Dum.	† Sf. Chrsant	† Sf. Iosif
20	Luni	Sf. Teodor Trich.	Isachim
21	Mărți	Cuv. Iacob Ep.	Benedict
22	Mierc.	M. Vasile Preotul	Octavian
23	Joi	Mart. Nikon	Victorin
24	Vineri	Păr. Artemon	Simon
25	Sâmb.	† Buna Vestire	† B Vestire

Dum. a 4-a din Post, Marcu c. 9, v. 17—31: „In vremea aceea, a venit un om la Iisus...”; ev. inv. 7; gl. 7.

26	Dum.	† Sob. Arh. Gab.	† Sf. Ludg
27	Luni	S-ta Matrona	Rupert
28	Mărți	Cuv. Ilarion	Gontran
29	Mierc	Sf. Marcu Ep.	Eustațiu
30	Joi	Cuv. Ion Scriit.	Quirin
31	Vineri	Cuv. Ipatie	Balbina

LUNA

5. pătărul prim
13. luna plină
20. pătărul ultim
27. luna nouă

Povește economice

La casă și curte: Vântură bucatele; muierea harnică pune cloțe de tot soiul.

În grajd: Vitelor de lucru și celor fătate li se dă nutreț bun și din destul. Celelalte se scot ziua la pășune. Se yăruie cotețele de galițe, spre a se stărpi microbii și insectele stricacioase. Ferește vitele de musca columbace.

În grădină și pe câmp: E luna aratului și a sămănatului; ară adânc, samănă tot felul de legume. Pune cartofii și mazărea. Altoiște cireșii, caisii și prunii cât mai de timpuriu. Grapă sămănăturile de toamnă și le samănă cu trifoiu. Desgroapă și gu-noiește via.

În stupină: Nutrește stupii mai slabi cu miere ori sirop de zahăr. În zile frumoase albinele ies afară spre a se curăți. Curăță stupii de albinele moarte și rămășițe de faguri.

Aniversări:

La 14 Martie, Aniversarea proclamării Regatului (1881)

La 27 Martie, Aniversarea Unirii Basarabiei cu Patria Mamă (1918).

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Cu cât cineva este mai sus pus, cu atât mai mult trebuie să caute de a merita mărirea, la care soarta l'a chemat: și dela un Prinț, care stă aproape de Tron, se cere mai mult decât dela alții

Nu pot deci să Te sfătuiesc în destul; să-Ti îndeplinești cu sfințenie datoriile Tale către D-zeu, către Țară și către Tine Însuși!

Regele Ferdinand I.

Ce poți face azi, nu lăsa pe mâine; fiecare clipă trebuie socotită și folosită în spre bine.

Toporul rău nimeni nu-l fură.

Zodia „Berbecului“. Cei născuți în această zodie sunt foarte ambițioși, curajoși, prea încrezuți în sine, câteodată pătimiși, dar totdeauna au caractere cinstite și vorba deschisă, sinceră și cinstită; le sare țandăra pentru orice fleac, dar se astâmpără ușor, uitând repede artăgul; le place să steie totdeauna în fruntea mesei și să facă pe cel mai cuminte.

Această zodie aduce fete din fire domole, cărora le place să se gătească frumos, ca să fie iubite și lăudate pentru frumuseța lor.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
1	Sâmb.	Sf. Maria Egipt.	Hugo	ziua	resare	apune
Dam, a 5-a din Post, Marcu c. 10, v. 33—47: „În vrem. aceea luând Iisus pe cei doisprezece . . .”; ev. inv. 8; gl. 8.				2	5.40	6.28
				9	5.27	6.37
				16	5.14	6.46
				23	5.02	6.55
				30	4.50	7.04
2	Dum.	† Sf. Titu	† Fr. d. P.	LUNA		
3	Luni	Sf. Nichita	Ricard	3.	pătrarul prim	
4	Martî	Păr. Iosif Scriit.	Isidor	12.	luna plină	
5	Mierc.	Cuv. Teodul	Vincent	20.	pătrarul ultim	
6	Joi	Sf. Eutichie	Celestin	26.	luna nouă	
7	Vineri	Cuv. Georg. Mărt.	Rossin	Povește economice		
8	Sâmb.	Ap Irodion	Maria Eg.	La casă și curte: D		
Dum, a 6-a din Post, a Floriilor, Ioan c. 12, v. 1—18; „Mai înainte de Paști cu 6 zile . . .”				Paști, vâruie casa pe di		
9	Dum.	† Floriile	† Floriile	năuntru și pe dinafară		
10	Luni	Sf. Terențiu	Fulbert	Aerisează podrumul (piv		
11	Martî	Mart. Antipa	Leon	nița) Curăță fântâna.		
12	Mierc.	Sf. Vasile Mărt.	Eotorgiu	In grajd: Scoate vitel		
13	Joi	Mart. Artemon	Marcel	la pășune. Ca să nu s		
14	Vineri	† Vinerea M.	† Vin. Sf.	umfle, dă-le fân uscat, ap		
15	Sâmb.	Ap Aristarch	Paternu	trifoiu verde. Vitelor d		
Dum, Sfințelor Paști, Ioan c. 1, v. 1—17: „Întru început era cuvântul . . .”				lucru dă-le și grăunțe, c		
16	Dum.	† Paștile	† Paștile	să nu slăbească Fereșt		
17	Luni	† Paștile	† Paștile	vitele de musca columbaco		
18	Martî	† Paștile	† Paștile	In grădină și pe câmp		
19	Mierc.	Cuv. Ion Paleol	Apolonia	In grădină începe plivitu		
20	Joi	Cuv. T. Trichina	Crescent	și săditul; cu aratul trebu		
21	Vineri	Mart. Ianuarius	Sulpiciu	isprăvit. Grăbește cu al		
22	Sâmb.	Cv. Teodor Sich.	Lothariu	toirea merilor și perilo		
Dum, a 2-a d. Paști, a Tomei, Ioan c. 21, v. 19—31; „Fiind seara în ziua aceea . . .”; Ioan c. 15, v. 17, c. 16, v. 2; „Zis-a Dom, învățăceilor săi: Aceasta poruncesc vouă, să vă iubiți unul pe altul . . .” ev. inv. I, gl. I.				Caută omidele și le stâr		
23	Dum.	† Sf. George	† Quasim.	pește Plivește sămănă		
24	Luni	S-ta Elisabeta	Adalbert	turile de buruieni. Sap		
25	Martî	Ap. Marcu	Ap. Marcu	via și pune pari.		
26	Mierc.	Mart. Vasile Ep.	Anaclet P.	In stupină: Caută		
27	Joi	Isv. Tămăduirei	Antim	vezi dacă nu cumva		
28	Vineri	Ap. Iason	Vital	moartă matca. Pe cei slab		
29	Sâmb.	9 M. d Cizic	Robert	ii împreună câte doi la		
Dum, a 3-a după Paști, a Minorosițelor, Marcu c. 15, v. 43—53: „În vremea aceea venit-a Iosif din Arimatea . . .”; ev. inv. 3; gl. 2.				olaltă. Dacă-i delipsă, dă-		
30	Dum.	† Sf. Iacob Ap.	† Caterina	miere.		
				Aniversări:		
				La 20 Aprilie, Aniver		
				sarea nașterii M. S. Regi		
				Elena (1896),		
				La 24 Aprilie, Ziu		
				numelui M. S. Regi		
				Elisabeta a Greciei.		

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Alegându-Te Domn am arătat lumii, că la legi noi vrem și oameni noi; fă, ca legea să înlocuiască arbitriul, fă, ca legea să fie tare!

lar Tu, Măria-Ta, ca Domn, fii bun și blând, fă, ca Domnița Ta să fie o Domnie de pace și dreptate, potolește patimile, fă să înceteze uile, care ne despart și reînfințează între noi vechea frăție!

M. Coșălniceanu.

Tot creștinul să se spovedească, dar mai ales să se îndrepte și să nu facă păcate grele. Prof. I. Simionescu

Prof. I. Simionescu.

Mamele române să nu părăsească obiceiul frumos strămoșesc de a încrista (încondeia) ouăle de Paști.

Cine tot alege, culege.

Zodia „Taurului“. Cei născuți în această zodie sunt foarte sentimentali, agonisători și muncitori; sunt greu de a fi convinși și de multe ori prea părtinitori; au calități frumoase, putându-se ridica la dignități înalte; iubesc frumusețile naturii și de aceea sunt buni agricultori.

Această zodie aduce femei deștepte, bune gospodine, dar cam vajnice la mânie; numai dragostea le poate împăca.

Data	Zilele	Calendar lul an Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Luni	Erechia. S. M.	† Filip, Iac.	7	4 40	7.13
2	Marti	Sf. Atanas c. M.	Atanasie	14	4.31	7.21
3	Mierc.	Timotei și Maura	Afl Crucii	21	4 24	7.29
4	Joi	Mart. Pelagia	Monica	28	4.17	7.37
5	Vineri	Mart. Irina	Pius V. Pa.			
6	Sâmb.	Dreptul lov	Ion. P. Lat.			

Dum a 4-a d Paști, a Slăbănog., Ioan c. 5, v 1—15:
„In vremea aceea s'a suit Iisus in Ierusalim . . .”;
ev. inv. 4; gl. 3

7	Dum.	† Sf. Acaciu	† Stanislau
8	Luni	Sf. Ion Ev.	Dezideriu
9	Marti	Prof Isaia	Grig. Naz.
10	Mierc.	Simion. S. Naț.	† Sf. Anton
11	Joi	Mart. Mochie	Mamert
12	Vineri	Păr. Epifan	Pancrațiu
13	Sâmb.	Mart. Gliceria	Servațiu

Dum. a 5-a d Paști, a Samarinenței Ioan c. 4, v.
5—42: „In vremea aceea, venit a Iisus in cetatea
Samariei . . .” ev. inv. 7; gl. 4.

14	Dum.	† Sf. Terapont	† Bonifaciu
15	Luni	Sf. Pachomiu	Sf. Sofia
16	Marti	Cuv. Teodor c Sf.	Honoriu
17	Mierc.	Ap. Andronic	Pascal
18	Joi	Mart. Teodot	Venantiu
19	Vineri	Mart. Patriciu	Ives
20	Sâmb.	Mart. Talaleu	Bernard

Dum. a 6-a d. Paști, a Orbului, Ioan c. 9, v. 1—38:
„In vremea aceea trecând Iisus . . .”; Ioan c. 10, v
1—9: „Zis-a Domnul către Iudeii cari veniseră la
dânsul . . .”; ev. inv. 8; gl. 5.

21	Dum.	† Sf. C. și Elena	† Iuliana
22	Luni	C. Mihail Mărt.	S-ta Iulia
23	Marti	Sf. Bazilisc	Dezideriu
24	Mierc.	C. Simeon d. M.	Donatian
25	Joi	In. Cr. Z. Eroilor	† Pelagia
26	Vineri	Apost. Carp	Urban
27	Sâmb.	Mart. Terapont	Wilhelm

Dum. a 7-a după Paști, a SS. Părinți, Ioan c. 17,
v. 1—13: „In vremea aceea, ridicând Iisus ochii săi
la cerul . . .”; ev. inv. 10; gl. 6.

28	Dum.	† Sf. Nichita	† Maximiu
29	Luni	S-ta Teodosia	Calixt
30	Marti	Cuv. Isaciu	Felix Papa
31	Mierc.	Ap. Ermia	Petronilla

Povește economice

La casă și curte: Aeri-sează lăsând ferestrele zilnic deschise. Scoate afară peste zi straietele de pat.

In grajd: Se incepe regulat pășunarea tuturor vitelor. Se tund oile. Se castrează armăsarii, taurienții și verii.

In grădina și pe câmp: Samănă castraveți, pepeni, căneșă și in. Gată cu presădirea legumelor timpurii: varză, ardei sau piparcă, paradaise, sfeclă roșii de zahăr și pentru vite. Sapă cucuruzul. Coșește lucerna și trifoiul. Incepe cu stropitul viei: Sapă via a 2-a oară.

In stupină: Stupii încep a roi. Pune o coșniță într-o prăjină lungă sau într'un pom lângă stupină, poate că trage roiul la ea.

Aniversari:

La 10 Mai, Aniversarea proclamării independenței (1877) și a încoronării primului Rege român (1881).

La 21 Mai, Ziua numelui M. S. Regina Elena și A. S. R. Princ. Ileana.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Sire! Ești trimis al lui D-zeu, să împlinești visul unui neam! vei fi cel mai mare Voevod al Țării, împodobindu-Te cu titlurile lui Mihai Viteazul: Domn al Țării Românești și al Moldovei!

Să Te încoronezi la Alba-Iulia, sau să mori pe câmpia Turdei:

Nicolae Filipescu,

Viața fără știință de carte e ca a orbului, care nu știe pe unde să meargă; alte popoare ne iau înainte prin carte, fără să fie înzestrate cu însușiri mai alese decât noi.

Prof. I. Simionescu.

Sănătatea e înainte de toate: care abia atunci devine prețioasă, când omul n'o mai are.

Crişma ori o vinzi, ori te vinde.

Zodia „Gemenilor“. Cei născuți în această zodie sunt din fire deștepți, foarte buni în comerț, învață ușor alte limbi străine, iubesc călătoriile, ca să cunoască și alte ținuturi și obiceiuri; își schimbă ușor profesiunile și au darul de a fi inventioși, producând chiar opere de artă.

Femeile din această zodie sunt blânde, fără mari pretenții, dar bune gospodine.

Bărbații sunt buni la inimă și sfăteși, umblă după dragoste și știu scoate treburile din încurcătură, chiar și prin vicleșug; numai dragostea îi poate ierta!

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catholic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Joi	Joia Moșilor	Sf. Pamfil	4	4.13	7.43
2	Vineri	Păr. Nicefor	Grațian	11	4.11	7.48
3	Sâmb.	Sâmb. Morților	Erasmus	18	4.10	7.51
				25	4.11	7.51

Dum. Rusaliilor, Ioan c. 7, v. 37—53: „Iar în ziua cea de pe urmă, cea mare a praznicului...”

LUNA

2. pătrarul prim
9. luna plină
17. pătrarul ultim
24. luna nouă

4	Dum.	† Rusaliile	† Rusaliile
5	Luni	† S-ta Treime	† Rusaliile
6	Mărți	Cuv. Visarion	Claudiu
7	Mierc.	Mart. Teodot Ep.	† Quaten.
8	Joi	Sărb. Națion.	Sf. Medard
9	Vineri	Sf. Ciril Patr.	Pelagia
10	Sâmb.	Mart. Timoteiu	Margareta

Dum. 1-a d. Rus., a Tuturor Sfinților, Mateiu c. 10, v. 32—33, 37—38: „Zis-a Domnul învățăcelilor săi: Tot cela ce va mărturisi pt. mine...”; ev. inv. 1, gl. 8.

Povește economice

La casă și curte: Asigură casa contra focului și recolta contra grindinei. Mătură podurile și hambariul. Muierile harnice ciupelesc găștele de pene. Pun cireșe și vișene pentru iarnă.

În grajd: Apără vitele contra muștelor. Termină tunsul oilor.

În grădină și pe câmp: Udă și plivește straturile. Oculează trandafirii și pădureții. Sapă a doua oară cucuruzul. Cosăște trifoiul și fânețele când sunt mai în floare. Ogărește miriștea pentru grâu. La finea lunii începe secerișul. Înainte de înflorit leagă, sapă și stropește via.

În stupină: Urmărește zilnic roitul stupilor de dimineața până seara.

Aniversări:

La 11 Iunie 1848 a izbucnit revoluția în București.

11	Dum.	† D. Tut. Sfinț.	† S-ta Trei.
12	Luni	Sf. Onuf. (I. Post).	Olimpia
13	Mărți	Mart. Acvilina	Antone de P.
14	Mierc.	Profetul Elizeu	Bazil. C. O.
15	Joi	Profetul Amos	† Joia Ver.
16	Vineri	Sf. Tichon	Francisc
17	Sâmb.	Mart. Emanuel	Adolf

Dum. a 2-a d. Rus., Mateiu c. 4, v. 18—23: „În vremea aceea umblând Iisus pe lângă marea Galileei...”; ev. inv. 2; gl. 1.

18	Dum.	† Sf. Leonte	† Sf. Marcu
19	Luni	Apost. Iuda	Gervasiu
20	Mărți	Sf. Metodiu	Silvestru
21	Mierc.	Mart. Iulian	Lud. c. M.
22	Joi	Mart. Eusebiu	Paulina
23	Vineri	Mart. Agripina	Alice
24	Sâmb.	† Nașt. Sf. I. Bot.	† N. S. I. Bot.

Dum. a 3-a d. Rus., Mateiu c. 6, v. 22—33: „Zis-a Domnul: Luminătorul trupului este ochiul...”; ev. inv. 3; gl. 2.

25	Dum.	† S-ta Febronia	† Sf. Pros.
26	Luni	Sf. Sampson	Sabina
27	Mărți	Sf. David d. Tesal.	Cusand
28	Mierc.	S-tii Ciru și Ion	Ion Papa
29	Joi	† S-tii P. și Pav.	† Pet. Pavel
30	Vineri	Sinodul Apostolilor	Martial

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Mintea! Mărită nație daco-românească din Banat, în Țara românească, în Moldova, în Ardeal, în Țara ungurească, mintea! când te vei lumina cu învățătura și cu luminatele fapte bune, te vei uni, mai aleasă nație nu va fi pe pământ înaintea ta!

Dimitrie Țincheal.

La școală e serbătoarea unui an de muncă: copii se bucură, dar să fie și bucuria părinților, care nu pot lipsi dela serbare

Prof. I. Simionescu.

Cinstiți pe învățătorii satelor, pentru că lor le încredințați vlăstarele voastre, de a le da creștere și învățătura.

Imbucătura mare strică stomacul.

Zodie „Racului”. Cei născuți în această zodie sunt cruțători, adună averi și dau „înainte”, nu ca racul „îndărăt”.

Femeile sunt simțitoare, ușor iritabile, uneori neîncrezătoare, vioae, gata la vorbă și la harță; sunt harnice în toate, se firecesc în viață, fiind istețe și iscusite la găteți și la lucru.

Bărbații sunt vioi, le place veselia, cântecul și dansul, sunt buni economi, uneori ușorateci, apucând razna fără multă chibzuială.

Data	Zilele	Calendar Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Sâmb.	S. Cozma și Dam.	Teobald
Dum. a 4-a d. Rus., Mat. c. 8, v. 5—15: „In vrem. aceea intrând Iisus in Capernaum“; ev. inv. 4; gl. 3.			
2	Dum.	† Vestm. Născ.	† C. S. Fec
3	Luni	Sf. Ion de Cet Albă	Iacint
4	Mart.	Mart. Iacint	Bertha
5	Mierc.	Cuv. Atanas. At.	Donat
6	Joi	Sf. Sisoe	Prof. Isaia
7	Vineri	C. Toma de Maleo	Procopiu
8	Sâmb.	Mart. Procopiu	Wilibald

Dum. a 5-a d. Rus., Mat. c. 8, v. 28—34: „In vrem.
aceea, trecând Iisus de cea parte in pământul Gher-
ghesenilor...“ ev. inv. 5; gl. 4.

9	Dum.	† Sf. Pancrațiu	† Sf. Ciril.
10	Luni	45. Mart d. Nicop.	Amelia
11	Mart.	Mart. Eufimie	Piu Papa
12	Mierc.	M. Proclu și Ilariu	I. Gualbert
13	Joi	Sob. Arh. Gabrita	Margareta
14	Vineri	Apost. Achuila	Bonavent.
15	Sâmb.	M. Chiric și Jul.	Enric

Dumin. a 6-a d. Rusali, a SS. Părinți. Mateiu c. 6, v. 18:
„In vrem. aceea intrând Iisus in Corabie“; Ioan c. 17, v. 1—13;
„In vrem. aceea ridicând Iisus ochii săi la ceriu...“; ev.
inv. 6; gl. 5.

16	Dum.	† Sf. Antinogen	† Sf. Walt.
17	Luni	S-ta Marina	Marina
18	Mart.	Mart. Iacint	Camil
19	Mierc.	Cuv. Macrina	Vinc. de P.
20	Joi	† Sf. Ilie Prof.	Prof. Ilie
21	Vineri	Păr. Simeon	Praxede
22	Sâmb.	S-ta Maria Mag.	Maria Mag.

Dum. a 7-a d. Rus., Mat. c. 9, v. 27—35: „In vrem.
aceea, trecând Iisus, au mers după dânsul doi orbi...“;
ev. inv. 7; gl. 6.

23	Dum.	† Sf. Trofim	† Apolinar.
24	Luni	S-ta Christina	Christina
25	Mart.	Adorm. S. Ana	Ap. Iacob
26	Mierc.	Mart. Ermolae	Ana
27	Joi	Sf. Pantelimon	Pantelim.
28	Vineri	Ap. Prohor, Nic.	Martha
29	Sâmb.	Mart. Calinic	Inocențiu

Dum. a 8-a d. Rus., Mat. c. 14 v. 14—22: „In vremea
aceea a văzut Iisus popor mult...“ ev. inv. 8, gl. 7.

30	Dum.	† Ap. Sila, Silv.	† Sf. Abd.
31	Luni	Drept. Eudochim	Ignat

SOARELE

ziua	resare	apune
2	4 15	7 52
9	4 20	7 49
16	4 26	7 45
23	4 33	7 38
30	4 41	7 30

LUNA

1.	pătrarul prim
9.	luna plină
16.	pătrarul ultim
24.	luna nouă
31.	pătrarul prim

Povește economice

La casă și curie: Mu-
ierile spală lăna, culeg
cânepa și inul, pun caise
și zarzăre pentru iarnă,
ori fac lecvar (magiun)
din ele.

In grajd: Vitele de
lucru, peste amiază lasă-le
să odihnească. Pe călduri
mari le spală zilnic și le
scaldă adeseori.

In grădină și pe câmp:
Scoată ceapă și aiuri (ustu-
roiu) Sădește ridichii și
curechiu de iarnă. Incepe
a strânge sămânțe de
verdețuri și legume. Gată
cu secerișul. Strânge-ți
recolta la mașina de tre-
erat și caută să și treeri.
Sapă via și o stropește
a 3-a oară.

In stupină: Oprește
stupii de a mai roi Pune
în stupină un vas cu apă,
aruncă pe deasupra paie
ori mușchiu, ca să nu se
inece albinele.

Aniversări:

La 2 Iulie 1504, a murit
Stefan cel Mare.

La 11 Iulie 1917, Bătălia
dela Mărășești.

La 20 Iulie 1927, a murit
Regele Ferdinand I.

La 22 Iulie, ziua numelui
M. S. Reginei Maria.

La 26 Iulie 1476, Bătălia
dela Valea-Albă, dintre
Stefan cel mare și Turci.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Vreau, ca țărănimea stăpână pe veci pe ogoarele ce le-a dobândit, să le dea toată puterea de rodire în folosul ei și al binelui obștesc.

Regele Ferdinand I.

Suntem în pragul marelui praznic al Crăciunului: îndemnați copii să umble în pițerei, cu colinda, cu Vitleemul, cu Irozii și să nu uite obiceiurile strămoșești.

In Casele Naționale se aranjază Concerte religioase, cântându-se numai frumoasele Colinde, armonizate de compozitorii noștri pentru coruri de bărbați și coruri mixte.

Vai de turme fără păstor!

Zodia „Capricornului“ (Țapului). Cei născuți în această zodie au multă atragere pentru învățăături, sunt harnici, din fire vioi, foarte cumpătați, cu temperament serios

Femeile chipeşe umblă după găteți, le plac petrecerile și se imbulzesc de a fi jucate; sunt dealtfel harnice și totdeauna gătite și primate.

Bărbații sunt vrednici, silitori și spornici la muncă, dar au cusurul, crezând, că alții ca dâșii nu mai sunt pe lume; în prietenii sunt neîntrecuți prin alipirea și sinceritatea, cu care își cinstesc amicii.

Data	Zilele	Calendar Iulian Ortodox	Cal: Greg. Catholic
1	Martî	Inchin Crucii (P.)	L. S. Petru
2	Mierc.	Ad. M. Sf. Ștefan	Porțiunc.
3	Joi	C Isaciu, Faust	Ștefan
4	Vineri	7 Tineri d. Efes	Dominicus
5	Sâmb.	Mart. Eusigniu	M. Schnee

Dum. a 9-a d. Rusalii, Mateiu c. 17 v. 1—9: „In vremea aceea a luat Iisus pe Petru și Ioan fratele lui...”; ev. inv. 9; gl. 8.

6	Dum.	† Sch. la față	† S. la față
7	Luni	Sf. Dometiu	Caietan
8	Martî	Mart. Emilian	Chiriac
9	Mierc.	Apost. Matia	Roman
10	Joi	Mart. Laurențiu	Laurențiu
11	Vineri	Mart. Euplu	Susana
12	Sâmb.	Mart. Fotiu	Clara

Dum. a 10-a d. Rusalii, Mateiu c. 17, v. 14—24: „In vremea aceea s'a apropiat către Iisus un om ingenușind înaintea lui...”; ev. inv. 10; gl. 1.

13	Dum.	† Sf. Maxim	† Casian
14	Luni	Prof. Micheea	Eusebie
15	Martî	† Adorm. M. D.	† Ad. M. D.
16	Mierc.	Sf. Mahramă a D.	Rochus
17	Vineri	Mart. Miron	Bertram
18	Joi	M. Flor. și Laur	Elena
19	Sâmb.	M. Andrei Strat.	Ludovic

Dum. a 11-a d. Rusalii, Mateiu c. 18, v. 23—35: „Zis-a Domnul pilda aceasta: Asemănatu-s'a împărăția ceriului omului împărat...”; ev. inv. 11; gl. 2.

20	Dum.	† Prof. Samuel	† Bernhard
21	Luni	Ap. Tadeu	Anastasia
22	Martî	Mart. Agatonie	Timoteiu
23	Mierc.	Mart. Lupu	Filip
24	Joi	Mart. Eutichie	Bartolom.
25	Vineri	Ap. Bartolomeu	Ludovic
26	Sâmb.	M. Adrian, Natal.	Zefirin

Dum. a 12-a d. Rusalii, Mateiu c. 19, v. 16—27: „In vremea aceea s'au apropiat către Iisus un tânăr...”; ev. inv. 1; gl. 3.

27	Dum.	† Sf. Pimen	† I. Calas
28	Luni	Sf. Moise Etiop.	Augustin
29	Martî	† T. C. Sf. Ion B.	† T. C. I. B.
30	Mierc.	Sf. Alexandru	Rosa
31	Joi	Brăul M. D.	Raimund

SOARELE

ziua	resare	apune
6	4.49	7.20
13	4.58	7.10
20	5.06	6.59
27	5.15	6.46

LUNA

7.	luna plină
14.	pătrarul ultim
22	luna nouă
29.	pătrarul prim

Povește economice

La casă și curte: Văruie casa înlăuntru și pe dinafară. Muierile adună ouă și pun castraveți pentru iarnă. Topesc cânepe și inul.

În grajd: Dacă sunt călduri mari și vitele nu prea mănâncă, trebuie mai des adăpate.

În grădină și pe câmp: Sădește varză de iarnă. Ca să ai legume tinere toamna tâczu, seamănă acum mazăre și fasole oioagă, spinat, salată iernatică și pătrunjel. Gată cu treeratul. Samănă rapiță, orz și săcară. Sapă via și stropește dacă-i mai delipsă.

În stupină: Incepe a aduna mierea. Stupii slabi îi împreună.

Aniversari:

La 5 August, Aniversarea nașterii A. S. R. Principele Nicolae (1903).
La 6 August, Bătălia dela Mărășești (1917).

La 30 August, Luarea Griviței (1877).

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Cei mici se deprind cu pildele celor mari; celor mari să cuvine dar lumină celor mici să fie, că cei mici pururea după cei mari se iau!

lordache Golescu.

Unirea aduce putere: vindeți rodul ogoarelor prin cooperative, ca să vă asigurați câștig mai mare.

Plătiți-vă din câștig dările către Stat, ca să fiți ușurați de o grijă mare și de supărările, ce le îndură datorașii.

Bărbatul să aducă acasă cu carul, iar femeia să împrăstie numai cu acul și nimic nu se alege de căsnicia lor.

Zodia „Leului“. Cei născuți în această zodie sunt prea încrezători, știindu-se foarte cumsecade, nu se așteaptă din partea altora la rău, de aceea suferă multe desamăgiri; sunt rezistenți și lucrează cu multă ambiție; prin firea lor aleasă trezesc simpatii multe.

Bărbații nu sunt ca „leii“, dimpotrivă cam fără voință hotărâtă, dar ținută din scurt duc treburile la bun sfârșit.

Femeile sunt istețe, dar caută, prea des, nod în papură și sunt uneori răzbunătoare, deși nu sunt pornite la gânduri urâte.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Vineri	C. P. Simeon	Egidiu	3	5.24	6.33
2	Sâmb.	S. Mamant	Ștefan	10	5.33	6.20
				17	5.41	6.07
				24	5.50	5.53
Dum. a 13-a după Rusalii, Mateiu c. 21, v. 33—43; „Zis-a Domnul pilda aceasta: „Un om era stăpân al casei . . .” ev. inv. 2; gl. 4.				LUNA		
3	Dum.	† S. M. Antim	† Serafina	6.	luna plină	
4	Luni	Mar. Vavila	Rosalia	12.	pătratul lultim	
5	Marti	Sf. Prof. Zaharie	Laurent	20.	luna nouă	
6	Mierc.	M. Arhang. Mihail	Magnus	27.	pătratul prim	
7	Joi	Mart. Sozont	Regina			
8	Vineri	† N. Sf. Maria	† N. M. D.			
9	Sâmb.	Sf. Ioachim și Ana	Gorgonie			
Dum. a 14-a d. Rus., Înaintea Înălțării sfinței Cruci, Ioan c. 3, v. 13—17: „Zis-a Domnul, Nimenea nu s'a suit la ceruri . . .”; ev. inv. 3, gl. 5.				Povește economice		
10	Dum.	† Minodora	† Nic. Tol	<i>La casă și curte:</i> Cu-		
11	Luni	Teodora Eufros	Protus	rătă pivnița (podrumul) și		
12	Marti	S. M. Avtonom	Macedoniu	pregătește vasele pentru		
13	Mierc.	Mart. Cornelia Sut.	Matern	vin și rachie. Se face ma-		
14	Joi	† Înălț. Sf. Cruci	In. Crucei	gion (lecuar), se uscă prune		
15	Vineri	M. Nichita. Visarion	Nicodem	(poame) se fierbe bulion		
16	Sâmb.	Sf. M. Eufemia	Ludmila	(zamă) de paradaiș și se		
Dum. a 15-a d. Rus., după Înălțarea sfinței Cruci, Marcu c. 8; v. 34, c. 9, v. 1: „Zis-a Domnul: Celace voe, te să vină după mine, să se la; e de sine . . .”; ev. inv. 4; gl. 6.				pun castraveți și ardei pt. iarnă.		
17	Dum.	† M. Sofia Elp.	† Hildeg.	<i>În grajd:</i> Vitelor de		
18	Luni	C. Eumenie	Toma Ap.	lucru dă-le grăunțe d'ajuns.		
19	Marti	Sf. M. Trofin	Ianuarie	Celelalte pot paște prin		
20	Mierc.	Mart. Eustațiu	Eustachie	livezi. Lasă berbecii în oi.		
21	Joi	S. Apost. Codrat	Mateiu ev	<i>În grădina și pe câmp:</i>		
22	Vineri	Sf. M. Foca	Maurițiu	Culege poamele cu mâna		
23	Sâmb.	Zămis. Sf. Ion Bot.	Tecla	și pe timp uscat. Înainte		
Dum. a 16-a d. Rus., Luca 1-a 1-a (cea din Dum. a 18-a după Ev.) c. 5, v. 1—11: „În vremea aceea sta Iisus lângă mare . . .”; ev. inv. 5; gl. 7.				de a le așeza pentru iarnă, pune-le la loc svântat, ca să iese umezeala din ele. Samănă grâu, săcară, și orz în ogor. Culege cucu- ruzul și tabacul. Scoate cartofii și sfecelele.		
24	Dum.	† S. M. Tecla	† Rupert	<i>În stupină:</i> Scoate fa-		
25	Luni	C. Eufrosina	Cleopa	gurii de prisos. Împreună		
26	Marti	M. Sf. Ioan Ev.	Ciprian	stupii mai slabi. Strâm-		
27	Mierc.	Mart. Calistrat	Cosma și D	tează urdinișul și păzește i		
28	Joi	C. Hariton, Eliodor	Vencisl. r.	de albine răpitoare.		
29	Vineri	Cuv. Chiriac, Sih.	Mihail Arh	Aniversări:		
30	Sâmb.	M. Grig. Armeniei	Ieronim	La 28 Septembrie, Ani-		
				versarea depunerii jură-		
				mântului și întronării Re-		
				gelui Ferdinand I (1914).		
				La 30 Septembrie, Ziua		
				nașterii M. S. Regina		
				Elisabeta a Greciei		

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Vreau, cu Românii din toate straturile sociale să fie însufle-
țiți de năzuința unei depline înfrățiri naționale.

Regele Ferdinand I.

Fără știință de carte, azi mai mult decât oricând, omul trece prin viață ca printr'o pădure deasă, în care s'a rătăcit: cartea este prietenul în amărăciune și sfătuitoarea de bine în orice vreme.

Prof. I. Simionescu.

Lacomul și sătul e flămând.

Zodia „Fecioarei“. Cei născuți în această zodie au fire sensibilă, sunt buni la învățăture, talentați și de mare viitor.

Femeile sunt sficioase, dar dragălaşe; sunt soţii credincioase, mame bune şi gospodine neîntrecute.

Bărbații sunt cu față luminoasă, buni gospodari, buni soți, dar pot fi ușor induplecați, fiind de bunăcredință.

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catholic
	Dum.	a 17-a d. Rus., Luca a 2-a (cea din Dum. a 19-a d. Ev.) c. 6; v. 31—36: „Zis-a Domnul: Precum voiați să vă faceți vouă oamenii...”; ev. inv. 6; gl. 8.	
1	Dum.	† Sf. Ap. Anania	† Remigiu
2	Luni	Ciprian și Iustinian	Leodegar
3	Marti	M. Dionisie Areop	Gandid
4	Mierc.	Sf. P. Ieroteiu E. A.	Francisc S.
5	Joi	Sf. M. Charitona	Placid
6	Vineri	Sf. Ap. Toma	Bruno
7	Sâmb.	Sf. M. Serghie	Iustina

Dum. a 18-a d. Rus., a S. S. Părinți, Luca a 3-a (cea din Dum. a 20-a d. Ev. c. 7, v. 1—16: „În vrem. aceea mergând Iisus într-o cetate...”; Ioan c. 17, v. 1—13: „În vremea aceea ridicând Iisus ochii săi la ceruri...”; ev. inv. 7; gl. 1.

8	Dum.	† C. Pelaghia	† Brigita
9	Luni	Sf. Ap. Iacov	Dionisie
10	Marti	Sf. M. Eulampie	Francisc B.
11	Mierc.	Sf. Ap. Filip Z.	Nicasiu
12	Joi	Mart. Andronic T.	Maximilian
13	Vineri	Sf. M. Carp și Papi	Coloman
14	Sâmb.	† 3. Parasch.	Calistus

Dum. a 19-a d. Rus., Luca a 4-a (cea din Dum. a 21-a după Ev. c. 8, v. 5—15: „Zis-a Domnul pilda aceasta: Eșit-a sămănătorul...”; ev. inv. 8; gl. 2.

15	Dum.	† C. M. Lucian	† Teresia
16	Luni	Sf. M. Longhin Sut.	Gallus
17	Marti	Prof. Osie M. Andrei	Hedvig
18	Mierc.	Sf. Ap. și Ev Luca	Luca ev.
19	Joi	Prof. Ioil și Băr.	Petru d. Al.
20	Vineri	Sf. M. Artemie	Felician
21	Sâmb.	C. Ilarion Socrat	Ursula

Dum. a 20-a d. Rus., Luca a 6-a (cea din Dum. a 23-a d. Ev.) c. 8, v. 26—39: „În vrem. aceea venit-a Iisus cu cor. în lat. Gardarenilor...”; ev. inv. 9; gl. 3.

22	Dum.	† Sf. Averchie	† Cordula
23	Luni	Ap. Iacob fr. D-lui	Ioan Cap.
24	Marti	Sf. M. Areta	Rafail Ar.
25	Mierc.	Mart. Marcian	Chrisant
26	Joi	† S. M. Dimitrie	Amand
27	Vineri	Mart. Nestor	Frument
28	Sâmb.	M. Terentie	Sim. și Iuda

Dum. a 21-a d. Rus., Luca a 7-a (cea din Dum. a 24-a d. Ev.) c. 8, v. 41—56: „În vremea aceea venit-a un om către Iisus...”; ev. inv. 10; gl. 4.

29	Dum.	† M. Anastasia	† Narcis
30	Luni	M. Zinovie	Claudie
31	Marti	Apost. Stachie	Wolfgang

SOARELE

ziua	resare	apune
1	5.59	5.39
8	6.08	5.26
15	6.18	5.13
22	6.26	5.01
29	6.37	4.51

LUNA

5. luna plină
13. pătrarul ultim
20. luna nouă
27. pătrarul prim

Povește economice

La casă și curte: Văruie grajdul și cotețele. Pune varză pentru iarnă.

În grajd: Dă vitelor cu incetul nutreț uscat. Lasă berbecii în oi.

În grădină și pe câmp: Culege încă poame erna-tice. Fă gropi pentru pomii ce-i sădești în toamnă. Ară cucuruziștele și samănă grâu și orz. Alege grăul de sămânță și-l văruie cu var și piatră vânăță (1/2 kgr la 100 kgr. grâu), ori dă-i cu praful numit Porzol. Adună tuleii de pe câmp și-i fă stup, glugă. Culege via

În stupină: Cât mai sunt zile frumoase—călduțe, la-să albinele să iasă afară. Strămtează urdinișul, ca să-i scutești de șoareci.

Aniversări:

La 16 Octombrie, ziua nașterii M. S. Regelui Carol II

La 25 Octombrie, naș-terea Marelui Voevod Mihai (1921), fiul M. S. Regelui Carol II.

La 29 Octombrie, ziua nașterii M. S. Regina Maria.

ruie
une
r cu
Lasă
mp:
rna-
omii
Ară
nănă
grăul
e cu
kgr
dă-i
rzol.
câmp
lege
sunt
e, la-
fară.
ca
ci.
ziua
gelui
naș-
Mihai
gelui
ziua
egina

Data	Zilele	Calendarul Iulian Ortodox	Cal. Greg. Catolic
1	Mierc.	Sf. Doft. Cosma	† Ziua t. Sf.
2	Joi	Sf. M. Achindin	Pomen. r.
3	Vineri	Sf. M. Achepsina	Hubert
4	Sâmb.	C. P. Ioanichie	Carol Bor.

Dum, a 22-a d. Rus., Luca a 5-a (cea din Dum, a 22-a d. Ev.) c. 16, v. 19—31; „Zis-a Domnul pilda aceasta: „era un om oarece bogat . . .”; ev. inv. 11; gl. 5.

5	Dum.	† M. Galacteon	† Emeric
6	Luni	P. Pavel Mărturis.	Leonard
7	Martî	Sf. 33 M. de Melitin	Engelbert
8	Mierc.	† S. Mih. Gavril	Gottfried
9	Joi	Sf. M. Onisifor	Teodor
10	Vineri	Sf. Ap. Eraest	Andrieu
11	Sâmb.	Sf. M. M. Victor	Martin

Dum, a 23-a d. Rus., Luca a 8-a (cea din Dum, a 23-a d. Ev.) c. 10, v. 25—37; „In vremea aceea venit-a un legiuitoriu la Iisus . . .”; ev. inv. 1; gl. 6.

12	Dum.	† S. P. Ioan	† Cunibert
13	Luni	Sf. Ion Gură de aur	Stanislau
14	Martî	Sf. Ap. Filip	Venerand
15	Mierc.	Sf. M. Gurie	Leopold
16	Joi	Sf. A. și Ev. Mateiu	Otmar
17	Vineri	C. Păr. Grigorie	Grigorie T.
18	Sâmb.	Sf. Mart. Platon	Odo

Dum, a 24-a d. Rus., Luca a 9-a (cea din Dum, a 26-a d. Ev.) c. 12, v. 16—21; „Zis-a Domnul pilda aceasta: Unui om bogat i-a rodit țarina . . .”; ev. inv. 2; gl. 7.

19	Dum.	† Pr. Avdie	† Elisabeta
20	Luni	Prof. Grigorie	Felix
21	Martî	† Intr. biserică	† Int. în bis.
22	Mierc.	Sf. Ap. Filimon	Cecilia
23	Joi	Sf. P. Amfilochie	Clement
24	Vineri	Sf. M. Ecaterina	Ioan
25	Sâmb.	Sf. M. Clement	Ecaterina

Dum, a 25-a d. Rus., Luca a 13-a (cea din Dum, a 30-a d. Ev.) c. 18, v. 18—27; „In vremea aceea un om oarecare s'a apropiat către Iisus ispitindu-l . . .”; ev. inv. 3; gl. 8.

26	Dum.	† Păr. Alimpie	† Conrad
27	Luni	Mart. Iacob Persul	Virgil
28	Martî	Sf. Ștefan cel nou	Sosten
29	Mierc.	Sf. M. Paramon	Saturnin
30	Joi	Sf. Ap. Andreiu	Andrieu a.

SOARELE

ziua	resare	apune
5	6.46	4.40
12	6.57	4.32
19	7.06	4.25
26	7.15	4.19

LUNA

4.	luna plină
12.	pătrarul ultim
19.	luna nouă
27.	pătrarul prim

Povește economice

La casă și curte: Așază în iernat: cartofi, morcoci, hrean etc. în pivniță. Taie varza. Răște cucuruzu în pod s'au hambar și alege pe cel stricat, ori necopt. Muierile încep cu torsul lânii și a fuioarelor în serile cele lungi.

În grajd: Vitele nu se mai țin pe câmp. Vinde vitele bătrâne.

În grădină și pe câmp: Samănă sâmburi de poame. Pune pomi și fă gropi pt. ceice îi vei sădi la primăvară. Spoiește pomii cu var și balebă. Sapă-i și îi gunoiește.

În stupină: Pregătește stupii pentru iernare. Grijește să nu umble șoarecii la ei.

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Ce însemnează faptul, că oamenii cuminiți și inteligenți se răresc mereu și dispar? Un singur lucru: cu dispariția culturii naționale la orașe, cu credințele, moravurile, obiceiurile și datinele românești a plecat și înțelepciunea cea străbună.

Aurel C. Popovici.

Incepe vremea cititului:

Cine citește: învață;

Cine ştie : lucrează ;

Cine învață: știe :

Cine lucrează: nu pierde!

Femeia este coroana bărbatului. — Femeia este albina casei!

Zodia „Scorpiei“. Cei născuți în această zodie sunt ambițioși, statornici, rezervați față de lume, dar în prietenii credincioși și gata de ajutor; au voință hotărâtă și-și știu realiza cu succes dorintele.

Femeile sunt lacome după bani, nu știu păstra tainele; sunt schimbăcioase din fire, uneori arțăgoase și gâlcevitoeare; ținute aspru în frâu, devin soții bune și gospodine harnice.

Barbății sunt iuți la fire, căutând să iscodească cauze de gâlceavă: ajunși la vârstă mai înaintată devin tăcuți și morocănoși; numai soții vesele și glumeți le pot inviora zilele vieții.

Data	Zilele	Calendar Iul'an Ortodox	Cal. Greg. Catolic	SOARELE		
				ziua	resare	apune
1	Vineri	Sf. Pr. Naun	Natalia	3	7 23	4 19
2	Sâmb.	Pr. Avacum	Bibiana	10	7 31	4 15
Dum. a 26-a d. Rus., Luca a 14-a (cea din Dum. a 31-a d. Ev.) c. 18, v. 35—43: „In vrem aceea a fost când s'a apropiat Iisus de Ierihon, un orb şedea lângă cale . . .”; ev. inv. 4; gl. 1.				17	7 38	4 16
				24	7 40	4 23
				31	7 43	4 20
				L U N A		
3	Dum.	† Pr. Sofronie	Franc Xav.	3. luna plină		
4	Luni	Mart. Varvara	Barbara	11. pătrarul ultim		
5	Martî	P. S. Sava cel sfîntî	Sava	18. luna nouă		
6	Mierc.	† Sf. P. Nicolae	† Sf. Nic.	25. pătrarul prim		
7	Joi	P. Ambrosie	Ambrosia			
8	Vineri	C. P. Patapie	† Zăm. Wil.			
9	Sâmb.	Z. Sf Ana	Leocadia			
Dum. a 27-a d. Rus., Luca a 10-a (cea din Dum. a 27-a d. Ev.) c. 13, v. 10—18: „In vremea aceea învîta Iisus într'una din Sinag. Sâmbăta . . .”; ev. inv. 5; gl. 2						
10	Dum.	† Sf. M. Mina	Iudita			
11	Luni	P. Daniil St.	Damasus			
12	Martî	Sf. Spiridon	Maxentie			
13	Mierc.	M. Eustratie şi Ax.	Lucia			
14	Joi	Mart Tirs	Spiridon			
15	Vineri	Sf. M. Elevterie	Celian			
16	Sâmb.	Pr. Agheiu	Adelaida			
Dum. a 28-a d. Rus., a Strămoşilor, Luca a 11-a (cea din Dum. a 28-a d. Ev.) c. 14, v 16—24: „Zis-a Domnul pilda aceasta: Un om oarecare a făcut cină . . .”; ev. inv. 6; gl. 4.						
17	Dum.	† Pr. Danil	† Iazar			
18	Luni	M. Sebastian	Gratian			
19	Martî	M. Bonifacie	Nemesiu			
20	Mierc.	M. Ignatie	Liberat			
21	Joi	M. Iuliana	Toma			
22	Vineri	M. Anastasia	Dimitrie			
23	Sâmb.	10 Mart. din Crit	Victoria			
Dum. a 29-a d. Rus., înainte de Naşt. D., Mateiu c. 1, v. 1—25: „Cartea neam. lui Iisus Chr. . .”; ev. inv. 7; gl. 4.						
24	Dum.	† M. Eugenia	† Ad. şi Eva			
25	Luni	† Naşt. Domn.	† N D-lui			
26	Martî	† Sob. Pr. C.	† Sf Ştefan			
27	Mierc.	† Sf. Ap. Ştefan	Ioan ev.			
28	Joi	20 mii M. din Nic.	Pruncii n.			
29	Vineri	14 mii pr. u de Irod	Toma			
30	Sâmb	Mart. Anisia	David			
Dum. a 30-a d. Rus., d. Naşt. D., Mat. c. 2, v. 13—23: „Iar după ce s'au dus Magii, iată Ingerul Domnului s'a arătat în vis lui Iosif . . .”; ev. inv. 8; gl. 5.						
31	Dum.	† C. Melania G.	Silvestru			

Vorbe mari; sfaturi înțelepte:

Creștinismul: recunoașterea umilă, cucernică a adevărului inexorabil, că lumea este o minune divină, pe care o poți cerceta și trebuie s'o cercetezi și de care te poți bucura în voea inimei, dar de al cărei rost ultim, adevărat, nici odată nu vei da, pentru că este și rămâne o taină a lui Dumnezeu.

Aurel C. Popovici.

Încep șezătorile și serile de clacă: aci se citesc cărți cu învățături folositoare, se spun proverbe și se fac glume vesele.

Lumea satelor se adună la Casa Națională, ori la Societatea Corală și de Fanfară, unde se țin conferințe și se face muzică și cântare românească.

Tineretul de ambe sexe dansează numai jocuri românești și bănățene, îmbrăcat în frumosul port neaș bănățenesc.

Un meșteșug bun e cât o moșie.

Zodia „Săgetătorului“. Cei născuți în această zodie au fire aprinsă, demultei au parte la pagube, fiindcă acționează în pripă, fără prea multă judecată; sunt autoritari, iubesc sportul și sunt foarte întreprinzători.

Femeile sunt harnice și muncitoare, dar nu se prea lasă de a fi purtate de nas; își țin bărbaii în respect, fiind cuvioase și cinstitute.

Bărbații sunt ambițioși, cu judecată sănătoasă și vrednici de situații binestabilite, cu vază și mare câștig.

ROMÂNIA.

România este un regat constituțional. Constituția din 1866 a fost schimbată și complectată în 1923. Conform Constituției, națiunea, dela care emanează toate puterile Statului, exercită drepturile sale prin reprezentatii săi în parlament.

Reprezentanța națională se compune din Cameră și Senat. Camera se compune din 387 deputați aleși pe 4 ani prin vot secret și obligator, de către toți cetățenii având 21 ani impliniți.

Senatul are 196 membri aleși pe 4 ani tot cu vot secret și obligator, de către acei cetățeni cari au 40 ani impliniți. Senatul mai are încă și senatori de drept, cari nu se aleg, ci se numesc, având anumite merite sau vechime ca parlamentari.

Drapelul (steagul țării) e în colorile: albastru, galben (auriu) și roșu, așezate vertical, nu orizontal, cum îl știam noi bănațenii.

Teritoriul României întregite e de 294.224 km. p. și se compune din: Muntenia, Oltenia, Moldova. Basarabia, Bucovina, Ardealul și Banatul.

Populațiunea: 18 milioane locuitori, 13 milioane Români, 730 mii Germani, 1 mil. 400 mii Maghiari, 540 mii Ruși, 18 mii Lipoveni, 16 mii Polonezi, 250 mii Bulgari, 165 mii Turci și Tătari, 1 mil. 470 mii Evrei, 355 mii alte naționalități.

România se mărginește cu Jugoslavia, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria. Hotarele statului nu pot fi schimbate sau modificate (indreptate), decât în virtutea unei legi.

Teritoriul României din punct de vedere administrativ se împarte în 7 județe și 498 de plăși (preturi) și după legea nouă în 7 provincii, administrate (conduse) de către un director regional.

După noua lege administrativă, țara noastră numără: 20 municipii, 151 orașe, 100 comune urbane și 4846 comune rurale.

STATELE DIN EUROPA.

Austria. Republică Federativă;
Belgia. Rege: Albert;
Britania. Rege: George V;
Bulgaria. Tar: Boris III;
Cehoslovacia. Republică;
Danemarca. Rege: Christian X;
Slveția. Republică;
Franța. Republică;
Germania. Republică;
Grecia. Republică;
Italia. Rege: Victor Emanuel III;

Norvegei. Rege: Hacon VII;
Olanda. Regină: Wilhelmina;
Polonia. Republică;
Portugalia. Republică;
Rusia. Republică;
Serbia (Iugoslavia). Rege: Alexandru I;
Spania. Republică;
Suedia. Rege: Gustav V;
Turcia. Republică;
Ungaria. Regent: Horthy;

Să facem zid în jurul Dinastiei.

Prof I. Simionescu.

Nu e mai mare pacoste peste o țară de cât atunci, când nu e liniște înlăuntru. E mai rău decât dacă s'ar război cu dușmanii din afară, deoarece nu e zi lăsată dela Dumnezeu, ca sfezile dintre frați, să nu abată pe om dela munca cu rost, pentru paguba lui și a tuturor.

Să ne întoarcem privirile chiar către trecutul neamului nostru. Atâta vreme cât tronul trecea hotărit, după obicei, dela tată la fiu, și Moldova ca și Muntenia au cunoscut zile bune, iar gospodăria generală se întemeia trainic.

Indată cum au început dihonii pentru domnie, liniștea și bunăstarea au sburat. Unii erau de partea unuia, alții de a altuia și pacea nu se mai așeza. Când biruia un domnitor, era vai și amar de cei care nu-l vroiau. Neam de neamul lor trebuia să-și ieie lumea'n cap, cu gândul însă să se răsbune, chiar cu sprijin străin.

Care a fost urmarea? Dușmăanii între cei de un sânge, iar țara, frământată de intrigi de tot soiul, era dată pradă tuturor ambițioșilor, care n'aveau alt gând decât cum să se cocoteze în fruntea bucatelor.

Să luăm pildă ceea ce se petrece chiar în zilele noastre la alte popoare. Grecii au avut și ei un rege bun, dornic de binele țării. Nu au mai vrut să aibă regi; se credeau destul de copti la minte și stăpâni pe chibzuiala lor. Au alungat familia domnitoare. Grecia nu mai e regat ci republică, adică e condusă nu de un rege ci de unul din ai lor, ales. Frământările pe dată au și început, căci oricine se socoate mai breaz, zice: de ce ar fi altul și nu eu șeful statului. Forfota în țară nu mai conținește, spre răul tuturor.

Nu e bine să ne luăm după vorbele nechibzuite ale celor care pescuesc în apă turbure.

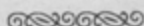
Să stăm strâns uniți în jurul dinastiei, adică a familiei noastre domnitoare. Din sânul ei am avut pe Regele Carol, care ne-a adus slobozenia țării; am avut pe Regele Ferdinand, sub domnia căruia ne-am întregit, ajungând o țară mare. Să nădăjduim că și sub domnia Regelui Carol II, țara va cunoaște, ce e liniștea, singura care dă prilej la întărire și propășire.

Soarta nu ni-a cam fost prielnică în trecut. Țara a fost ruptă'n patru; neamul chinuit și ținut în loc. Abia acum cerul s'a mai înseninat și pentru noi. Să adunăm iarăși norii prin

purtarea noastră? Să ne săpăm singuri groapa? Ar fi nechip-zuință și orbire.

Am aduce singurj chin și jale peste capetele copiilor noștri. Dușmanii atât așteaptă, pentru ca găsindu-ne slăbiți, să se năpustească asupra-ne.

Români de pretutindenj! Zid să facem în jurul Dinastiei.

CRUCEA.

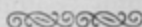
Acolo sus, pe culmea'naltă,
Pe culmea mândrilor Bucegi,
Cioplită de-o creștină daltă,
Acolo unde șoimii's regi,

Privind nemărginirea-albastră
Pe Caraiman, pe culme sus,
Mântuitoare și sihastră
Se'naltă crucea lui Iisus...

Cine-a urcat-o sus pe crește,
Ce mucenic adevărat?
Din care biblică poveste
Sfinfa cruce s'a'nălțat?

Purtată fără de hodină
D-alungul veacurilor șir
Ș'n veci slăvită de lumină
E crucea neamului-martir...

E crucea ce-a urcat Calvarul
S'ajungă, printre jertfe, sus,
Să ne păzească'ntreg hotarul
Din Răsărit pân'la Apus!

Dr. Tiberiu Brediceanu

Compozitor bănăţean, preşedinte onorific al Asociaţiei
Cor. şi Fanf. din Banat.

BANATUL.

Trecutul istoric. Firea și caracterul bănățenilor.*)

Mândră țară e Banatu,
Că la noi cântă totnatu.
Fie vremea rea, sau bună:
Noi cântăm „Doina” străbună!

L. Velceanu.

Banatul este o provincie cu totul deosebită de Ardeal atât în cece privește tipul, limba, portul, obiceiurile, cât și dezvoltarea lui istorică-culturală.

Banatul, în înțelesul adevărat, se socotește colțul de țară dintre Mureș, Tisa și Dunăre, despărțit de Ardeal prin cununa Munților: Poiana Rusca, peste Poarta de Fier dela Gradiște, la Muntele Mic și Țarcu până la Orșova. Teritoriul acesta are o întindere de aproape 25 mii Km. p. cu peste 1½ milion locuitori și cuprinde județele: Caraș, Severin, Timiș și Torontal; cele din urmă, după trunchierea Banatului prin tratatul dela Sereres, azi fiind împreunate în județul Timiș-Torontal.

Frontiera, care taie Banatul în două, începe jos la Dunăre la Baziaș și se termină la Cherestur pe Mureș.

Numirea de Banat, o are dela Ban (Pan?) jude sau administratorul ținutului și-l găsim în istorie pe timpul regilor arpadieni, vestitul „Banat al Severinului”. Înainte de acestea, provincia însă aparținea „Daciei ripensis”. Fiind cucerită de Romani, ei zidesc aci, mai multe castre și cetăți cum au fost: Arcidava la Vărădia, Centum Putea la Surducul Mare, Berzovia la Jidovin, Aixis sau Azizis la Ezeriș, Caput Bubali pe Cozlari, Tapae la Tapia, Tibiscum la Jupa ori la Caransebeș. Gaganis la Armeniș, Ad-Mediam la Mehadia (Mecdia), Tșierna sau Tșierna la Orșova, ale căror urme se văd și azi; până și vestitele Băile-Herculane din Valea-Cernii. Tot aci s'a născut poporul daco-român, unde aflăm cele dintâi mărturii istorice despre Români.

La venirea Ungurilor, Banatul de azi, era ducatul lui Glad, care și după ocuparea țării de către Unguri, deși vasal acestora, rămâne domn al ducatului el și următorii săi, până în vremea lui S. Ștefan, primul rege unguresc, când domnea Achtum sau Optum, cu a cărui moarte, încetează ducatul. Banatul acum fiind împărțit în comitate sau județe. Torontal, Timiș și Caraș, ajung sub administrarea unui Comite sau Ban, care stă direct sub protectoratul regelui unguresc. Tot pe atunci erau aci mai multe Knezeate, sau districte valache, privilegiate, direct supuse regilor ungurești, având cetăți sau castele întărite, ca: Lugoj, Mehadia, Comyath, Berzava, Caraș, Somlia și Iladia. Mai târziu aflăm ca Bani ai Severinului pe

*) Din Almanahul Banatului.

Luca, Oslu, Laurențiu, Ugriu, Pavel, Micud, Timotei și Macu, toți de origine românească.

Colonizările în Banat. A urmat domnia Turcilor de 164 ani asupra Banatului (1552—1716); iar după alungarea Turcilor, o altă calemită a dat peste bănățeni. Împărăția a adus în mai multe rânduri (1763—1832), o mulțime de coloniști: nemți, boemi, francezi, spanioli etc., cari au ocupat moșiile mănoase dela șes, ori s'au așezat prin orașe. Abia sub împăratul Iosif al II-lea, după ce li s'a dat și românilor drept de trecere dintr'un loc în altul, s'au așezat și românii la șes (pustă), unde sunt azi cele mai mari și bogate sate românești.

Tot în acest timp se poate pune și colonizarea Românilor din Oltenia (Bufanii) și așezați în locurile montane: Oravița-Montană, Văliug, Sasca-Montană, Ciclova, Moldova, Bocșa, Recița-Montană și Dognecea; apoi cei dela Sân-Miclăuș, Banat-Comloș, etc.

Colonizarea Sârbilor în Banat s'a făcut în două rânduri. Cei dela Cuvin-Vârșeți, au venit sub Matei Corvinul; iar cei, de lângă Tisa-Mureș (Torontal) cu patriarhul Arsenie Csernovici, venit sub Leopold I. La 1740 vin coloniștii Bulgari la Denta și jur, Vinga, Beșenova etc. și cele șapte sate crașovenesti din Valea Carasului.

Produse. Banatul nostru e binecuvântat de Dumnezeu cu toate produsele naturii. Are munți bogați în codrii și minereuri, dealuri potrivite pentru pomi și vii și un șes mănos pentru cereale. Astfel deosebim:

1) Regiunea muntoasă dela Mureș-Rusca-Orșova până la Recița-Oravița, bogată în metale și cărbuni.

2) Regiunea deluroasă dela Recița-Oravița spre Vârșeți-Buziaș: argile lutoase, bogate în păduri, pometuri și vii.

3) Regiunea de câmpie dela Baziaș-Vârșeți-Timișoara spre Tisa: șesuri humoase, pe alocurea nisipoase, ca nisipiștea cea mare dela Deliblata. E foarte bogată în tot felul de cereale: de aceea cu drept cuvânt s'a numit Canaanul Ungariei.

Stațiuni balnearo-climaterice: 1) Buziaș, băi minerale, calde și reci, hidro-carbonizate și calorifere de nomol feruginos și ape minerale de băut. Stațiune de c. f. pe linia Lugoj-Gataia și Timișoara-Buziaș. 2) Băile Herculane. Stațiune de c. f. pe linia Timișoara-Orșova-București. Băi termale sulfuroase și cloruro-sodice de renume european. 3) Lipova. Stațiune de c. f. Timișoara-Lipova, băi calde și reci. Ape minerale de băut hidro-carbonizate, feruginoase. 4) Marila-Staierdorf. Stațiune climaterică cu poziție frumoasă, climă plăcută și împrejurimi cu păduri de brad. Stațiunea de c. f. este Oravița-Montană și Anina. 5) Bocșa-Montană cu stațiune de c. f. pe linia Timișoara-Recița. Loc plăcut de vilegiatură cu un sanatoriu vestit.

Ocupațiunea. Românii bănățeni sunt plugari „paori, paore, păorită”, (dela nemțescul Bauer) adică țărani, nu-

mindu-se singuri astfel chiar și aceia, cari locuiesc la orașe (Lugoj, Caransebeș, Oravița etc). Foarte puțini sunt între dâșii, cari n'au pământ și casă.

Imbrăcămintea comună a bănățenilor, cu toate decisebirile după sat și loc e numai românească, adică: cojoc ori șubă, cămașă și izmene; iarna pantaloni „șioareși” și opinci. Deși încălțăminte comună e opinca, totuși foarte mult s'au răspândit cizmele, bocancii și ghetetele orășenești, mai cu seamă dela război încoace.

După Unire pretutindeni se observă o tendință mai pronunțată, pentru portul național: iar pânza de cânepă și pânura de lână, se țese din nou în casa bănățeanului.

Arta muzicală. Bănățeanul iubește muzica. Banatul e patria corurilor și a fanfarelor: sunt circa 186 coruri și 60 fanfare.

Locuitorii. Banatul a fost și trebuie să rămână românesc, după majoritatea populațiunei față de minoritățile conlocuitoare.

Tipul și Caracterul. Românii bănățeni, au păstrat tipul roman, prin ce se deosebesc mult de Ardeleni, atât în caracter cât și în limbă.

Bănățenii sunt în genere oameni chipeși, subțirei și mlădioși, la față oacheși, profil nobil și bine marcat, părul și ochii negri, foarte arareori bălani; cei mai mulți sunt oameni frumoși. Dela fire sunt voioși, prietenoși și ospitalieri; ceea ce îi face iubitori de petreceri adeseori păgubitoare: dar sunt și oameni avântați, năvalnici, mai îndrăzneți ca toți Românii. De aceste virtuți vorbește trecutul nostru, când eram zid de apărare contra năvălirilor turcești, în istoria Reg. 13 de Grăniceri: apoi luptele dela Custozza, Königgrätz, în care au escelat regimentele românești dela Caransebeș și Timișoara, cum și în războiul din urmă, jefindu-ne totdeauna pentru interese streine.

În istoricul luptelor naționale, în Ungaria asupritoare, Bănățenii au fost totdeauna în frunte. Cu tot puhoiul de streini, ce au fost aduși aci, am resistat până în ceasul desrobirei noastre definitive, păstrându-ne limba și datinele moștenite dela străbuni.

V. Molin.

Cântec.

Mândruța cu ochi negruți,
Unde-or fi oameni mai mulți,
La neica să nu te uiți.
Unde-or fi mai puținei,
Să te uiți în ochii mei:
Că sunt negri ca ș'ai tăi!

Foaie verde, foaie fragă
Mândrulița mea cea dragă,
Prinde dorul și mi-l leagă;
C'un fir de mătăasă neagră
Toată lumea să te creadă,
C'ai fost neichi fată dragă.

1 DECEMVRIE 1918.

V. Pau, profesor.

Evenimentele mari se întâmplă rar și trec, iar vremea, cu valul ei negru, cu valul uitării, ca talazurile mării, se închide asupra lor. Datoria noastră este, să nu le uităm, ci din când în când, în anumite zile mari, sufletul nostru, îmbrăcat în haina de sărbătoare, să se înalțe, să se ridice până la dănsule. Astfel sunt sărbările de reculegere solemnă, de cugetare pioasă, de recunoștință. Zile, pentru a uita neînțelegerile și certele dintre frați, pentru a vedea numai aceea, ce ne leagă pe toți laolaltă: aceleași amintiri, aceleași ideale, același trecut, același viitor!

1 Decemvrie 1918! Visul strămoșilor noștri: unirea pe veci a tuturor Românilor! Alba-Iulie, zea strălucitoare în salba gloriei românești! Sunt 14 ani de atunci, și par'că eri trecură!

Astăzi, în marea zi, simțim în sufletele noastre pulsul istoriei, care dă dreptate neamurilor și ne-a dat-o și nouă. În acest extas de înălțare, e bine să ne aducem aminte de toate suferințele, de tot trecutul nostru.

Traian face din țara Dacilor cetate de civilizație. Dar vremuri grele se cobor peste țara nouă, unde abia se plămădise noul popor: poporul românesc. Și-am stat secole de-arândul sub stăpâniri streine, care au trecut peste noi și nu ne-au clintit. Am avut Cneji, am avut Voievozi și am avut Domni. Lumea vorbea de Ștefan cel Mare! Dar veniră turcii, mai tari de cât toată lumea, mai tari și decât noi. Și iarăși ne-am ridicat! Viteazul Mihai a tras spada și un singur Domn stăpâni în Iași, București și Alba-Iulia. Bărbați mari văzură Roma, și'n mintea lor se făcu lumină. Din osemintele noastre se va naște un răzbunător — a cântat străbunul Virgiliu —, din oasele zdrobite'n roate a le lui Horia s'a născut Iancu și toți martirii; iar din sângele lor, au răsărit răzbunătorii zilelor noastre, care au făcut din piepturile lor, zid de netrecut la Mărăști, Oituz și Mărășești!

O cotitură a istoriei anul 1914: a pornit războiul mondial și cu el, și opera de nimicire a noastră. Sute de mii furăm aruncați în foc pentru tronul, care nu era al nostru. Și curgea sângele șiroae pe diferite fronturi și în șiroae curgeau lacrimile celor rămasi acasă, a fraților și a părinților târați în urgia internării afurisite. Gemete înăbușite, răsunau departe din lagărele Șopronului și temnițele blestemate ale Sighidinului.

Și ne-am trezit la adevărul, că numai credința în noi înșine și în neamul nostru ne poate mântui!

Anul 1918! Se potoli furia popoarelor. Tunurile amuțiră rând pe rând, armatele se descleșară și soldații își văzură din nou vetrele părăginite. Și plugurile părăsite începură din nou a tăia brazda obișnuită. Deputatul îndrăzneț rosti în dieta din

Pesta: „De azi încolo, neamul românesc își revendică dreptul de a dispune singur asupra sortii sale”. Se despică Ungaria putregăită. O luptă pe viață și pe moarte se întinse. Evenimentele se precipitau cu puterea fulgerului. Și începu revoluția și prăpădul care cuprinsesă tot Ardealul și părțile Bănățene. În Cluj gărzile românești luptau din greu cu regimentele secuilor bine organizate. La Făget, în Banat, într-o singură zi au fost uciși 102 de români; pretutindeni martirii desrobirei!

În curând se întăriră comitetele naționale și legiuni române de gardiști împănară ținuturile ardelenne și bănățene! Tricolorul fălăia acum mândru și graiul românesc eși la lumină!

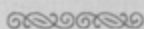
Se hotărî convocarea mării adunări. Și-o mare de lume se îndreptă spre cetatea viteazului Mihail. Românii din toate unghiurile țării înaintară spre Alba-Iulia „Simbol de înfrățire al tuturor Românilor”. Pălcuri de pălcuri înaintau, lăsând în urma loc ecoul cântecelor de bucurie și oftatul celor ce nu-i puteau urma. Valul uriaș de lume nu mai avea sfârșit.

Iată și ziua de mult așteptată. Și marea de lume se întindea până dincolo de vechea cetate, împânzind câmpia din vale și până departe. Și așteptau flămânzi și bătuti de viscolul iernii, ca să-și spună credința și dorința de veacuri. Iar prin văzduh, pluteau sufletele celor 800.000 de morți, ale fraților de peste Carpați! Veniră în șiruri dese nenumărate cortegii de umbre ale morților de ieri, să pună mărturia temeinică a dreptului nostru, la marele proces al neamului românesc. Glasul dreptății plutea acum în slavă, ducând vestea biruinței peste morminte, peste temnițe și spânzurători!

Sărutul de bucurie al fraților se amestecă cu trăsnetul neîncetat al pistoalelor. Pe covorul alb de zăpadă proaspătă la sunetul fanfarelor și cântecul codrilor, se'ntinse hora unirii!

Intrarea trupelor române cuprindea tot focul inabușit. Cine nu-și aduce aminte de înfrățirea de atunci, și de înălțătoarele sărbări ca'n vis și ca'n povești. Dorobanții uniți cu șoimii noștri închegau, prin înfrățirea lor oștire, care avea să facă zid de netrecut dela Nistru până la Tisa. Adunarea națională proclamă dreptul Națiunii Române asupra întregului Banat, cuprins între Mureș, Tisa și Dunăre!

Un întreg popor își întinde mâinile întru apărarea acestui colț de țară. Soarta a fost nemiloasă: Banatul fu sfârticat fără de milă, împotriva tuturor protestărilor unor suflete des-nădăjduite și prea mult încercate. Rana mereu sângerează, și ne stropește în față ori de câte ori strigătul disperat al fraților rămași, peste hotare, ne cere ajutor. Rămâne în sarcina generațiilor viitoare, ca să șteargă pata rușinoasă. Ziua de 1 Decembrie 1918 este o zi mare, este o zi măreață și neștearsă din sufletele acelor care au trăit-o!

Tara Almăjului.

I. Simionescu, prof, univ.

Dintre toate provinciile românești, asupra Banatului să lasă mai adâncă tăcere. Chiar glasul Bănățenilor nu se prea aude, deși ei ar avea multe de spus asupra frumuseții pământului ce-l locuiesc, dar mai ales asupra oamenilor lor de seamă. Unii au contribuit la deșteptarea noastră națională.

Este îndeajuns de pomenit aci pe Iorgovici cu viață de martir, a carui gramatică românească, de la sfârșitul veacului al 18-lea, a servit drept izvor răcoritor în activitatea lui Heliade din 1828

Ardealul e mai gălăgios; mereu atrage atenția asupra-i. Banatul, izolat, se mulțumește cu vorba: „Banatu-i fruncea și s'ascunde din calea tuturoră“.

De vină în bună parte poate e și drumul de fer, care transportă, comod și iute, mai pe toți care se mângăie că au văzut Banatul, dacă au proposit mai îndelung la Timișoara, deși acest oraș nu are a face cu Banatul românesc.

Acelaș proces etnic s'a întâmplat în Banat, ca și în multe alte părți ale României de azi, cu infiltrațiuni străine. Văile mănoase, Torontalul rodnic sunt populate cu elemente străine, privilegiate de veacuri.

Băștinașii a rămas reslețiți în jurul câtorva centre cum e Caransebeșul, Lugojul ori Oravița. Majoritatea își duc viața necăjită în văile întortochiate din Banatul muntos, jumătatea de răsărit a acestei frumoase provincii românești.

Natura aici, este atrăgătoare, ademenitoare. Munții nu sunt semeți; plaiul de pe Semenice, cel mai înalt (1440 m.), aduce aminte de plaiurile munților Apuseni.

Asemănarea de altfel e și în așezările omenești. Satele sunt vârâte în munți, cu drumurile reduse la cărări priporoase ceva mai largi. Curățenia etnică însă s'a păstrat intactă.

Unde mănunchiuri de râuri au lărgit valea, satele stau grămadă, deși cu deschidere anevoioase spre largul lumii.

Inconjurată de munți numai păduri, închise aproape dintotdeauna, își duc viața în uitarea lumii și în vârtejul nevoilor, mai aspre de cât ori unde.

Așa e și Tara Almăjului de pe râul Nera. Pe hartă e o pată albă pe fondul verde al pădurilor. Vre-o 17 sate stau înșirate în jurul depresiunii de la Bozovici, centrul principal. Trei drumuri, unul mai rău de cât altul, se taie în Bozovici: către Anina, către Sasca-Oravița și către Iablanța, legătura cu drumul de fer.

De sus de pe dealul Crucilor, de lângă Bozovici nelipsitul drum al Calvarului pentru catolici, privirea cuprinde inima Tării Almăjului, înconjurată de munți, cu coastele despădurite pentru a face loc ogoarelor sărace, spălate de ploii, înverzite însă de luterării, care spun temeiul gospodăriei locale.

Satele stau roată, înceate în ceața apusului, dintr'o zi de toamnă. Către sud se înșiră Dalboșăt, Gârbovăt, Rudăria; către nord Bozovici, între Lăpușnicul mare și Prilipeți. Plopi piramidali stau de strajă în lungul drumurilor, de pe valea Nerei, Nergăul poporului.

Ca să ieși la tren, apuci pe Nera 'n sus. Străbați printre livezi, căci locul e prielnic pometurilor, care mai atenuiază sărăcia. Nera, rău iute, are toane ca și toate apele de munte. De pe urma mâinei lui din vară stau strujenii aninați în sălcii.

Din cauza năbădăioaselor porniri ale puhoaielor, dușmani pentru om, căpițele de fân și mai ales de coceni, sunt arbucate, în brațele resfirate ale arborilor, dând caracteristica pitorescului local.

Sărăcia nu mai stă ascunsă de cum intri în Prilipeți. Satul cu truda de peste vară și asigurarea hranei pe iarnă, nu e jos. ci în sălașurile de pe coaste, cu câmpuri de lucernă 'n jur. Acolo e adăpostul vitelor, iar vitele, înseamnă asigurarea vieții.

La Prigor apa lovește 'n drum; abea ai loc de trecut. O greșală de un decimetru la cârmă și roata dindărăt trage mașina în apă.

Pretutindenii în jur nevoia se citește din înfățișarea arborilor cu chipuri fantastice, în urma tăerii crengilor pentru frunzarul de peste iarnă. Ei împlinesc lipsa de nutreț; rămân însă schilodiți cu mazănaie în lungul trunchiului și sdrențe aninate 'n vârf.

Drumul se îngustează; stâncele îl închid ca între ziduri. Unde valea se mai lărgeste ceva, omul se și înființează. Și astfel drumul întreg e un șirag de sate rare.

În Borloveni-noi casele sunt trase la linie dealungul străzii, cu zid la poartă. Se simte influența depărtată, de și satul vechiu se păstrează prin căsoaiele de pe coasta munților.

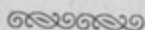
Valea Nerei se îndoaie, se infundă 'ntre munți, până sub Semenici, de unde iese izvorul limpede al râului. Cu cât drumul urcă spre despărțitura dintre ape cu atât zarea prinde a se lărgi. Nu te lasă inima să nu pōposești. Scăpat din închisoarea văii, respiri adânc. Coastele prelungi ale munților sunt verzi, stropite cu ametistul bândușelor de toamnă. Arborii și-au păstrat înfățișarea lor normală; oamenii îi lasă 'n pace. Pășunea îi salvează. Privirea alunecă peste blânde pîșcuri împădurite ce țin cât vezi cu ochii. Dinspre apus numai se înalță mai semețe gheburile goale, albe, ale Plesivei, concurenta Semeniciului. În față, către răsărit, se întinde șira zimțuită a Munților Cernii.

Țara Almăjului rămâne 'n urmă legată de valea Nerei. Moții Banatului se luptă cu aceleași nevoi ca și dincolo în Bihoria. Vezi și aici pe drumul către Țară, căruțe cu coviltir, trase de căluți slabi. Oamenii pleacă în căutarea pitei, ajungând uneori până la T.-Severin, la marginea grânarului. Lupta însă i-a călit. Sărăcia nu a împiedecat ca din Țara Almăjului să răsără un Bojincă chemat în Moldova pentru alcătuirea legilor, ocupând în lași direcția seminarului de la Socola. Din Bozovici a ieșit Eftimie Murgu, dascălul lui N. Balcescu și fost profesor la Academia Mihaileană din Iași. Pe aici a copilarit vestitul general Traian Doda, care a luptat cu armatele austriace în Italia, dar a rămas

bun suflet de român, fiind și închis de unguri pentru sentimentele sale naționale.

În tihna satului Rudăria a trăit istoricul Ion Sârbu a cărui operă principală, Mihai Viteazul, se pune alături cu aceea a lui Bălcescu. Alții și alții, a căror nume și activitate rămân uitate, din lipsa de interes în primul rând a localnicilor, cu datoria de a scoate la iveală rodnicia lor activitate, scânteii din energia noastră etnică, nebanuite, lăsate uitării.

Cât despre hărnicia și vrednicia poporului îți spune femeia întâlnită 'n cale. Imbrăcată curat, cu oprezele mărunț țesute, poartă în spate albiuța în care doarme copilașul; de pe un umăr atârână în față traista cu merinde. Cât merge, fusul sfârâie, deapănă firul de pe furca frumos crestată, purtată'n brâu. În cadrul pajiștei verzi din jur, cu case reslețe, cu vite roșcate, trece încet dar singur simbolul susținerii noastre etnice.

Chiuituri la joc.

Omu'n lume multe vede!
La o casă șapte fete
Și fântâna sub perete,
Câinele moare de sete!

* * *

Harnică-i nevasta mea
Harnică, dracu s'o ea!
Că 'ntr'o lună
Toarce lână,
Și-ntr'un an
Țese-un sucman!

* * *

Vai mândră frumoasă ești
Când tu mi-te rumenești,
Dar când ești nerumenită
Ești ca via neplivită.

Sărac, bărbătelul meu,
Toți oamenii zic că-i rău,
Da'i omu lui Dumnezeu,
Că de când m'am măritat
Nici o palmă nu mi-o dat
Numai capul mi-la spart!

* * *

Știutu-tea dracul lele
Că ții trupul floricele,
Și gurița fag de miere!...
Că de mult te-aș fi luat
Și ți-aș fi acum bărbat!

* * *

M'a făcut maica pe mine
Să fiu doftor la copile!
Că nu dau leacuri amare
Ci tot buze rumeoare,
Care plac la fețișoare.

Rău mândro m'ai fermecat
Cu țărână dela prag
Ca să nu-ți mai pot de drag,
Cu țărână dela joc
Ca să nu-ți mai stau pe loc,
Cu țărână din grădină
Ca să nu mai am hodină,
Cu țărână din obor,
După tin' mândro să mor.

BISERICA.

Prof. I. Simionescu.

Bisericile sunt goale, crășmele însă pline. Iată un adevăr ce-l prinzi la orașe ca și la sate. Omul ascultă mai mult de glasul pieirii decât al mântuirii, spre răul lui.

Biserica totuși e un prilej de reculegere. Câte-va clipe omul se uită în adâncul sufletului său. Sub privirea blândă a Mântuitorului, ajungi să-ți lepezi păcatele ce te gârbovesc. Îi ascuți vorba din Evanghelie, și simți cum te cutremură un fior de nespūsă curățenie, ca și când insetat, guști din apa răcoroasă a izvorului limpede.

Fără se vrei te scuturi de povara nelegiuirilor. Sfințenia locului te schimbă. Ești iertător pentru greșelile proprii. Te uiți la vecin și simți că ți-e frate, înaintea Celui care este Părintele tuturor.

Biserica e ploaia ce spală spuma omătului. Câmpul se curăță; colții verzi răsar din pământul încălzit de soarele de primăvară.

După atingerea frunții cu potirul în care e închipuit că se află o făramătură din trupul Celui răstignit pentru mântuirea oamenilor, gândurile, fără voie, se limpezesc.

De ce a pățimit Mântuitorul? Pentru ca să îndrepte pe oameni. De ce să-i îndrepte? Spre a li arăta calea omenei în viață. „Am venit să chem nu pe cei dreپți, ci pe cei păcătoși la pocăință”.

Nu orice faptură omenească e om. Patimile îl slutesc; răutatea îl inveninează. Mântuitorul, cu duhul blândetii, caută să-l facă iarăși om. El vorbește în pilde, pentru ca cel ce are urechi de auzit, să auză.

Nu-ți astupa urechile, la puținele cuvinte de întremare ce le mai poți asculta din gura preotului, când și el sfințește locul. Dacă ți-e dat să prinzi șoapta înțelepciunii și sfatul dumnezeescului cuvânt, nu le ocoli.

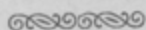
Găteș-te mândru, cu ce ai mai scump în casă. Ia de mână pe copii și pășește smerit spre intrarea în biserică. Cutează de pătrunde oricând, căci Dumnezeu iartă pe cel ce se pocăiește.

Ascultă cuvântul Evangheliei. Pătrunde-te de veșnicul lui adevăr. Gândește-te, la înțelesul lui.

Venind spre casă, te vei simți mai ușor. Vei privi blând la ai tăi, cari se uită la tine cu respect.

După biserică aduci atâta pace și în casă! Un pic din sfințenia altarului o să iai cu tine.

Cu atâta bine brănește biserica, măcar o zi! De ce o ocolești?

Iniințarea unei Episcopii Românești în Jugoslavia.

de Miclea M. Silviu Uzduineanțu.

Banatul-Jugoslav, o parte de pământ cu 150.000 de Români, atât de frumos și bogat, este lăsat să piară din zi în zi, nedându-i-se nici un sprijin moral sau material.

Biserica noua din Petrovaselo
(Banatul Jugoslav)

Azi Românii, nu numai cei din Banatul Jugoslav ci și cei din Timoc, Macedonia, ca și ceilalți cari sunt împrăștiați pe toate părțile Peninsulei Balcanice, sunt într-o situație foarte critică.

Ar fi necesar, ca toți Românii din Regatul Jugoslav, bănățeni, timoceni, macedoneni și ceilalți să-și dea mâna și să lucreze pentru unirea tuturor Românilor din Regatul-Jugoslav, — singura lor scăpare de de-naționalizare.

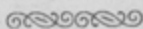
Românii rămași în Regatul Jugoslav, pot scăpa de toate necazurile, pe cari le suferă, numai prin unire și iubire între ei și prin dragoste față de Dumnezeu și biserică, prin care se mai poate menține în popor naționalismul și idealismul. Darul pe care l-au primit dela strămoșii lor: limba și legea.

O altă idee pentru care trebuie ca frații din Regatul Jugoslav să lupte dela opincă până la vâdică e, ca să-și obție drepturile, ca fiind o minoritate destul de mare: 650.000 în Banat, Timoc și Macedonia. Într-o țară cu drepturi constituționale este neapărat necesară organizarea bisericii ort. române din Regatul-Jugoslav ca independentă, dar recunoscută de Statul sub a cărui stăpânire se află. Deaceea este necesară iniințarea unei episcopii românești în Regatul Jugoslav cu sediul în Vârșet sau Alibunar, care ar trebui să poarte numele de: „Prima Episcopie a Românilor din Regatul-Jugoslav” — sub a cărei stăpânire ar intra toți Românii rămași despărțiți de patria mună prin simple linii de hotar.

Episcopia (ori Vicariatul) ca un grad bisericesc superior ar avea datorința de a îngriji de poporul său din punct de vedere moral, cultural și material.

Episcopia să fie strâns legată și îngrijită de Patriarhia Română, să fie ajutată de Statul Român, cum este ajutată biserica și școala Sârbilor din Banatul-Românesc de Statul Jugoslav și Român, să aibă aceleași drepturi, pe cari le au Sârbii din Banatul-Românesc, dar nu cum este biserica fraților din Regatul Jugoslav: închisă în Macedonia, în Timoc inexistentă, iar în Banat tolerată și nerecunoscută de frații aliați: motivând această stare de lucruri: „Că două biserici ortodoxe nu se pot recunoaște în Statul Jugoslav” — iar dacă ar fi recunoscută ar trebui să fi sub conducerea bisericii sârbești.

Luptați pentru Episcopia tuturor Românilor din Regatul Jugoslav, care va lua sub ocrotire și pe ceilalți frați din Peninsula Balcanică, și va fi și este unica și ultima scăpare a Românilor subjugăți.

Cântece de leagăn.

Pentru fetiță.

Nani, nani, copiliță.
 Drağa, mamei garofiță,
 Că mama te-a legăna
 Și pe față te-a spăla
 Cu apă de la izvoare
 Ca să fii ruptă din soare.

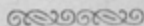
Nani, nani, drăguliță,
 Crește-ai ca o garofiță,
 Să fii naltă trestioară,
 Albă ca o lăcrămioară,
 Blandă ca o turturea
 Și frumoasă ca o stea.

Pentru copil.

Nani, nani, copilaș,
 Dragul mamei fecioraș!
 Să te faci un viteaz mare
 Ca Domnul Ștefan Cel Mare,
 Să fii verde la războiu,
 Să scapi țara de nevoi.

Nani, nani, puiul meu,
 Fericite-ar Dumnezeu!
 Să fii oacheș și frumos
 Ca un soare luminos.
 Fetele să te 'ndrăgească,
 Flori în calea ta să crească!

Marian.

Proverb.

Femeia este coroana bărbatului.

Femeia este albina casei.

Bărbatul să aducă la casă cu carul, iar femeia să imprăștie numai cu acul și nimic nu se alege de casa aceia.

De ziua invierii.

de Aurel C. Popovici.

„Cristos a înviat”? Da! Adevărat că a înviat! — Căci nu e o „superstiție” acest cuvânt! E un adevăr! Numai prin Cristos, oameni și popoare au înviat la viață, la realitate, la adevărata fire omenească capabilă de idealuri morale, așa cum e, cum a făcut-o Dumnezeu. Cristos a înviat el însuși din mormântul cel de piatră al lumii decrepite, și a înviat o lume întreagă din trufia cărturarilor, din neștiința lor și groapa lor. A înviat o lume de sub ruinele sofismelor ce o omorâse, ce o îngropase de vie. Gândiți-vă numai la toată frăfăria morală în care se îneca atunci civilizația elină. Gândiți-vă la agonia, sub aparențe de sănătate, de „progres” și de „mărire”, în care se zbătea civilizația Romei, ajunsă atunci la epoca lui Luchian, a retorilor și gladiatorilor, a necredinței și imoralității generale, a democrației cesariste cu doctrina „panem et circenses”, „civilizația” ajunsă la Caligula, la Nerone și Heliogabal, la politica pretonienilor „suverani alegători” de dictatori imorali, de crude dictature militare!

„Cristos a înviat”? Da! Adevărat că a înviat!

Popoarele, lipsite de orice razim moral, cu moartea în suflet, arse de setea unei credințe puternice ce nu mai era, în nici o formă, nicăieri în lumea lor, în plină descompunere națională, — popoarele au înțeles repede și au primit cu cucerire evanghelia lui Cristos, a adevăratului Messia. Și Messia a fost mândru.

Căci el le-a mântuit! El a liniștit marea zbuciumată, talazurile sufletelor pierdute de cărturari limbuți: „Fățarnicilor, fața pământului și a cerului știți să le cercetați, dar acest timp cum nu știți să-l cercetați?” (Luca XII. 56). Le-a mântuit din anarhia ce era să le omoare și trupește, nu numai naționalicește.

Cristos, în înalta lui înțelepciune și adâncă lui smerenie, n'a dat „explicația”, „deslegarea științifică” a tainei. Nici n'a încercat măcar să dea și el, ce și atunci numai „cărturarii” dădeau, vreo nouă „cosmogonie integrală”, ca a lui Haeckel de astăzi bunăoară și a tuturor demagogilor „științifici”.

Cristos a urcat calvarul și a murit pe Sfânta Cruce, pentru că fusese o dumnezeiască incarnațiune a adevărului etern, că rostul primordial și final al lumii e și rămâne o vecinică taină a „Tatălui Ceresc”.

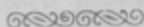
„Adevăr zic vouă, dacă nu vă veți întoarce și nu veți fi ca copii, nu veți intra în împărăția cerurilor”. Invățătură plină de înțeles. Ea și taina lumii se referă și de această ispită să ne ferim. Să nu căutăm a fi, cu toate progresele noastre, în chestii de credință, mai originali și mai înțelepți decât părinții și strămoșii noștri. Minunile naturei să le studiem, în toată

libertatea, dar să nu uităm că sunt și vecinic tot minuni vor rămâne; cu seninătatea sufletului de copil să ne gândim la aceste taine adânci ca nemărginirea, și să nu ne îngâmfăm, un singur moment, că cu legile noastre naturale am putea vre-odată să înlocuim credința în Dumnezeu, căci asemenea presupții pseudo-științifice sunt păcate, disolvante pentru orice civilizație.

„Cristos a înviat?” Da! Adevărat că a înviat! Căci el și numai el a dat și nouilor veniți, „barbarilor”, puțința unei armonii a sufletului omenesc cu enigmele vieții. Pentru că el ne-a desvăluit adevărata fire a lucrurilor în lume. El, unicul „filosof naturalist” pe care l-a dăruit Dumnezeu acestei planete. Da, de o mie de ori da, Dumnezeu! Căci „natura” nu-i decât o altă vorbă pentru faptele Dumnezeirii necuprinse și numai semeția cărturarului neînțelegător de știință se ferește de a pomeni de Dumnezeu.

Cristos văzuse tot și lămurit ce nu văzuse nimeni dinaintea lui, tot ce o minte omenească poate vedea vreodată: condițiile fundamentale ale vieții popoarelor. Văzuse că numai pe credința de stâncă în Dumnezeu se poate clădi o viață, o viață demnă de om, de o națiune, o adevărată civilizație. Și toată știința exactă la care a ajuns lumea, ne dovedește adevărul azi incontestabil că fără o sinceră și adâncă credință în Dumnezeu, nici o adevărată cultură nu e cu puțință.

Cristos ne învață credința în Dumnezeu și de aceea ne poate da nădejdea într-o ușurare a durerii omenești în lumea aceasta. Și el ne-a dat, el cel dintâi în lume, învățătura cea mai adevărată pentru aceasta: iubirea lui de oameni. El, fenomen al bunătății și al blândetei, cea mai sfântă inimă omenească între noi, bieți copii pribegi, treziți într-o lume de noi în veci neînțeleasă în rostul ființei ei adevărate. Citește mereu și adâncește mereu, în fiecare oră a vieții tale, învățătura apostolului către Corintei: „Și de aș ști toate tainele și toate știința și de aș avea toată credința încât să mut și munții, dacă dragoste nu am, nimic nu sunt”. Ce mult ne-a ajutat această învățătură sublimă timp de două mii de ani! Și unde am fi dacă ne-am putea pătrunde de ea, fiecare dintre noi, în toată ființa noastră, în fiecare faptă a noastră!

Cuvinte înțelepte.

Mânce-o focul mintea rea
La multe te duce ea;
Tot la rele, ce n'ai vrea:
Tot la rele, nu la bune!

Frunzulița bobului
Scumpă-i cinstea omului
Frunzuliță nu prea mare
Scumpă-i cinstea cine-o are!

Energii tinere în preoție.

Biserica noastră este conștientă de puterea dumnezeiască care pulsează în sânul ei și în acelaș timp mai este conștientă de comorile adevărului și înțelepciunii vecinice, care i-au fost incredințate. Biserica noastră, adunarea tuturor aceloră, cari cred cu tot sufletul lor în învățătura Lui Hristos și cari cu toată puterea voinții lor se nevoiesc să trăiască după exemplul Fiului lui Dumnezeu, această Biserică crede în misiunea, în chemarea ei dumnezeiască și tot așa crede nestrămutat în biruința definitivă a lui Hristos în lume.

Biserica analizând și judecând adevăratele stări din via Domnului, știe, că omenirii nu i-s'a dat un dar mai bun, mai de preț și mai dumnezeiesc, decât este ea, dar totodată vede, lămurit, că oamenii de azi găsesc mult mai repede și mai ușor calea ce îi înstrăinează și numai cu mare anevoie mai găsesc drumul care îi conduce la dânsa. Biserica constată, zi de zi, cum ceata profetilor mincinoși crește tot mai mult și că învățătura acestora găsește mai multă crezare și ascultare, decât cuvântul păstorilor adevărați. Biserica constată cu nespusă durere, cum foarte mulți mai susțin legătură cu ea doar atunci, când au un prunc de botezat, când cunună pe cineva din familie, sau când moartea îi silește să petreacă la mormânt pe vreunul din cei dragi ai lor. Cu nespusă durere constată Biserica cum mii de fii ai ei, zi de zi — și aceasta ani dearându — trec nepăsători prin fața ei, prin fața ușilor deschise ale Bisericii, prin fața pistolului, pe care fără intrerupere se jertfește Hristos în Sta Cuminecătură.

Trec oamenii stăpâniți de străine gânduri și de străine nădejdi și de străine planuri, fără să-și dea seama, că tocmai aceste străine gânduri și nădejdi sunt germenii distrugători ai bucuriei și fericirii lor.

Cea mai cumplită durere o simțește însă Biserica atunci, când îi este dat să vadă, că numeroși fii ai ei o privesc cu neimpăcată ură și dujmănie, aruncându-i cuvinte de hulă și de nemeritată osândire. În loc să stea în fața ei ca fii credincioși și recunoscători, căci doar ea i-a crescut și i-a îngrijit.

Am făcut pomenire de toate aceste arătări și realități dureroase, pentruca atât mai ușor să înțelegem, de ce trebuie să ne bucurăm, cu bucurie sinceră, când ceata slujitorilor la altarul lui Hristos se împros pătează cu energii tinere în preoție, care aduc noui nădejdi prin dorul lor curat de muncă sfântă în via Domnului și sunt pregătite să cunoască ostenelele, dar și sublimale bucurii duhovnicești în slujba propovăduirii Evangheliei lui Hristos.

Invrednicească-i Hristos pe toți acești frați de puterea ca să reușească în slujba și activitatea lor preotească și să facă, ca adevărul și înțelepciunea vecinică a lui Dumnezeu, să biruiască în sufletul omenesc.

Prof. Ioan Imbroane.

ȘCOALA: arma cea mai puternică.

Să n'o căutați printre armele de luptă, n'o găsiți. Nu e nici tunul, nici pușca, nici grenada; mă rog nici una din acestea. E cu totul alta și mai puternică decât toate armele de pe lume. Dacă vreți s'o știți, ea se numește știința de carte sau cu un cuvânt cultura. Cultura este arma armelor și puterea tuturor puterilor; ea este împărăteasa și stăpânitoarea a toată lumea.

Omul care stăpânește această armă, e asemea smeilor și fetiilor frumoși din povești. Tot așa și un popor...

Dece toată lumea se închină înaintea poporului francez? Dece englezii stăpânesc aproape toate mările și oceanele? Dece americanii stăpânesc atâtea bogății și iscodesc atâtea minunății? Dece nemții au fost așa de puternici, că deabia i-au putut dobori francezii, englezii, americanii, japonezii, rușii, românii, belgienii, sârbii, italienii, și portughezii, cu toți uniți laolaltă?

Dece belgienii, și olandezii, a căror țări nu sunt mai mari ca Oltenia noastră, stăpânesc atâtea bogății, atâtea pământuri și popoare? De ce?

Pentru că toate aceste neamuri sunt stăpâne pe arma cea puternică, cultura.

Dece neamul nostru e încă sărac? Dece bogățiile țării noastre sunt în mâinele străinilor?

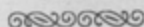
Dece binele și dulceața țării noastre sunt ale străinilor, iar noi suntem slugi în țara noastră? Dece?

Pentru că neamul nostru e încă lipsit de știința de carte, de cultură. Noi numai atunci vom fi pe deplin stăpâni în țara noastră, și vom însemna ceva în lume, când știința de carte sau cultura, va fi răspândită pe tot întinsul țării noastre. Dar știința de carte se capătă prin școli; „Deci toată suflarea românească să se îndrepte spre școală”!

Cine fuge de școală, e un dușman al lui și al neamului său. Cine nu ajută școala, este un trădător și un criminal, căci lucrează la slăbirea și robirea țării și neamului său.

Dacă vroim să fim un popor mare, puternic și respectat de toată lumea; dacă vroim să fim cu adevărat stăpâni ai pământului românesc cu toate bogățiile și frumusețile sale, atunci să îmbrățișăm școala, s'o ajutăm, să învățăm carte, să ne cultivăm; altfel vom cădea definitiv în robia străinilor și nici măcar urma, nu ni se va mai cunoaște pe meleagurile acestea, frământate cu sângele părinților și moșilor noștri!

Revista pentru popor,
Buzău.

Școala bănățeană și educația moral-religioasă.

Școala are scopul de a forma pe omul deplin, integral în solul său natal.

Cine este însă acest om deplin? Nu este tocmai omul pe care-l preconizează Isus, nu este omul creștin?

Deci, mai întâi de toate, școala trebuie să facă din copil un creștin. Dar un creștin adevărat: să fie acest om icoana bună-tății și să nu s'audă un cuvânt de vrajbă din gura lui; să-și iubească semenii, să-și iubească țara și să fie respectuos.

De-aici, s'a născut, educația morală-religioasă.

Românul și în special bănățeanul, nu cunoaște altă morală în afară de morala lui Christos, în afară de morala creștină.

Morala utilitaristă-laică nu e de ajuns pentru societate. Multe acte ale vieții omenești sunt de așa natură încât nu pot fi satisfăcute printr-o morală laică. Pe acestea le satisface morala religioasă, care dă mângăere și speranțe, pe cari o morală laică nu le poate da.

D. Ilițescu, revizor școlar.

Tăw s, ocupându-se de învățământul religios în școală, stabilește, că credința în Dumnezeu, înobilează cu idei înalte sufletul omenească și dă un sprijin moralei, sprijin pe care nu-l oferă nici știința, nici filozofia și nici arta; el cere exerciții religioase: „să obicluim pe copii cu rugăciunile care însemnează vorbirea cu Dumnezeu”. Părinții să facă rugăciuni și să meargă la biserică însoțiți de copii lor.

Școala bănățeană de ieri, a înțeles aceasta: ea fiind o școală confesională s'a îngrijit de educația religioasă. Atât preotul cât și învățătorul, au căutat să sădească în sufletele copiilor sentimentele cele mai nobile. Și aceasta a făcut din bănățean un om legat de biserică, legat de credință; această legătură l'a făcut să-și păstreze cu sfintenie, limba, credința și obiceiurile. Bănățeanul a văzut în biserică lăcașul sufletului său românesc, iar în credință însăși firea sa românească pură; aici a devenit și proverbul „Și-a lăpădat legea”, pentru cei ce-și lăpădau credința și care pentru ei a însemnat o crimă.

3-4782-8

Aceasta eri! Astăzi vremurile stau cu totul altfel. Aspectele vieții spirituale au cu totul altă înfățișare.

Vremurile democrației deșantate au semănat în sufletele multora ateismul, iar preoții și învățătorii, slab pregătiți și crescuți în spiritul materialismului ateu, nu mai pot să îndrume mulțimea către credința adevărată, și nu le mai pot forma adevăratul caracter moral religios!

Așa apoi rând pe rând, toate aspectele vieții morale au început să lase de dorit: nu mai există respect, nu mai există frică de Dumnezeu!

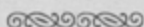
Goana după averi tendința vremurilor de azi a făcut, ca din ce în ce, numărul populației să se micșoreze; din acest motiv, avorturile criminale se țin lanț, numărul natalității se micșorează iar sistemul „de un copil” devine predominant.

În fața acestor lucruri, școala nu poate să rămână pasivă, ea trebuie să caute să se reîntoarcă la vremurile de ieri, la vremurile, când școala era strâns legată de biserică și când credința creștină strămoșească a fost axa vieții omeneste; ea trebuie, alături de biserică, să convingă mulțimea, că o casă cu copii e o casă fericită!

Școala de azi trebuie să unească credința cu fapta, fapta cu cunoștința, cunoștința cu înfrânarea, înfrânarea cu răbdarea, răbdarea cu evlavie, iar evlavie cu dragostea frățească și iubirea de oameni!

Aceasta e datoria școlii și când își va îndeplini această datorie vom fi satisfăcuți.

D. Ilițescu.

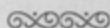
C â n t e c .

Foaie verde, trei masline
Du-te dorule cu bine,
Prin isvor, prin apă rece,
Și pe unde-ai putea trece.

Mult mi-e dor și mult mi-e sete
Să văd frunza 'n codru verde.
Frunza 'n codru cât se ține
Toți voinicii trăiesc bine.

Foaie verde foi de fag
Codrule tare-mi ești drag,
Că răsuni când zic de jale
Până 'n deal și până 'n vale.

Iară frunza dacă-l lasă
Toți voinicii merg pe-acasă
Și la para focului
Zac de dorul codrului!

Icoane didactice:

Învățătorii bănățeni în literatură.

O bună parte din reprezentanții literaturii bănățene — dacă se poate numi astfel, — sunt învățătorii.

De bună seamă, că felul și împrejurările în care s'a dezvoltat această literatură bănățeană, n'a putut realiza capod'opere; totuș a dat la iveală niște mărgăritare, cari vor putea sta mai presus de orice critică, deoarece pentru scriitorii din Banat, n'a trăit un critic de talia lui Maiorescu, ca să-i îndrumeze.

Românii, de dincoace, nu se prea puteau împărtăși cu drepturi politice și cu toate astea spiritul național s'a dezvoltat mai bine ca oricând. Și asta s'a făcut mai mult prin literatură — prin cultură. Elementele cele mai distinse din sânul corpului didactic, se consacrau, pe timpuri, literaturii.

În jurul școlii confesionale și căminurilor culturale, se ținea facla adevăratei naționalități. Aici prin cântare și lectură, făcută cu bătrânii și tinerii satului — s'au născut renumitele coruri și fanfare din Banat.

Din rândurile învățătorilor, au ieșit compozitori și maeștri cu faimă mondială: Vidu, Drăgoi, Velceanu, Perian. Tot dintre învățători s'au distins și'n arta picturii și-a sculpturii: Liuba, Ion Isac, și Romul Ladea.

Literatura, însă e de cea mai mare însemnătate. Învățătorii au căutat cu atenție, tot timpul, acele subiecte, cari să înviorzeze, să îndemne sufletele românilor, să desvolte sentimentele morale și naționale. Din viața însăși a poporului au isvorit aceste aspirațiuni, de a scrie cugetarea și simțirea lui, îmbrăcate în haina superioară a poeziei și prozei.

Încă de mult timp, în calendare se scriu adevărate comori de gândire, căci țăranul, oricât de sărac ar fi, fără calendar nu stă în casă. La o zi de sărbătoare, când încetează munca fizică, ia calendarul și citește. Astfel își îmbogățește simțirea, primind gata gândirea; alt timp n'are pentru muncă intelectuală.

Învățătorii trăind în mijlocul poporului, au putut constata aceasta și de aceea ei, cele mai multe scrieri și le-au publicat în calendare.

Am urmărit activitatea pe teren literar a învățătorilor bănățeni. Mi-a plăcut mult cum scrie Damian Isverniceanu, Gheorghe Cătană și G. Bălțeanu.

Paginile lui Damian Isverniceanu, sunt scrise cu atâta bogăție de simțire, cu atâta finețe în descrierea naturii bănățene, cu atâta spirit local, încât ai tot ceti și n'ai mai vrea să termini. Cetindu-l, urci într'adevăr dealurile, scobori munți, vezi răsărind soarele de după culmi, auzi murmurul

dulce al izvoarelor, clinchetul tălăngilor, șuerul sinistru al vântului, sugubă, freamătul tainic al frunzelor din codru. Este un talent de frunte, care în creațiunile sale zugrăvește viața poporului și se inspiră din frământările sufletește ale oamenilor.

El este cel mai talentat prozator al nostru. Orice subiect, trecut prin sufletul creator al geniului său, devine operă de artă.

Altul, care a cucerit un loc de frunte în literatura bănățeană este învățătorul din Valeadeni. **Gheorghe Cătană**. Povestirile sale, nu sunt scrise numai de dragul frumosului ci și cu intenția de a îndemna pe cititor la fapte bune. El reușește să învâluie morala povestirilor într-o formă frumoasă, cu adevărat artistică. În toate povestirile sale, autorul este preocupat de trebuințele sufletești ale lumii pentru care scrie. Tendința de educator este vădită.

Al treilea este învățătorul poet **G. Bălțeanu**.

Încă în tinerețe a scris neîntrerupt; a fost un colaborator harnic al calendarelor din Banat și ziarelor săptămânale. Este fără îndoială multă stofă de poet. Trăit în provincia noastră retras, se impune repede prin felul subiectelor sale luate din viața curată dela țară. Caracteristica firii sale sentimentale și cinstite este redată în poeziile lui pline de religiozitate și cald patriotism.

El reușește prin subiectul poeziilor sale să trezească conștiința națională.

Poetul plânge și se roagă. Atât prin poezie cât și în proză el profetizează că singura mântuire, salvare a poporului, se face prin credința nestrămutată în Dumnezeu.

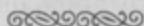
Insufletește prin cântecele sale patriotice și religioase pe toți aceia, cari sunt pătrunși de asemenea sentimente.

În proză, întâmplările cotidiene le ia ca subiect de povestire cu un rol pedagogic.

Deocamdată m'am restrâns cu discuția și recenzarea acestor trei maeștri ai scrisului, cari au cultivat activ publicistica bănățeană în genul viguros al nuvelei și poeziei.

Dacă am avea în Banat oameni, cari să urmărească cu interes literatura beletristică a acestor scriitori, dacă ar fi o viață culturală literară mai intensivă, cu preocupări literare mai serioase emane de necesitatea sufletească a omului cult; dacă critica ar urmări lucrările acestor literați încurajându-i de a-și aduna materialul lor în volume, ar fi cunoscuți și apreciați după cum merită, câștigându-ne și noi o pagină mult așteptată în Istoria literaturii românești.

Iosif Crețu-Caraș

Corul plugarilor din Ictar.

Lacrimi.

*În sat
toate clopotele bat.*

*Spovedindu-și jalea'n cotrință, muierile vin
să stropască mortul, semn de adăpare
și de iertare,
cu apă și cu vin.*

*Trămurându-și ostenite nările,
lumânărilor,
pe săcrin,
însiră în salbe,
lacrime ferbinți și dureros de albe,
ca de crin.*

*Năloagă,
de toate bucuriile goi,
fii omului se roagă,
sufletul mortului să aibă ogoi.*

Gonst. Miș-Lerca.

Inclinările artistice și tonalitatea blândă a sufletului bănățean.

prof. Iosif Velceanu.

Rasa latină, în special noi Românii, nu suntem prea asociabili în senz colectiv de organizație: dintre toate încercările de asociare culturală numai Societățile corale bănățene s'au putut susține deaproape un veac.

În adevăr, Banatul își poate asuma, cu drept cuvânt, prioritatea în mișcarea muzicală la orașe și îndeosebi la sate; organizarea sistematică și trainică a atâtor Reuniuni de muzică vocală și instrumentală au fost primele începuturi de deșteptare națională.

Dacă în celelalte provincii și mai ales în vechiul regat „oricând liber în acțiunea culturală — înjgheburile unor adunări corale la sate mergeau cu anevoie, cauza, ce dăinuiește și azi, a fost mai cu seamă lipsa unui impuls conștient de importanța unor asemenea societăți de cultură sufletească.

Bănățeanul, și-a creat, odinioară, societăți corale nu numai la orașe, dar pretutindeni la sate, frumoasele „Coruri de plugari”, pe care le păstrează cu dârzanie, fiindcă această urzeală artistică îi stă mai aproape de suflet: prin ele să manifestă specificul nostru regional, bănățenesc, iar — în concluzie, prin ele regiunea bănățeană devine tipul de afirmare și manifestare, ce descoperă și actualizează bogățiile solului sufletec, energiile și talentele latente ale mândrelor noastre meleaguri.

Banatul se prezintă sub aspectele sale geografice și climatice într-o siluetă, ce diferă de celelalte provincii ale țării: „aburul mediteranei a ajuns până deasupra reliefului, pe cât de variat, pe atât de blând al Banatului” — râurile strătaie sprinten drumurile înguste ce șerpuesc dealungul văilor, împodobite cu brazi, purerea verzi, — „îmbrăcămintea baștinașilor e mai bogat țesută”, — fiecare sat cu portul său de un croi și decor cu pitoresc concentrat: în partea muntoasă predomină stilul și culoarea inspirate de instinctul necesităților aspre și grele de trai — spre șes, variante de stil și armonie de culori, adevărate mozaicuri, ca totatătea oglinzi, în care se reflectează frumusețile lanurilor înverzite cu grâu răsărit, ori podoaba milioanei de flori, ce să răsfată dealungul câmpiilor și ogoarelor!

Cine n'a admirat pe bănățeanca noastră, frumoasă la chip, cu o siluetă sveltă și mlădioasă, flexibilă și sprintenă la lucru, la joc și la vorbă, româncea isteată și simpatcă, cântată atât de mult în poezia lirică a barzilor și în versurile populare, născocite de liricii noștri bănățeni, cari îi cunosc aptitudinile și-i știu desluși tainele sufletești?!

Cine n'a rămas incântat de bănăţeanca noastră, maestră iscusită în ţesături şi artistă desăvârşită în cusături şi brodării, ce poartă salbe de aur veritabil, îmbrăcată în pitorescul ei costum, — la munte cu oprege, lucrate în fire de aur şi argint, miniaturi de adevărate podoabe persane şi cu albituri, la care alesul firelor predomină gustul rafinat, — ori la şes, coafura instelată, aranjată în senz artistic, cu diademe din galbeni şi arginţi, ce reamintesc reginele persane şi romane?!

Cine n'a rămas surprins şi vesel de dialectica ei eufonică şi atrăgătoare, plină de farmec şi dulceaţă?!

Se pare că asupra sufletului bănăţean „s'a revărsat ceva din blajinătatea naturii” — albastrul vesel al firmamentului, freamătul codrilor şi suşuitul frunzelor, ciripitul neconţinut, vesel şi ritmic al păsărilor, şi armonia de culori a câmpiilor înflorite, — toate aceste frumuseţi ale naturii au influenţat şi-au vrăjit în aptitudini şi temperament, în ritm şi culoare, firea poetică şi artistică a bănăţeanului!

„Când voim să aprindem în sufletul cuiva dragostea faţă de aureola virtuţii creştine — scrie P. S. Sa Episcopul Grigorie — putem pildui cu bănăţenii: vorba lor mândră, îndrăzneată, este isvorită: din conştiinţa fiinţei sale, ea este reflexul unui optimism cumpănit; expresia unei voinţe de tăria oţelului.

Pe bănăţean îl câştigi îndată pentru o idee nobilă, are mult temperament, se însufleteşte uşor; e generos, nepizmăreţ, iar caracterul său nu este exclusivist, ori în contradicţie cu solidaritatea naţională”.

Bănăţeanul, din fire istet şi ospitalier, ce-şi compune el însuşi versul şi melodia, ce-şi cântă ori îşi flueră cu gura doinele sale, — artistul satului, ce-şi variază din fluer ori suflând în frunză dansurile, horele şi cântecile sale de dor şi de dragoste, redând în ele toate podoabele folklorului literar şi muzical al regiunii, — el, vlăstarul de viţă veche şi descendentul unei ginţi nobile şi eroice, este reprezentantul tipic de baştină!

Inclinarea sa către cântare şi versul său poporal tradează o tonalitate mai blândă a sufletului său bănăţenesc; prin inclinările şi calităţile sale artistice, se evidenţiază stilul şi ornamentica sufletească a regiunii!

E posibil, că şi structura etnografică a Banatului, prin atingerea zilnică, veacuri dearândul, cu elementele conlocuitoare, la care arta muzicală pornise de mult, să fi precipitat inaugurarea tendinţelor de a ne ridica şi noi în direcţie muzicală şi artistică cât mai aproape de nivelul lor avansat!

Şi cum înălţarea şi desăvârşirea întregii noastre naţiuni, a neamului românesc, nu poate fi înfăptuită decât numai prin cunoaşterea, respectarea şi înflorirea regiunilor, fiecare cu specificul şi tradiţia ei milenară, — vorbind aci de arta muzicală a Banatului, ni se incumbă datoria, de a sprijini, cu inteligenţă şi cu suflet, cald, bănăţenesc inclinările şi talentele noastre băştinaşe şi a asigura societăţilor noastre corale şi muzicale,

nu numai continuitatea firească și spornică a activității lor de până aci, ci, ținând seamă de ritmul progresiv al vremii, urmând pilda antecesorilor, ce ne-au lăsat aceste moșteniri prețioase, va trebui să născocim și alte indemnuri, atractive prin nobletea lor și să realizăm încheierea cât mai puternică a talentelor de care dispune Banatul!

Pentru generațiile tinere de azi și pentru cele de mâine, să fie aprinsă și să ardă nestingherită candela de însuflețire, de inspirație și de muncă, luminând, cu intensitate, drumul de prosperare al societăților noastre artistice muzicale, prin a căror viabilitate și prosperare să ne putem venera strămoșii, însuflețiți și darnici, care prin testamentele lor sfinte și pilduitoare ne îndeamnă la înfrățire!

Marele dascăl bănățean:

Const. Diaconovici Loga.

Născut dintr-o familie cu vechi tradiții românești, în Caransebeș, la 1 Nov. 1770, C. Diaconovici Loga se ridică din propriile puteri până la treapta și renumele celui mai respectat stegar al culturii naționale române din Banat, în prima jumătate a sec. XIX.

Il aflăm elev în Caransebeș și Lugoj, apoi student la drepturi în Pesta. În Budapesta există pe malul Dunării o biserică grecească ai cărei credincioși sunt o seamă de Greci înstăriți, mare parte descendenți de Macedoromâni (Țintari, cuțovlahi), grecizați cu vremea total. Colonia română din Pesta trăgea des la această biserică, ca la unica biserică răsăriteană de acolo.

Tinărul student în drepturi, C. Diaconovici Loga, fire română, original bănățeană, se învățea mereu printre acești Români porniți spre grecizare și nu scăpa nici un prilej, fără a le vorbi despre originea lor de Români și strănepoți ai lui Traian, precum și despre dreptul limbei române în biserica ort. din Pesta.

Cuvântul tinărului idealist, prinse grabnici rădăcini, Românii pestani îl aleg de primul lor institutor.

În această primă școală română din Pesta, Loga, care vorbea șase limbi, predă singur toate studiile prescrise, românește, ungurește, nemțește și latinește.

E întetereasant momentul, când Loga, înconjurat de Românii săi, intră în biserica ort. grecească și declară, că de-acum Românii vor să cânte în limba lor străbună, Grecoteii revoltăți îl și înșfăcăară, ba-i puseră și pumnul în gură, să nu poată cânta românește, — Loga însă, smulgându-se dintre ei,

cântă neînfricat înainte intonând astfel, pe lângă cea grecească și limba română la serviciul lor divin*.

Inaugurându-se la 1812 Pedagogia română din Arad, C. Diaconovici-Loga e numit „cel dintâi profesor” pentru pedagogie și metodică, muncind 18 ani la menționata școală, unde gravita sufletul bănățenilor, fiind unicul izvor de lumină și de nădejde în mai bine.

Pentru caracterizarea ținutei lui C. Diaconovici Loga la Pedagogia din Arad, unde muncia în tovărășie cu înflăcăratul D. Cichindeal — cari doriau cu orice preț să scuture oblăduirea ierarhiei sârbești, invocăm adresa de denunț și invinuire a metropolitului sârbesc din Carloveț către cancelarul aulic.

În anul 1830 înaltele Discasterii căutau un profesor distins, care să reguleze școlile românești și sârbești din ținutul mili-tăresc al Bănatului.

E recomandat de director al școlilor grănițarești C. Diaconovici Loga, ca cel mai cult profesor român al vremii sale. Așa apoi Loga părăsește Aradul, se reîntoarce la vatra copilăriei sale, în Caransebeș, pentru a-și dedica restul vieții exclusiv în serviciul culturii naționale a Banatului.

Din fecunda lui activitate literară relevăm, manualele rămase mare parte numai în manuscris, apoi Ortografia în care dă și un apendice despre creșterea și îndreptarea tinereții. Valoroasa sa Gramatică Română, Octoichul și Tipiconul cu Catavasier, folosite până azi în multe biserici de ale noastre, numeroasele cărți, cu motive din Scriptură, aplicate la educația tineretului, Istoria Românilor dela zidirea Romei până la înjugarea Țarigradului de Turci. După ce-și aduse întreaga viață ofrandă pe altarul cauzei românești din Banat neobositul C. Diaconovici Loga moare în Caransebeș, la 12 Nov. 1850 în vârstă de 80 ani.

Învățătorimea bănățeană din eparhia Caransebeșului, a ridicat un monument la mormântul marelui dascăl român, în cadrele unei impozante serbări naționale, răscolind încă odată amintirea glorioșilor ani de lupte culturale, ce s'au dat pe plaiurile noastre bănățene.

Dr. I. Roșu, prof.

Cuvinte înțelepte.

Florică, bob de linte	Să mă nveți ca un părinte!
Bată-te pustia minte,	Că n'ai fost tinerețe
Că n'ai fost mai înainte.	Să-mi dai sfaturi și povețe!

*) „Doamne'ndură-Te spre noi” — răspuns liturgic, care introdus în Banat, se menține până azi, cu toate sforțările mai noi, de a populariza slăvonul „Doamne miluește-ne”). N. R.

Marele pedagog bănăţean

ŞTEFAN VELOVAN.

Prof. Iosif Velceanu.

Banatul îşi are contribuţia sa, cinstită şi preţioasă, la opera culturii şi istoriei româneşti: din zarea vremurilor trecute şi până în zilele de azi se desprinde bucuria şi satisfacţia, că regiunea noastră a dat neamului o seamă de cărturari luminaţi şi luptători neînfrigaţi, cari, răsăriţi din straturile adânci ale firii şi sufletului bănăţean, prin activitatea lor aleasă literară ori ştiinţifică sau prin curajul lor în luptele naţionale, au ştiut să electrizeze, aici acasă, sufletul bănăţean, iar trecând culmile Carpaţilor, au descins, sub vraja apostolatului, aproape în toate centrele de cultură ale neamului românesc, ducând faima regiunii, care i-a zămislit.

Galeria savanţilor bănăţeni se împodobeşte cu o nouă figură ilustră: Velovan, dascălul dascălilor români, fala şi mândria Banatului!

Caracter ferm, decorat cu o rară abnegaţiune, zel şi devotament, ilustrul decedat a desfăşurat, aproape 60 de ani, o activitate prin excelenţă prodigioasă, dând neamului românesc. Banatului şi Olteniei, o gardă întreagă de luminători sufleteşti, zeci de generaţii de învăţători moderni, selecţionaţi aproape exclusiv din pătura sănătoasă şi trainică a ţărănimii dela sate.

Înarmat cu cunoştinţe temeinice, câştigate prin studiile filosofice făcute la universitatea din Viena şi la seminarul pedagogic din Germania, la Gotha, unde a ţinut şi prelegeri practice, se stabileşte la Caransebeş, vechea metropolă a culturii româneşti din Banat, ocupând catedra de pedagogie şi mai târziu postul de director la şcoala normală a eparhiei: a fost cel mai distins profesor al acestei şcoli.

Ajuns director, dă un nou impuls, ordonat şi modern, vieţii institutului pedagogic bănăţean; iar prin operele publicate a făcut dovada unui spirit superior şi a unui pedagog luminat, izbutind să realizeze reforme epocale în învăţământul nostru primar.

Prin rarele sale calităţi sufleteşti, prin erudiţia şi farmecul comunicărilor din domeniul pedagogiei moderne, şcoala română a făcut un pas gigantic în drumul ei de progres şi în avântul ei de prosperare.

În adevăr, marele defunct este unul din cei mai mari pedagogi, ce i-a avut şcoala bănăţeană; ea îi va păstra o recunoştinţă adâncă şi o amintire neperitoare!

I-am fost elev: „cunoştinţele sale profunde, dar mai ales darul admirabil de a prelege, au făcut, ca elevii să-l asculte cu cea mai mare atenţiune şi dragoste; expirând orele de instrucţie suna clopoţelul, dar în zadar, nime din noi nu-l auziam, cu atâta atenţie încordată urmăream explicaţiile şi îndrumările iubitului nostru profesor şi director”!

Învățătorii bănățeni au fost mândri, iar Școală Normală din Caransebeș era foarte vestită, cât timp a avut în fruntea ei pe distinsul pedagog Velovan!

Dar dânsul a muncit mult timp și ca președinte al Reuniunii învățătorilor din dieceza Caransebeșului: toată mișcarea literară pedagogică și toate manifestările școlare și culturale bănățene de pe acele vremi sunt legate de numele lui Velovan!

Pentru meritele și sentimentele sale naționale bănățenii l-au distins cu funcțiuni onorifice în toate organizațiile noastre culturale și naționale!

Profesor de elită, cu firea-i veselă, bănățenească, Velovan a fost un mare amator de muzică și iubitor de cântare: încadrându-se în șirul fruntașilor ce susțineau manifestările cântecului românesc.

Caracterul său de granit și intransigența națională n'a putut fi înfrântă de asupritorii de odinioară, care încercară să opereze o injecție veninoasă în sufletul plăpând, prea românesc, al institutului: Velovan oprind apele, preferi să-și părăsească prietenii și rudeniile, să-și ia adio dela miile de elevi și trecând bariera de graniță, se stabili la Craiova, ca profesor și director la Școala Normală de acolo. Școala română și cu ea noi bănățenii am pierdut pe acest distins bărbat, dar nobilele sale însușiri rămân neșterse din inimele noastre și-i vom păstra o pioasă amintire!

Liceul românesc în Metropola Banatului.

de Dr. I. Roșu profesor.

Cine dintre noi n'a avut visuri și idealuri în viața sa? Și câți n'am îngropat și încă de câteori aceleași visuri și idealuri.

Aveam și noi bănățenii un ideal de veacuri: să ne vedem în inima Banatului un altar de nădejdi și de lumină: o mare școală românească.

Și am tot zidit la ea ca meșterul Manole; dar în zisa poetului Goga: Tot ce țaseam noaptea, — zorile ne destrămasă și faptul zilei ne afla mereu cu visurile risipite, cu ochii plânși și mâinele goale. Ii lipsea Mănăstirii noastre visate umbra, ce-și aștepta zidirea la temelia altarului.

Se scria a. D. 1916..... Bătuți de gânduri și de rele, ieșirăm ca Meșterul Manole la răscruci, să sondăm orizontul; — și când să-ne reintoarcem cu inima cernită la depărtări abea zărite, — iată umbra soțioarei lui Manole intruchipată în ce aveam mai scump pe lume: în credința dorobanțului român...!

Ce-a urmat știm bine toți. Mărit să fie ceasul, ce scri-sa fost să bată și scumpă pomenirea osemintelor risipite pe huma sfântă a țării!

Mănăstirea lui Manole, școala noastră de 1000 de ani visată s'a ridicat; în 1920, — iată-o falnic strălucind în bătaia soarelui de primăvară iar umbra zidită la temelia ei, s'a ridicat în fruntea ei, luând numele apostolului: Constantin Diaconovici Loga.

Liceul nostru „Const. Diaconovici Loga” sărbătorind memoria patronului său, cu evlavie își reamintește vremile trecute, pline de jertfe, din care a răsărit bucuria noastră de azi. Au fost vremuri mari — pentru că erau mari bărbații, cari își nădiau zilele în ele. Sufletul acestor bărbați ca: Paul Iorgovici, Mihaiu Roșu, Dimitrie Cichindeal, în frunte cu neînfricatul stegar octogenar C. D. Loga — plutește și azi în văzduh deasupra capetelor noastre; îl inspirăm și ne cutremurăm, — iar noi, la rândul nostru, îl respirăm și-l dăm ca lumina — din lumină mai departe urmașilor noștri.

Un lucru să nu uităm noi, Românii nicicând! Ca cel mai numeros și băștinaș popor al Banatului numai cu muncă fără preget ni-am putut menține vitalitatea și am putut rezista în toată vremea față de cutropirea veneticilor pripășiți între noi, cari nu ne vedeau prea bucuroși. — Azi mai mult decât oricând; aceiaș muncă fără preget trebuie să fie lozinca noastră cea dintâiu!

Impilatorii noștri de mai ieri nu puteau contesta abso-luta noastră superioritate numerică în Banat; dar cu o vădită rea voință adaugau tot deatâtea ori imediat, că în privința culturii am fi între cei din urmă. Ba cei-mai mult, — chiar la paroxismul istoriei, mai ieri, o seamă de pamfletari desnădăjduiți au până și nerușinarea de a striga, cu ultima incordare, că noi n'am putea produce nimic superior și că n'am putea exista pe lume decât ca sclavi ai lor.

Am auzit cu toții hula și batjocura, ce ni s'a aruncat brusc în față!

Cinstă și onoare oricărui cetățean cinstit, care nu ne sfi-dează blândeța și răbdarea nobilă, — dar înlături cu mânușile și cu graiul catifelat: ținută demnă de noi înșine și de jertfele părinților noștri — față de usurpătorii nobleței noastre! Incolo apoi la muncă!

Pavăza înaintașilor noștri ne strigă azi din veșnicia lor: Voi nepoți de zei și urmași ai lui Traian; ați fost, sunteți și veți fi, căci în voi, și prin voi bine a voit D-zeul neamurilor să grăiască geniul nemuritor al Romei!

Fericiți sunteți voi elevilor, cari încercați primul sbor de rândunea sub aripile școalei Const. Diaconovici Loga.

Fericiți suntem toți, câți am ajuns să sărbătorim în ziua de azi triumful culturii române în Metropola Banatului!

Contribuții bănățene în cultura românească.

Traian Topliceanu, prof.

Imprăjurări istorice multiple au determinat împărțirea poporului românesc nu numai sub raport politic, ci și cultural. Influențe deosebite s'au manifestat și au determinat un anumit fel de acțiune.

În Banat, începând cu secolul al XVIII-lea, pe lângă stăpânirea politică turcească, austriacă sau maghiară, elementul sârbesc câștigă preponderanță spirituală în Biserică și reprezentanții poporului sârb devin conducătorii bisericii ortodoxe. Conducerea aceasta este, într'un anumit fel și până la un timp, și asupra Ardealului, dar ea și-a concentrat toate forțele asupra Banatului și a celorlalte „părți ungurene” din vestul Ardealului.

Mitropolii și episcopii, așa cum îi putem cunoaște după activitatea lor, n'au fost numai păstori spirituali ai credincioșilor bisericii ortodoxe, ci s'au manifestat, mai ales, ca reprezentanți a intereselor națiunii sârbești. Ori aci, în Banat, interesele sârbești nu erau acelea ale neamului românesc, ci tocmai contrare. Românii reprezentau elementul numeros și dominant și forța de viață a acestui element trebuia sdruncinată nu numai pe cale politică și socială, cum făceau Ungurii, ci și pe cale bisericească. Pe vremea aceea biserica era singura instituție, unde se putea manifesta limba românească, ca element de cultură, factor ultim și puternic pentru menținerea naționalității. Conducătorii bisericii — străini de neamul românesc — și-au întins jurisdicțiunea chiar și asupra școalelor românești, căutând să împiedece — pe căi și mijloace diferite — binefacerile culturii.

Pentru aceste motive toți cărturarii bănățenii au intrat în lupta aprigă contra conducătorilor bisericii — sârbi — cari adesea, cu pătimășă plăcere, ziceau că: nimic nu le este mai urit ca limba românească. Lupta de desrobire religioasă se începe aprig și viguros cu Mihai Martinovici Roșu, Paul Iorgovici, Dimitrie Țichindeal, Const. Diaconovici-Loga, continuată impetuos, chiar revoluționar de Eftimie Murgu în 1848 și terminată magistral de Șaguna, Mocioneș și Vicențiu Babeș.

Prin vorba și fapta acestor cărturari, Bănățenii au fost treziți la o viață nouă națională, întărită prin ideea conștiinței originii romane și misiunea de păstrători ai vechei culturi romane în vechea Românie răsăriteană.

Nu e locul să arătăm, mai pe larg, contribuția Bănățenilor în lupta de promovare a culturii românești, dar ceeace nu

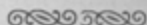
trebuie să uităm este faptul, că activitatea culturală desfășurată de Bănățeni, în Banat sau aiurea, a fost o activitate culturală românească, înfrățită cu aceea desfășurată de către alți cărturari, în celelalte regiuni românești.

Mai târziu — în literatură — dintre Bănățeni au intrat numai Ion Popovici-Bănățeanu și Victor Vlad-Delamarina, cel dintâiu cu o foarte frumoasă novelă — „In lume” — și câteva poezii de o desăvârșită delicateță, iar cel de-al doilea cu poezii de umor, scrise în graiul bănățean. Și unul și altul ar fi putut îmbogăți literatura română cu opere de valoare — cu subiecte din viața poporului român din Banat; fatalitatea a făcut însă ca amândoi să moară încă tineri fiind, tocmai când genialitatea creatoare începuse să se manifeste în operele pe care ni le-au lăsat.

Datoria noastră este însă de a releva orice urmă de activitate culturală la noi în Banat din două motive:

întâiu, din datoria de a menține nestinsă flacăra vie a cultului pentru ordinea morală a vieții românești și

al doilea, pentru ca atunci, când se va scrie istoria culturii românești, Banatului trebuie să i se rezerve un capitol impunător, deoarece numai atunci istoria culturii românești va fi sinteza înfăptuirilor românești în trecut, reazăm în prezent și călăuză în viitor.

Chiuturi la joc.

Verde sălcioară,
 Dragă Mărioară,
 Ia eși mândro pân' la poartă
 Să vezi drumul cum mă poartă.
 Ia eși mândro, tu din casă
 Să vezi drumul cum m'apasă.
 Mândro, de dragostea noastră
 Au răsărit flori pe coastă
 Flori frumoase ca și tine
 Ca și dragostea din mine;
 Flori frumoase, flori adânci,
 Să le vezi mândro să plângi!
 Haideți puică amândoi
 Să le strângem pentru noi
 C'ar fi mai mare păcatu
 Ca să le culeagă altu!

„Țichindeal gură de aur“

Un nou tineret bănățean vrea să trezească simțăminte de adevărată cultură, cinstind trecutul românesc al provinciei, și luptând pentru o renaștere culturală.

Din acest crez, face parte și hotărîrea pe care acești tineri au luat-o, de a se aduna din tot ținutul la Becicherecul-Mic, sat lângă Timișoara, ce poartă în vitregie moaștele fabulistului popular, spre a depune flori tîrzii pe mormîntul din veacul trecut, al celui ce a fost Anton Pan al Banatului și pe care Eminescu l'a slăvit denumindu-l „gură de aur“ iar cu adevărat nume Dimitrie Țichindeal.

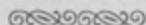
Viața provincială își ridică din monotonia zilelor, clipe curate, privilegiul unei rugăciuni senine, aruncînd o rază nu numai peste un vechi mormînt, ci și peste pagini cu slovă cirilică deasupra cărora căzuse umbra necitirei.

Țichindeal a folosit vestmîntul fabulei pentru adevărul înțelepciunii, ce nu poate umbla goală nici o dată. A știut scriind românește, să își facă gândurile înțelese de nație, dîndu-le pentru vremi și farmec șagălnic și ascuțită pătrundere.

Fabula cuprinde în povestirea ei simbolică — începuturile filozofiei — și tot odată a avut, înaintea gazetăriei, puterea polemică a panfletului închisă în mărimea unui poem.

Vioiciunea colorată cu glumă pe care o cunosc și astăzi țărani care au nunumai simț gospodăresc ci și foarte mult bun simț în Banat, aduce și azi aminte, că multe din fabulele celui de mult amar de vreme stîns, au încă viață vie.

Adrian Maniu.

Cuvinte înțelepte.

Ce vremuri mari sunt acelea în care a trăit Alexandru cel Bun în Moldova, Mircea în Țara Românească, — precursori ai României întregite de azi, pe deoparte stăpînitor asupra Basarabiei, iar pe de alta asupra Dobrogei.

Cum destinurile unui neam se cunosc din timp și cum aceasta ne arată că legile de evoluțiune sunt imuabile.

Regele Carol II.

Măneco focul mintea rea
La multe te duce ea;
Tot la rele ce n'ai vrea:
Tot la rele, nu la bune!

Rămâi tată neiertat
Că la școală nu m'ai dat!

Luăți sama, oameni buni
Ce vă spun eu, nu-s minciuni:
Unde-ți vedea blăstămați
Nici să beți, nici să mâncați
Nici pe drum uu vă luați:
Cu cuvinte vă'nșeală
Și vă lasă cu sminteală!

Oravița.

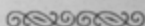
Comemorarea lui Simion Mangiuca.

Eternizăm Festivalul artistic ce s'a dat în Oravița, cu ocazia comemorării de 100 de ani dela nașterea cărturarului bănățean Simion Mangiuca. După terminarea slujbei religioase celebrându-se și un parastas la catedrală gr. ortodoxă, întreaga asistență, împreună cu școalele de băieți și fete din Oravița s'a dus în corpore la mormântul reposatului, unde d. dr. Pavel Linția, decanul baroului Caraș, a ținut o cuvântare ocazională depunând o coroană în numele corpului avocătesc.

După amiazi, a fost în sala Teatrului Comunal din localitate, un festival artistic, cu concursul vestitului cor „Traian Grozăvescu”, sub conducerea maestrului profesor Lighezan, profesor de muzică la liceul general Dragalina. Au mai dat concurs și corurile mixte din Răcăldia, Răchitova și Cacova, precum și fanfara din com. Broșteni, fanfara compusă numai din săteni plugari.

Festivalul a urmat unei conferințe ținute de d. Ilie Rusmir în numele soc. „Astra”.

Deasemenea s'a celebrat concomitent un te-deum și la biserica din com. Broșteni locul de origine al lui Simion Mangiuca. La Casa Națională din acea comună d. dr. Teicu fost prefect de Caraș, a rostit o frumoasă cuvântare, dând ca exemplu intelectualilor de astăzi viața și meritele lui Simion Mangiuca.

Serbătorirea maestrului Enescu.

Mulțumită concursului dat de comisia interimară a municipiului Timișoara în frunte cu d. Dr. C. Groșoreanu, președinte, Banatul a avut prilejul să guste arta de esență superioară și unică, oferită prin cele trei concerte date de către Maestrul Enescu. Dându-și seamă, că arta pură e cel mai puternic instrument de apropiere a sufletelor, publicul timișorean și cântăreții bănățeni au ținut să participe, la sărbătorirea maestrului din prilejul jubileului de 50 ani de viață. Sărbătoarea a avut loc în teatrul comunal, continuându-se apoi în cadrul unui banchet oferit sărbătoritului.

În fața unei săli archipline, între acte, în cadrul unor cuvinte d. Emil Grădinariu șeful secției culturale, a tălmăcit impresiunea profundă, pe care a exercitat-o prin concertele sale geniul său unic, oferind maestrului, un frumos ceasornic de aur.

În numele Asoc. Corurilor și Fanfarelor din Banat, maestrul a fost salutat apoi de către d. prof. Iosif Velceanu, care i-a oferit o coroană din foi de lauri de argint. A mai fost salutat de către Asoc. de belearte, soc. „Amicii Muzicei”, de către asociația corurilor șvăbești din Banat, de către asociația cântăreților maghiari și din partea studențimei bănățene.

La banchet, primarul în cadrul unui discurs a arătat, cum gloria maestrului s'a proiectat asupra sufletelor celor impilați urând maestrului, ca și jubileul de 60 ani să-l serbeze în Timișoara.

A închinat apoi colonel Dragalina; rostind o prea frumoasă cuvântare:

Dacă iau cuvântul, o fac, numai pentru a desprinde, în cuvinte puțin și simple, câteva imagini pe care, le port vii și vibrante, în amintirea și sufletul meu.

Eram în vremuri grele, — în vremuri mari, — eram în plin războiu.

Maestrul, — lua parte la epopeie. În sufletul său uriaș vibra întreaga dramă, în care se împreună: durerea, grandoarea și speranța neamului.

În cutia viorei sale, se refăcea în note și simțiri, întregul sbucium al poporului nostru, întreaga istorie: nedreptatea trecutului, sbuciumul prezentului și triumful viitorului.

L'am văzut în mijlocul familiei regale, alături de Regele Ferdinand, în mijlocul ofițerilor și în mijlocul soldaților țării, în mijlocul tuturor celor ce suferiau. L'am văzut aducând cu puterea geniului său, alinare tuturor celor loviți pentru datorie, arcușul său vrăjit aducea curaj, aducea forță, înălțare și elan. L'am văzut împărțind ultimul franc, Enescu a simțit mai mult ca oricine durerea și gloria războiului.

Enescu a făcut războiul alături de cei ce au știut să suferă și să se sacrifice. — Și apoi ne-am despărțit.

După mulți ani l'am văzut la Paris. L'am văzut în orașul luminei, l'am văzut cu vioara sa, cu vioara noastră, fermecând sala, fermecând întreaga cultură și simțire franceză, dela coasta de argint, la marea de Smarald. L'am văzut ducând în delir, o sală, un popor, fermecând apusul întreg.

Dar gloria lui europeană nu putea cunoaște hotarele Oceanului Pacific; era reclamat de Lumea Nouă, trebuia să meargă să vorbească tuturor celor de peste ocean de numele de român, să vorbească de gloria geniului românesc, dela Sanfrancisco la New-York. Și acum un an, l'am văzut la Budapesta. Mi-am spus: aici va fi mai greu.

Și-am văzut o sală rece, — poate nu prea plină, — dar arcușul începe să se miște lent și apoi mai agitat. Simțiam cum vorbește, răscolind sentimente tot mai adânci, simțiam cum atmosfera se încălzește, cum nourii se duc, simțiam cum vraja se coboară profund în suflete, le mișcă, le scormonește, le cutremură și le sgudue, cum entuziasmul crește și cum ropotul de aplauze a unei săli în picioare acoperia de triumf bucată de bucată. Concertul dat de Enescu făcuse într'o seară ceea ce nu făcuse diplomația în ani de zile...

Enescu nu poate să fie numai un muzicant de geniu.

Enescu este un creator, este un gânditor profund, este un animator fără seamăn, este un luptător aprig. Enescu este un soldat și un patriot desăvârșit. Enescu este geniul românesc purtat în triumf în lumea mare.

Camera de Agricultură a județului Timiș-Torontal.

O țară cu mai bine de 80% agricultori, ca și țara noastră, nu poate avea o problemă mai mare ca și agricultura și ca atare ar fi de dorit ca această problemă să premerge dominând pe toate celelalte. Iar ca urmare Camerele de agricultură și Uniunea lor, instituții zămislite din necesitatea imperativă a acestei probleme, mai ales acum, după împrietărire, ar trebui să aibe un rol nu numai de îndrumare, ci unul decisiv în rezolvirea chestiunilor ce le aparțin. Ori în realitate lucrurile nu se petrec întocmai. Cele câteva drepturi recunoscute pe hârtie au fost mereu modificate și revocate prin simple ordine, cari în loc de lumină au produs haos, în loc de însuflețire deceptii, în loc de posibilitate de organizare, zăpăcăală. Acestea, precum și atâtea alte dificultăți, au compromis agricultura și interesele ei, iar ca rezultat cei mai buni copii ai țării, ucenicii ogoarelor, aceia cari hrănesc toată suflarea, de jos și până în sus, au devenit cei mai obidiți și mai desconsiderați cetățeni și împreună cu ei prețul ostenețelor lor, redus la un bagatel.

Nu așa stau lucrurile în tabăra cealaltă, la industrie. Aci găsim cadre bine organizate și referințe mai prielnice. Produsele acestora se mențin la prețurile ridicate, așa că țărănul, care vinde produsele sudorii sale aproape de pomană, derivatele fabricelor, de care are nevoie, trebuie să le cumpere scump.

Unde este raportul, unde dreptatea? Care să fie cauza răului?

În primul rând este lipsa de educație profesională a plugarului, care nefiind bine organizat nu știe și nu poate reacționa, se tolerează ca trusturile industriale, cu membri, în majoritate străini de neam și de pământul care-i hrănește, să exploateze toate situațiile.

În fața unor asemenea dezastre Camerele de agricultură nu pot sta nepăsătoare. Lor le revine marea datorie de a contribui la îndreptarea răului. Dar de unde să înceapă? Slabele intervenții la forurile superioare nu au dat rezultate, iar singură propaganda în masele poporului s'a dovedit de insuficientă. Dovadă, unele organizații deja înființate, cari nu sunt decât niște opaițe ce se sting la cea mai mică adiere contrară. Aceasta din motivul, că s'a lucrat numai de formă și superficial, cu elemente nepregătite, ori că organizatorul însuși s'a dovedit a fi un simplu exploatator interesat, dornic de a se înălța și îmbogăți pe spinarea membrilor asociației.

Din aceste premise se naște întrebarea, care ar fi soluția salvatoare?

În domeniul psihologic este lucru știut, că impresiile și educația din copilărie, din școală, au un rol covârșitor în formarea individului. Aici în școală trebuie începută agricultura rațională și educația de organizare a plugarului.

Conduși de această convingere, am luat în administrare școlile de agricultură din județ, pe cea din Ciacova și cea din Sănnicolaulmare, cari dau semne de lumină și de înviore, indeosebi cea dela Ciacova. Ar mai fi și trebuie să urmeze preluarea școlii de economie casnică dela Belinț, unde se lucrează cu multă conștientiozitate și abnegațiune

Înțelegând marea lor menire, aceste școli ne sunt scumpe și vom tinde a birui toate greutatea numai ca să le vedem înflorind.

Când am zis, că agricultura trebuie începută în școală, nu m'am gândit numai la școlile de specialitate, ci mai ales la școlile primare, pe care le consider leagănul, unde se clădește adevărata și cea mai solidă bază a viitorului plugar luminat. Aci se desleagă nodul gordian, aici se deschide zăvorul fermecat al drumului. Dacă avem odată agronomi pregătiți, trebuie să avem și țărani pregătiți. Destul să amințesc soarta seminței selecționate, aruncată într'un ogor nepregătit. În cazul de față sub sămânță selecționată înțelegând strădania specialistului. iar sub ogor — masa de țărani nepregătită temeinic pentru chemarea sa, pentru plugărie.

Dar și școlile primare cu programă lor analitică de astăzi, ce ignorează studiul agriculturii, nici pe departe nu ne pot ajuta.

De aceleași lacune suferă și școlile normale, cari pregătesc pe învățători, adică pe apostolii școlilor primare. La suplinirea acestor neajunsuri ne-am gândit, când am aranjat astă-vară la școala dela Ciacova cursuri agricole cu învățătorii din județ.

În lupta pentru realizarea acestor reforme, Camerele de agricultură și Unirea lor să bată mereu la porțile ministerului în drept, până ce acelea se vor deschide și să nu conțenească până ce cuvântul trup se va face.

În felul acesta vom avea pe deoparte agronomi titrați, iar pe dealtă parte masse țărănești pregătite prin școlile primare pentru adevărata plugărie.

Numai atunci putem crede în adevăratele zile senine ale plugarului român.

Nicolae Lugojanu
președinte

Cnvinte înțelepte.

Minciuna este sâmburele, care dă roade în toate pământurile; de aceea poate se cultiva cu atâta plăcere pretutindeni: roadele ei însă sunt amare și seci.

V. Conta.

Sindicatul agricol din Banat.

. . . Plugarii români din Banat, se năzuesc a-se ridica la o treaptă egală cu plugarii minoritari — protejați sub stăpânirea trecută — precum și alături de celelalte bresle cari trăesc la orașe unde profită de binefacerile civilizației și unde își pot cu mult mai ușor câștiga o cultură socială mai avansată decât plugarii satelor.

Năzuința de ridicare a elementului plugăresc din Banat este împedecată în evoluția sa firească, de o molimă socială care s'a întins pe corpul satelor românești din Banat.

Fiii de plugari cu carte, foarte cu greu pot ajunge la o situație, iar preoții și învățătorii satelor, cari s'au înhamat la carul politicii de partid, neglija interesele generale bisericesti, școlare și economice.

Plugărima română conștientă din Banat, după ce a văzut ravagiile acestei molime sociale, după ce a văzut că în satele noastre se propagă numai ură și desbinare, după ce a văzut că dă napoi în loc de-a merge înainte — din instinctul său de conservare — a început o acțiune de organizare de breslă și solidaritate românească.

Credem că toți, care vâd în aceasta un pericol sunt într'o mare eroare, deoarece nu se poate concepe o ridicare a satelor noastre românești fără de o organizare a plugărimii, în cadrul căreia să se poată desbate și pune în practică — cu concursul tuturor guvernelor — diferitele probleme cari ar putea ridica satele la o bunăstare materială. Organizația de breslă este o necesitate vitală pentru plugărima Bănătului.

Conștienți de această necesitate, plugarii români din Banat la 1. Dec. 1926 au ridicat steagul organizației plugărești, înființând gazeta săptămânală „Cuvântul Satelor” care propovăduiește aceste idei de 6 ani de zile. „Un mănunchiu de țărani — se scrie într'o apreciere de presă — din diferite comune bănățene redactează această gazetă; ceace atrage admirația oamenilor de sufl e, că toți redactorii sunt plugari; este o relevație, un triumf al clasei țărănești! Dorința țăranilor este legitimă, este puternică, un imbold pentru cei nepăsători de soarta, și de educația lor!” Au pus bazele unui Sindicat Agricol care numără peste 3000 de membrii și au mai înființat — prin toată criza aceasta — o Societate Națională românească de export cu un capital de 500.000 Lei. Scopul va fi ajuns numai atunci când Sindicatul Agricol va putea avea cel puțin 30.000 membrii iar Societatea plugarilor de export va dispune de cel puțin 10 milioane Lei, numai atunci va ajunge plugărima română la independența sa economică.

Durere plugărima românească din Banat nu și-a putut întări aceste instrumente vitale pentru evoluția ei, și din cauza, că în cadrul partidelor — în concepția lor actuală — interesele bisericești, școlare și economice întârzie prea mult de a fi satisfăcute.

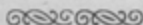
Pentru rezolvarea complexului de probleme economice românești în Banat avem nevoie de un front românesc și acest front se va întări numai prin organizația plugărească și românească, de care trebuie să țină cont șefii și exponenții tuturor partidelor politice.

Elementul românesc din Banat nu se poate ridica la gradul de stăpân până când nu va fi întărit materialicește, deci toți fiii buni ai Banatului va trebui să-și îndrepte toată atenția spre satele românești ajutând și încurajând organizațiile cu caracter economic cari au rolul de-a aduce bunăstare materială la sate. „Ce frumos, demn și umanitar ar fi, dacă intelectualii strănși cu toții ar pătrunde în bezna satelor, ca să cerceteze oamenii și să-i îndrumeze pe căi sănătoase; dar nu cu demagogie și promisiuni deșarte!” Satul este baza și izvorul de improspatare a populației orășanești, elementul românesc nu va putea domina în Banat fără de-a acapara orașele minoritare dela granița de vest. Aci ne trebuiesc elemente instărite dela sate, cari să poată pune mâna pe comerț și industria acestor orașe.

Rezolvarea acestui complex de probleme economice și românești ne cere deparazitarea corpului plugăresc de molima luptei politice de ponegrire ce să dă între elita intelectualilor bănățeni.

P. Blidariu, plugar

secret. gen. al Sindicatului Agricol.

Cercetășia

A P E L

către toți luminătorii satelor.

Către voi, luminători vrednici ai satelor, ne adresăm astăzi.

Gloria unui neam stă în munca cinstită a tuturor fiilor.

Creșteți copiii națiunii și națiunea va fi pururea purtătoare de lumină și de isbândă.

Să ne creștem tineretul, să ostenim zi cu zi, ceas cu ceas, în via Patriei.

Pe umerii copiilor noștri să sprijinim viitorul Patriei întărind și formând caractere.

Instituția cercetășească este creiată în folosul și numai în binele națiunii. Comandantul suprem al Marei Legiuni de Cercetași este însuși M. S. Regele Carol II.

Vă chemăm pe voi, luminători ai satelor, preoți, medici, avocați, ca să ne dați sprijinul pentru a crește și înflori această instituție.

Să organizați la sate cercetășia. Vă stăm la dispoziție cu orice.

Nu întârziați. Faceți ca în aceste vremuri de criză materială și morală, să înflorească în colțul cel mai depărtat al țării, virtuțile și specificul românesc, după felul regiunii, în folosința Patriei.

În Banat sunt puține organizațiuni cercetășești. Pe acest pământ bogat în grâne, cu oameni vrednici, urmași ai Legionarilor Romani, cântăreți iscusiți de primul rang, cei dintâi la întocmirea gospodăriei, avem datoria sfântă să infirpăm organizațiile cercetășești, să le creștem și să le înflorim.

Să nu dăm inapoi.

Din energia tuturor să se împărtășească tinerii acestui pământ ca astfel el să fie nesecat izvor de putere.

Adunați pe toți. Să-i creșteți. Sporiți-le virtutea. Înălțați-i la fericire.

Din Banatul românesc să facem moșie de cercetași.

Mândria seculară ce stă scrisă pe frunțile bănățene să fie imboldul pentru înjghebarea organizațiilor cercetășești.

Vă așteptăm la muncă.

Noi vom trimite la cerere statutele și programele cercetășiei ca să știți de unde să începeți, încotro să plecați și unde să ajungeți. Vom căuta să adâncim în plus munca noastră ostenindu-ne asupra păturei țărânilor, pentru a da prilej tineretului sătesc să se manifeste în toate ramurile agriculturii în chip strălucit.

Vom organiza tabere și expoziții cercetășești, unde tinerii vor lua parte aducând cu bucuria inimii rodul muncii lor, doveditor că viața de la țară crește binecuvântată de Dumnezeu cu har de sus, și înflorită de legendara hărnicie a Românului.

Vom trimite broșuri folositoare agricultorilor, scrise de specialiști, pentru a da ființă raționalizării muncii.

Așteptăm sprijinul tuturor.

Cercetășia deschide poartă fericirii viitorului nostru.

Puneți umărul și lucrați. Să ne trezim la săvârșiri de fapte vrednice de Patria întregită.

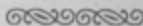
Cu ajutorul lui Dumnezeu, înainte.

Volbură Poiană Năsturaș

Inspector al ținutului cercetășesc
Banatul.

Colonel Sâmboteanu

Inspector general în Marea
Legiune.

Cuvinte înțelepte.

Când cineva îți va spune: „Onoarea“ e egală în valoare cu „Bogația“ să nu-l crezi: mulți sunt de aceea bogați, fiindcă nu mai au onoare!

Vinul cumpărat pe datorie te imbată de douăori.
Prostia e bătrâneța tinerilor.

Societatea Sportivă „Politecnica” din Timișoara.

de Corneliu V. Jurca.

Scopul educației este ca să desvolte toate puterile unei ființe. Din acest punct de vedere educația fizică are pentru un individ tot atât de mare importanță ca și cea intelectuală.

Sănătatea spiritului depinde de sănătatea fizicului. Cei vechi considerau idealul sănătății umane în: „mens sana in corpore sano”, adică educația fizică trebuie să fie făcută paralel cu educația intelectuală.

Pentru realizarea acestui scop toate sistemele de gimnastică sunt bune: atât jocurile libere cât și exercițiile fizice sistematizate. Singura necesitate constă în a adapta gimnastica capacității, trebuinței, vârstei, sexului și gustului fiecăruia.

În țările în care se practică sportul pe o scară mai mare, surmenajul intelectual este foarte mult redus.

Scopul Societății Sportive „Politecnica” este de a răspândi printre membri gustul și practicarea exercițiilor fizice; formarea spiritului de cavalerism și întărirea spiritului de camaraderie; de a înlesni afirmarea pe teren sportiv a elementului românesc, prin organizarea de întreceri și serbări, pentru popularizarea sportului, prin conferințe, reviste și distribuții de premii.

Societatea este devizată în mai multe secțiuni.

1. SECȚIUNEA ATLETICĂ. Atletismul contribuie în măsura cea mai mare la formarea unui organism pentru condițiuni optime de vitalitate.

Un individ, care se antrenează normal, fără a poseda calități atletice excepționale, ajunge la un moment dat să stabilească o serie de rezultate.

Fuga (de viteză și rezistență) are o influență mare asupra mușchilor, și activează toate funcțiunile organismului mai ales respirația și circulația.

Săritura activează în special funcțiunile respiratorii și circulatorii, dezvoltă mușchiulatura membrelor inferioare, iscusința, privirea, calmul sângelui rece și spiritul de decisiune. Întărește simțul echilibrului pentru a putea evita căderile greșite. Are și un efect moral; ne obligă să învingem ezitarea produsă de prezența obstacolului.

Aruncările. Exercițiile de aruncare au o acțiune asupra întregului sistem muscular; în special asupra brațelor dezvoltă în mare măsură iscusința, privirea și siguranța în mână.

Dimineața au loc exerciții de inviorare. Secția a organizat concursuri atletice de casă, cross-country, patinaj, hockey pe gheață.

Se practică și boxul, care împreună cu lupta face parte din așa zisele exerciții de apărare.

2. **TENISUL.** Sportul alb se practică la noi cu un vădit interes atât în orele de sport zilnic cât și în emulări între membri sau cu jucători străini. Este un joc distins : adversarii nu vin în contact decât prin intermediul mingei.

3. **SECȚIA DE CANOTAJ.** Sporturile de apă sunt cele mai complete din toate exercițiile fizice. Un exercițiu complet este simultan ; igienic, estetic și utilitar. Natația dezvoltă forța musculară, forța de rezistență, elasticitatea corpului și amplifică capacitatea respirației.

Exercițiile de scufundare și înot dezvoltă în mod evident iscusința, sângele rece, curajul și încrederea în puterea proprie. Canotajul în privința utilității vine imediat după înot.

4. **SECȚIA DE SCRIMĂ.** Scrima, sport prin tradiție academică, întrunește calitățile unui exercițiu fizic complet : educativ, recreativ, elegant și util.

Secția activează mai ales în lunile de iarnă, punând la dispoziția membrilor : săbii (șc. italiană și germană) florete (șc. italiană și germană), măști, manșete, mănuși, etc.

5. **SECȚIA DE FOOTBALL.** Footballul sport (joc) de rezistență este sportul cu care s'a înființat societatea.

Secția pune la dispoziția jucătorilor : teren, mingi și echipament complet în mod gratuit.

6. **SECȚIA DE JOCURI.** Educația fizică se completează prin jocuri.

Secția de jocuri pune la dispoziția membrilor : două terenuri de woley-ball, o masă de biliard, table, 2 mese de ping pong, etc.

7. **SECȚIA FOTO-AMATORILOR.** Fotografia este o artă, o știință și un sport în același timp. Un artist de multe ori caută să schimbe subiectul din natură. Un sportsman caută să-l reproducă cât mai fidel. Dă naștere la o operă de artă, al doilea va obține un document real. Nici unde ca în inginerie nu se cere un document atât de exact, pe cât îl poate da o fotografie.

Secția a aranjat o foarte reușită expoziție fotografică.

Acestea fiind în rezumat scopul și organizația societății noastre, membri noi sunt rugați să activeze cu drag spre binele lor și spre a contribui la afirmarea sportului românesc în acest colț de țară și în această cetate universitară !

Cuvinte înțelepte.

Nu ținea toți feciorii la plug : dați-vă copii la meserii și comerț, fiindcă țara are azi multă lipsă de meseriași și comercianți români.

Răutatea întunecă mintea, întocmai ca nourii lumina,

V. Conta.

Problema copiilor în Banat.

de Dr. I. Nemoianu

Cei cari s'au ocupat de această plobremă, au accentuat mai mult partea privitoare la denatalitate. Problema are însă mai multe aspecte. Evident, cel mai important component al ei rămâne tot scăderea natalității. Empiric starea de lucruri e cunoscută de multă vreme și publiciști ca N. Iorga, I. Lupaș, P. S. S. Gr. Comsa, P. Nemoianu și alții, iar dintre medici V. Râmneanțu și I. Nemoianu, apoi diferite articole de ziare, conferințe, recenzii etc. au stăruit asupra pericolului etnic, ivit în urma denatalității populației românești a Banatului. Nu lipsesc nici scrieri, care documentează cu cifre și alte date statistice, întinderea acestei plăgi sociale. Mai mult decât atât: s'a atras atenția și asupra principalelor cauze ale denatalității.

A doua latură a problemei copiilor în Banat este mortalitatea infantilă, care se prezintă în aceleași forme și cu aceleași cauze, medicale și sociale, ca și în restul ținuturilor locuite de Români.

Aceste două elemente: natalitatea scăzută și mortalitatea infantilă ridicată ne dau o mișcare a populației, continuu deficitară; care datează de mai multe decenii, și care, pe alocuri, a luat proporții deosebite de dezastruoase.

Dar, tot ce s'a scris și s'a vorbit până acum privește problema numai sub raport cantitativ. Calitatea copiilor, sub raportul dezvoltării fizice, a stării de nutriție și a defectelor organice, încă nu a fost cercetată. Scriitorul acestor rânduri urmărind, de câțiva ani încoace, și acest al treilea aspect al problemei copiilor în Banat, n'a putut decât să verifice cuvintele lui Bertillon: „Pour avoir la qualité, il faut avoir la quantité“. În adevăr, oricât de puține ar fi datele culese până acum în această direcție, ele desvăluie o stare de lucruri mai mult decât alarmantă. Citez aici câteva exemple, publicate acum patru ani și altele de dată recentă. Într-o suburbie, cu majoritare românească a orașului Timișoara, 46,6% din copiii sugari au prezentat, la prima lor vizită, de subnutriție accentuată. Nou-născuții maternității din Timișoara au prezentat, în cece privește pe Români, un procent de debili congenitali cu mult peste cifrele obișnuite. Un grup de elevi de liceu și un altul de ucenici, au dat aproape 50% de subnormali ca dezvoltare fizică.

Situația la sate este și mai puțin satisfăcătoare. Examinând întreaga populație infantilă a unui sat fruntaș din Banat, copii de la 0—15 ani, am găsit un procent de 55% subnutriți. Tot atunci 50% din copii au reacționat pozitiv la tuberculină.

Iată deci cele trei aspecte ale problemei copiilor în Banat: denatalitatea accentuată și progresivă, mortalitatea infantilă urcată și starea fizică rea a copiilor, care toate laolaltă aduc în discuție structura etnică viitoare a provinciei bănățene.

Cauzele acestei situații sunt multiple, ele sunt tot atât de numeroase, pe cât sunt de multe și de variate problemele mediului, în care copilul se naște și se crește. La acest loc nu putem decât să le indicăm pe cele principale.

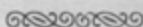
În general, se deosebesc doua mari grupe de cauze; unele de ordin medical, altele de ordin social, care în cele mai dese cazuri se prezintă în diferite combinațiuni.

Dintre cauzele medicale locul de frunte îl ocupă tuberculoza alcoolismul și alimentația nerațională și insuficientă a populațiunii românești. Din grupa doua de cauze remarcăm pe cele de ordin moral și economic, care dau în primul rând specificul bănățean, apoi starea culturală inferioară a femeilor dela sate, lipsa unor noțiuni și a unor condițiuni elementare de igienă generală și de puericultură, în fine cauze de ordin material.

Studiul amănunțit, pe regiuni mai mici, al diferiților componenți ai problemei copiilor în Banat, va avea darul să ne ducă cu un pas înainte; el ar însemna trecerea dela accentuarea, verbală sau scrisă, a importanței problemei ridicate, la cunoașterea ei. Abia după ce avem cunoștințe precise asupra problemei, se poate imagina o acțiune sistematică de îndreptare.

Evident, o asemenea muncă ar putea să justifice rostul a zeci și sute de vieți. sau cel puțin, ea ar putea constitui un fragment ori cât de modest, din preocupările fiecărui intelectual, fiindcă aproape nu există ramură de activitate omenească, care să nu aibă oarecare legături cu această problemă.

În special, pentru Bănățeni, ea este și o datorie, fiindcă este în joc viitorul acestei provincii.

Medicina populară din Banat.

de **Traian Birăescu.**

Încă sub influența celor auzite dela un distins medic al țării noastre, medic, ce și-a înțeles misiunea întinzându-și activitatea și în direcțiunea combaterii preventive a diferitelor boli, nu numai a exploatării acelor existente, am recitat Istoria Banatului, scrisă acum 180 ani de un pelegirin italian, Grisselini, un învățat al vremurilor sale, care a trăit doi ani în mijlocul nostru.

Deși informat unilateral de către oficialitatea austriacă, care se complăcea în a ne numi mereu tâlhari, pentru a ne putea ea tâlhări cu atât mai bine, italianul nostru, altul decât acela al zilelor de azi, ce cântă în aceeași strună cu revizionistii din Budapesta, și-a luat totuși oboseala, să ne observe și direct. Să observe viața și gradul de cultură al țăranului român, bănățean în toate manifestările sale. Din lucrarea sa, unilaterală, căci voia să fie pe placul stăpânirii, rămâne ca o perlă neprețuită capitolul privind observațiunile sale proprii. Și dintre acestea partea ce tratează despre medicina populară în Banat.

Grisselini ne spune astfel, că românii bănățeni, țărani simpli, ce nu au ascultat și pătruns diferitele cursuri de anatomie sau acelea

privind activitatea diferitelor microbi, cunoșteau încă acum două veacuri serumul în contra bubatului, descoperit peste un veac și jumătate, de cutare medic învățat al apusului, devenit celebru și avut și mai ales somitate în cadrul lunei medicale prin această decoperire.

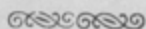
Grisselini ne arată cum proceda țărâna română atunci, când era vorba de a inocula pe cineva în contra bubatului, în special pe copii, de ai feri astfel de o desfigurare pe care bubatul se știe că o produce pe fața omului.

Baba satului, „vrăjitoarea“ cum s'ar zice în lumea civilizată de azi, având cunoștință, că în sat s'a îmbolnăvit cineva de bubat, se ducea la acesta și aduna, într'o cutioară de lemn curat, tot puroiul bubelor dulci. Deci a acelora, ce apăreau pe corpul celui atacat de bubat ca o reacțiune a fizicului în contra bubelor rele.

Acest serum adunat „baba“ colinda familiile cu copii, oferind serviciile sale. Unde i se primiau serviciile, lua pe copilul pacient și cu o bucată de „aba“ (șubă țesută din lână curată) freca brațul copilului până acesta se înroșia cu totul, pielea devenia de o sensibilitate proprie operației ce urma. Odată brațul înroșit, baba lua din cutia cu „serum“ o parte a puroiului adunat, îl întindea pe brațul înroșit de frecatul cu „aba“.

Atunci, când brațul astfel inoculat se inflama peste 1—2 zile, era semnul, că operația babei a reușit, după cum reușia de cele mai multe ori. Cel inoculat era imun în contra bubatului și mai presus de toate era ferit pentru toată viața de o desfigurare a feței atât de comună pe vremurile, când încă nu se cunoștea serumul în contra bubatului sau „cozacelor“ cum se numeau ele în limba poporului din Banat.

Deci medicina populară din Banat, a depășit acum două veacuri cu 1¹/₂ veac „știința“ medicală. Ceiace era de demonstrat.

La ce sunt folositoare fructele.

Pepenele verde (lubenița) e bun diuretic (face să urinezi mai mult și prin asta face curățenia cărnurilor și sângelui din trupul omului). Prunele fac ca eșirea afară (scaunul) să fie mai ușoară. Pune pe lucru stomacurile leneșe, pe cele ce mistue greu. Merele sunt minunate pentru cei cari lucrează cu creerul Vișinile și cireșele sunt bune pentru întărirea sângelui. Strugurii fac ușoară eșirea afară (sunt laxtavi), apoi ajută vindecarea constipației (încuiere), dispensiei (mistuirea grea) gută, artritism, piatră la rinichi, boli de ficat.

Boala de plămâni: oftica sau tuberculoza.

Una dintre boalele cele mai studiate de către savanții moderni este tuberculoza plămânilor, pe scurt T. B. C. fiind foarte răspândită în deosebi în ținuturile Europei cu populațiune deasă și săracă. Știința are date foarte amănunțite asupra ei.

Din 100% a mortalității indivizilor slabi tuberculozei îi revine cam $\frac{1}{3}$ de % adică la 350 morți un mort de T. B. C. În deosebi mortalitatea sugacilor și a pruncilor sub 10 ani este înspăimântătoare. Din cauza aceasta mai toți directorii de clinici medicale s'au ocupat intens cu profilaxia tuberculozei în fragedă copilărie spre a imuniza corpul omenesc față de o boală atât de periculoasă, distrugătoare și precum vom vedea rebelă oricărui tratament.

Profesorul Calmette din Paris în urma unor cercetări, experiențe laborioase și studii temeinice în decursul alor aproape 25 de ani, a inventat un serovaccin B. C. G., care vaccinat copiilor după nașterea lor îi imunizează, nu se mai bolnăvesc în viața lor de Tuberculoză fie pulmonară sau altă formă clinică a ei. Tuberculoza sau oftica plămânilor se răspândește foarte repede trecând dela om la om cu expectoratul (scuiatul) bolnavului. (Nu lăsați bolnavii să scuie pe jos ! Puneți scuipătoare lângă patul celui bolnav de piept !)

În expectoratul bolnavului găsim agentul tuberculozei un bacil (bețișor) ce se obsearvă cu ajutorul microscopului și carele distruge țesutul (substanță) pulmonară a omului bolnav. Acest bacil, microbacil sau microb a fost descoperit de un profesor savant cu numele R. Koch, al cărui nume îl poartă și azi. Este foarte rezistent și spornic, deci Igiena locuinței omului trebuie să fie foarte scrupuloasă. Camera de dormit să fie spațioasă, bine aerisită și luminoasă, iar lumina soarelui să poată pătrunde nestingherită : (unde nu bate soarele, acolo umblă medicul !) Toxinele, otrăvurile, pe cari le secretează (produce) bacilul T. B. C. se răspândesc într'o rază restrânsă, iar organismul reacționând imediat limitează acest loc printr'un țesut numit tuberculum. Din acest loc apoi se poate infecta întreg organismul. Nu totdeauna tuberculoza are esit letal. Nu fiecare tuberculos moare la prima infecție. Este adevărat, că nu avem tratament specific și nici chimic sau biologic, însă ridicarea rezistenței organismului celui atacat, prin nutremânt normal, prin cură de soare și aer nu odată au dus la rezultate foarte bune, încât nimic mai recomandabil decât aéro și eliotherapia în stațiuni climaterice. (Băi de soare.)

Sunt tuberculoși cari rezistă oricum ar fi tratați, iar alții sucomb cu toate îngrijirile ce li se dau.

Mulți se îmbolnăvesc în școală, în ateliere zidite rău și contra prescripțiunelor igiene — iar alții fac o recidivă a tuberculozei contractate în copilărie. Imun în urma unei infecții în frageda vârstă a copilărie, o nouă boală contrasă la 25—26 ani, ca pojar, gripă, etc. a recidivat tuberculoza, care odată redeșteptându-se manifestează în mod foarte îngrijorător. Mulți cred, că tuberculoza s'ar moșteni din părinți, că adevărat ar avea origine ereditară. Din părinți tuberculoși s'au născut copii perfect sănătoși, în genere însă ei sunt predispuși tbc. Deci ei vor trebui numai scoși din mediul contaminat, duși în altă localitate — dispensare de copii! — și se vor desvolta în mod normal. Și dacă statul va putea mai bine îngriji de sănătatea publică, vaccinând noui născuți cu serul B. C. G. Calmette două — trei generații, atunci această boală urită va fi trecută pe paginile Istoriei medicinei moderne.

Dr. Lația George
medic, Periam.

Cuvinte înțelepte.

Norocul, ca norocul
Intr'o clipă-și schimbă locul,
Când norocu-și schimbă pasul
N'aduc ani ce-aduce ceasul!

Averile cele multe
Sunt ca un izvor de munte:
Astăzi curge și ineacă
Și mâini scade și-apoi seacă.

Dragul mamii, fii cuminte
Că norocul nu se vinde:
Dar cu mintea îl câștigi!

Lăcomia pierde omenia.
Lacom tinăr cerșetor bătrân
Cine lăcomește nu se pricosește.

Prețuri curente gratis.

Impletituri pentru gard
cu arantaje nenumerate, Prețul
per m² deja dela Lei 14'—
(din sârmă zincată) se pot primi
dela firma

M. BOZSÁK și FIUL S. p. A.

Fabrica de articole de sârmă
și mobile de fer

Timișoara.

Birou și Fabrica: II., Strada Șantului 10. — Depozit: IV., Strada
Berthelot 31 (intrare prin Strada I. Văcărescu).

Muzica din Banat.

Dr. Tib. Brediceanu.

Banatul a fost în trecute vremuri și a rămas până în ziua de azi un loc binecuvântat al cântecului.

Nu știm dacă situațiunea geografică sau dacă clima a influențat atât de favorabil vocea și, în general, predispoziția muzicală a populației din partea locului sau că în această privință bănățenii, în comparație cu frații lor din alte țări, s'au bucurat de o mai norocoasă și mai bogată moștenire dela înaintașii lor.

Ori cum ar fi, un lucru e sigur, că în Banat totdeauna a fost multă înțelegere pentru cântare, s'a cântat cu drag și s'a cântat frumos.

Intr'o țară ca și a noastră, muzicalitatea unui ținut se judecă după mulțimea și frumuseța cântecelor dela țară. Acolo, unde folklorul muzical e în floare, terenul e pregătit și ușor înflorește și muzica superioară, cultă.

În Banat găsim toate genurile de muzică populară: doina cântecul — înțelegând un cântec, o melodie în măsură regulată apoi colindele, cântecele de stea, cântecele de cununie, baladele, cântecele ostășești, cântecele haiducești, hoțești și cercetășești, bocetele cât și un nesfârșit șir de jocuri cu melodii diferite și foarte variate ca formă, ritm și cuprins melodic, cu numirile: De doi, Pe loc sau Pe picior, Ardeleana, Brâu, Hora, De mână, De întors sau de invârtit, Măzărica, Dunărinca, Sorocu, Desca, Budaica, Cărăbășești, (cărăbaș: cimpoiieri, — deci jocuri cântate din cimpoi sau cari imitează cimpoiul la vioară), — apoi Iedera, de al cărei grup se ține: Indea și soru-sa, Nepoata Iederei, Ursa, Șchioapa, Rața. Cățaua, Cârligu, Troapa, Opaca, Doica Fira, Ciocănița, Piperu, Momiru, Diclița, Hisa, Blânda, Țandăra. Bociu. Poșovaica pe un picior, pe două picioare, — vrea să zică: pe 1, 2 și pe 3 pași, ș. a.

Aceste melodii, potrivit firei poporului bănățean, sunt — în general — mai mult vesele de cât triste. Doina în Banat numai arareori are tragicul doinei ardelenesti și sunt cântecele, vioaiele cântece bănățenești, cari dau adevăratul colorit muzical al ținutului. — De asemenea și jocurile sunt pline pe vervă și vioiciune; această în cât privește melodia și ritmul lor, căci dansul însuși, ca coreografie e mai domol, mai cumpenit, mai puțin expansiv ca și în alte părți ale țării. Dar de altă parte bănățeanul păstrează încă în jocurile sale caracteristicul pas sincopat, care împrumută atâta grație și eleganță dansului românesc.

Ne întrebăm, dacă din acest tezaur de melodii populare, care, în unele ținuturi, începe să dispară, ne-a rămas ceva păstrat pentru posteritate? — Răspunsul nostru este afirmativ.

Corul catedral din Caransebeș.

Da, în Banat s'a arătat destul de curând interesul pentru culegerea și fixarea pe note a cântecelor și jocurilor țărănești. Însă, ca și în alte părți, așa și în Banat, primele colecții se fac de cei ce au avut în vedere mai ales frumuseța melodiilor și utilizarea lor în diverse armonizări și compozițiuni muzicale și numai mai târziu urmează cercetările folkloriste sistematice, săvârșite în scop științific.

Inceputul îl face pe la anul 1863 un inimos tânăr: Ioan Iancu-Iancoviciu, care culege și armonizează pentru pian o melodie bănățeană de joc zisă „Pe picior”. Îi urmează, pe la 1880, Ștefan Perianu colectând mai multe melodii bănățene de joc și de cântare, dintre cari unele sunt cuprinse într'un potpourriu pentru pian, neterminat. Ceva mai târziu d-na Sofia Vlad născută Rădulescu, mama poetului bănățean Victor Vlad Delamarină, culege pentru prima oară și prelucră pentru piano, pe lângă alte dansuri bănățene, și dansul „Lugojana” pe care îl editează la C. Gebauer în București la anul 1882. În Caransebeș profesorul Antoniu Sequens, un bun cunoscător al folklorului muzical din Banat, adună și publică pentru piano, sub titlul „Iedera”, o serie de dansuri din așa zisă „graniță” a Banatului; altele se găsesc cuprinse și parafrazate în Rapsodia sa română. Melodii bănățenești folosesc în lucrările lor pianistice și d-nii Chovan, Bartok, Liviu Tempea, — în timpul mai nou Sabin V. Dragoi, Zeno Vancea, d-ra Alma Cornea ș. a.

Afară de cei amintiți până acum, cari au întrebuintat materialul adunat de muzică populară bănățeană în diferite prelucrări pentru piano e mare, și abia se poate stabili cu precizie numele celor ce au cules asemenea melodii pentru

a le folosi în armonizări sau compozițiuni corale. Șirul acestora pare a se începe cu Nicolae Popovici, urmează Ioan Vidu, Timotei Popovici, Iosif Velceanu, Aurel Popovici-Racovița, Ioachim Perianu, At. Lipovan, Sava Golumba, I. Birou, N. Lighezan, țăranul Nistor Miclea, și mai mulți reprezentanți ai generației noi, în frunte cu Sabin V. Dragoi, Filaret Barbu, I. Lipovan, I. Cucu-Bănățean, A. Mezin ș. a.

Trecând la folklorul muzical colecționat în scop științific, vedem că Banatul și pe terenul îndemnurilor date în această direcție este înainte-mergător. La adunarea generală 1904 a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, ținută la Brad, pe temeiul unei propuneri venite din partea băănățenilor Valeriu Branisce și George Dobrin se hotărăște și se procură primele fonograme pentru culegerea sistematică și documentată a melodilor noastre populare. Colecții de melodii din Banat, făcute în mod științific avem până acum, două: una a d-lui S. V. Dragoi, cu material cules în mai multe comune din Valea Almăjului și alta a mea, cuprinzând melodii adunate în 82 comune băănățene. Aceste colecții încă nu au ajuns să fie publicate.

Cuvinte despre doină.

Cântecul popular, a fost întotdeauna un izvor viu de constatări, pentru toate studiile, cari au tins să prindă un fir distinct din mișcarea sufltească a popoarelor.

Doina, nu este numai cântecul de duișie cu care vrea să ne obișnuiască terminologia contemporană; nu numai poezia sentimentală pe care a utilizat-o muzica poporului se cheamă doină. Ci toate manifestările cari și-au găsit accente lirice sau epice în suflul creator al geniului popular. Doină a fost poezia eroică, doină a fost poezia cu anumite tendințe sociale și tot doină a fost poezia de sentimentalitate. Muzica însă i-a alterat sensul general, dându-i un mai precis și restrâns înțeles didactic.

Când se vorbește de doină se înțelege, azi numai acel val de simțire romantică care svâcnește în sufletul popular. Dar sensul acestei poezii a fost cu mult mai general. Deaceia cred doina, a fost acceptată de întreaga națiune, nu numai ca un similar glas liric, ci ca o sinteză a unui complicat proces de veleități sufletești. Era în ea întreaga mistică a unui popor care vroia să-și afirme unele dorinți etnice.

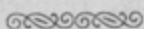
Prin ea nu s'a afirmat numai acel sentiment de dragoste sau de duișie, cum ne afirmă manualele școlare, ci toată energia etnică a unui popor vânos încadrat în aspre forme sociale.

De aceia doina ca expresie, n'a putut fi un cântec revoluționar, un strigăt puternic de războiu, ci o formă resemnată, surdă, care a luat formele unei fatalități organice, sau complicitatea u-

nei așteptări răsbunătoare. Astfel doina, a trecut în categoria poeziilor de sentiment, nu și-a păstrat vechea denumire energetică, cuprinzătoare, care se confundă cu întreg sufletul românesc. Ca entitate națională, cuvântul doar și-a mai păstrat largul conținut de odinioară. Când se amintește de doină, un vast material de simțire românească apare la suprafață. Toată rapsodia populară, cu tot pitorescul peisagiilor, cu toată exuberanța sau melancolia idilelor de țară, trece într'un impresionant convoi prin sufletul cercetătorului. Dar ca înțeles curent, științific, s'a reușit la lirismul popular cuprins în cântecele de duioșie.

Doina, pentru cel mai pretențios spirit critic de azi, a ajuns un cuvânt sinonim cu specificul românesc. Noțiunea de doină, indiferent de cine, țaran sau intelectual, este confundată cu însăși aspirațiile întregului popor românesc.

D. Ciurezu.

ARTA CORALĂ.

Corul face o educația specială cu adolescentul. Dacă ținem cont de corurile, cari numără printre membri săi și copii, atunci educația ce o dă corul acelor suflete entuziasmate pentru muzica vocală înseamnă un îndoit merit.

F. Barbu,

Seer, Gen. Asoc. Cor. Fanf.

Arta corală, care este prin excelență a ordinii, măsurii proporției, echilibrului, simetriei, clarității și armoniei, are o influență profundă asupra întregii vieți a individului, și dă sufletului o adevărată cultură internă, care face parte din educația poporului. Mă întreb, oare dirijorii și instructorii acestor coruri, nu sunt cu nimic responsabili la bilanțul de educație al unui, două, sau mai multe suflete? Hotărât că da. De aceea s'au grăbit frunțașii muzicii bănățene să înființeze o asociație, după modelul celor din apus, în sânul căreia să vieze toate corurile și fanfarele noastre din Banat, pe bazele reale și cerințele de astăzi ale muzicii universale.

Înjebați în forma aceasta, ne întărim din toate punctele de vedere, iar responsabilitatea cade în sarcina acelor, cari girează cu diploma lor pentru bunul mers al treburilor noastre muzicale. Și atunci, dacă interesul, munca și iubirea de

artă a dirijorului de cor sătesc, nu duce la un rezultat pe care-l dorim, nu sunt de vină în nici un caz lipsurile intelectuale ale dirijorilor de astăzi, ci stocul insuficient de dirijori pricepuți, pe care Asociația noastră îi datorează să-i descopere, să-i regimenteze și să-i instruiască.

Iată una din cele mai importante tendințe ale Asociației și totodată și o parte din subiectul articolului meu.

Una din reformele viitoare, cea mai necesară vieții corale din Banat, trebuie să fie aceea, care să imprime cântăreților: respectul de ordine și disciplină. Și cred, că la aceasta am putea ajunge numai prin dirijori eminenti, cari să călăuzească masa cântăreților noștri către un ideal moral, întemeiat nu pe principii care divid, ci pe principii care unesc. — Ceeace unește este acordul legilor morale — comune, este, cu alte cuvinte, respectul de iubirea umanitară, toleranța care constituie o aplicațiune a fraternității; este supunerea acelorași legi, și calitatea fiilor aceleiași țări; este în definitiv, închegarea de amintiri și speranțe cari alcătuiesc puterea iubirii de patrie. Aici zace rostul primordial al Asociației noastre, care este o instituțiune de îndrumare, de educație și moralizare.

Filaret Barbu.

FANFARA.

Originea instrumentului de suflat se pierde în negura secolelor. Ce este incontestabil, că strămoșii flicoarnelor, eufoniilor și flautelor noastre au fost: cornul păstorului și al

V. Șumsky,
inspector de fanfare.

vânătorului și fluierul ciobănașului. Perfectionându-se în decursul vremurilor, aceste instrumente primitive au ajuns în stadiul modern. Însă principiul fundamental a rămas tot același: instrumentul de metal are la bază tot sunetele gamei naturale ca și cornul primitiv, iar cel de lemn ca și fluierul se bazează pe 6 găuri în corpul conic al instrumentului.

Când mai multe instrumente de suflat formează un ansamblu (adică cântă laolaltă), îl numim — fanfară sau muzică militară.

Cuvântul „Fanfara” aste de origine franceză. În compozițiile corale franceze din evul mediu întâlnim adeseori imitația fanfarei, cum de pildă, în „Batalia dela Marignan (1515) de Fanequin, sau Batalie dela Pavie” (1525) de Mattheus Le Maistre” găsim silabele: „Fan fan, fagne”, sau „fa, ri, ra, ri, ra”. Pe vremurile acele sub denumirea de fanfară s'a înțeles o piesă muzicală cu caracter războinic sau festiv, executată de mai multe trompete fără clape. Mai târziu ansamblurile,

cari executau aceste piese au primit și ele denumirea de fanfară. Marele congres de muzica din Paris (1900) a stabilit, că „fanfara este un ansamblu de instrumente de suflat de metal și de instrumente de percusiune (de bătut)”. Tot același congres a hotărât în linii generale și compoziția acestui ansamblu și anume: 49 sau 41 executanți: repartizați în 4 grupuri: I. 8 saxofoane, II. 2 trombe, III. 28 bugle (flicoarne, altcoarne, basflicoarne, baritoane, bași), IV. 3 instrumente de percusiune. În principiu buglele trebuie să domineze. În ziua de azi grupul saxofoanelor a dispărut aproape complet din ansamblurile fanfarelor (el este conservat numai la muzicile militare engleze) fiind înlocuit prin clarinete și flaute, apropiindu-se astfel de muzica militară completă, sau după nomenclatura franceză, de orchestra de suflat. Noi ne-am obișnuit să numim ori-ce ansamblu civil de suflători — fanfară, și deaceia ne vom ține de aceasta denumire, cu toate, că ea păcătuiește din punct de vedere istoric și teoretic.

Cel mai mic ansamblu de fanfară este următorul:

- I. 2 flicoarne I B (Si bemol).
- II. 1 flicorn II B.
- III. 1 basflicorn B.
- IV. 1 enfonin B.
- V. 2 altcoarne Es (mi bemol).
- VI. 2 baritoane B.
- VII. 1 bas F sau B.

Dacă vom adăuga la acest ansamblu 2 sau 3 trombe Es, va trebui să întărim și basul cu toba mare, pe lângă care se cere și cea mică, și încă un bas. Dar în acest caz, două instrumente de melodie superioară ne vor părea insuficiente și vom mări ansamblul cu clarinete și flaute. Clarinetul poate fi în Es sau în B (I, II, III, IV), iar flautul poate fi mare (în Des sau în C) sau mic (piculina). Dacă mai adăugăm fanfarei noastre trei tromboane, 4 coarne, 1 bas sau tuba B, 1 trombă, 2 flicoarne (I și II) și un basflicorn, vom avea o fanfară completă. Se înțelege, că se poate face și alte combinațiuni reușite, dar, ca să sună bine, este necesar, că ori-ce combinație în formația fanfarei să fie bazată pe împărțire rațională a elementelor armonice și melodice.

Fanfara este un ansamblu, prin excelență, de aer liber. La parade în marșuri, la serbări câmpenești sau în pădure, numai fanfara poate să facă fața cu succes împrejurărilor. Inchipuți-vă de pildă, o defilare, acompaniată de o orchestră simfonică! Ar fi fără nici un efect și chiar ridicol. Pe când sunetele strălucite ale fanfarei dau unei serbări în aer liber un fast deosebit, orchestra este destinată pentru o sală de concert. Dar și între patru pereți închiși o fanfară bună poate să se producă cu succes, cu condiție să nu iasă din nuanța mică, pentru că să nu asurzească auditoriul cu sunete prea stridente. Un imn, o rugăciune sună minunat într'un ansamblu de suflători chiar și într'o încăpere închisă.

Având în vedere, că instrumentul de suflat se învață mult mai ușor, decât cel de coarde și că o fanfară poate să fie

intrebuintată în aer liber ca și în sală, vom înțelege, dece fanfarele s'au înmulțit așa de repede în ultimii decenii pretutindeni, dar mai ales în țările civilizate. În Franța, de pildă, există aprox. 8000 de fanfare civile. Guvernele, prefecturile și primăriile franceze, înțelegând înaltul scop național și social al acestor ansambluri, le încurajează și le subvenționează. Mai ales la țară, unde oamenii sunt lipsiți de distracția orașenilor, fanfara este un factor de mare importanță, dezvoltând în populație simțul muzical, cultivând folclorul, animând adunările populare cu caracter patriotic, religios sau distractiv. La noi autoritatea se dezinteresează aproape complet de mișcarea muzicală rurală, care a luat de altfel un avânt cu totul occidental numai în Banat, fiind susținută și încurajată de câțiva oameni harnici și inimoși, cum a fost de pildă mult regretatul Ion Vidu, cum e Iosif Velceanu, Fil. Barbu și alții. Dar cu toată iubirea de muzică a bănățeanului nostru, nu pot ajunge la nivelul celor din străinătate fără ajutorul statului, care ar trebui să ia inițiativa îndrumării lor pe calea cea adevărată. În primul rând simțim lipsa de instructori pricepuți. Aproape pretutindeni fanfarele sunt înființate și conduse de diletanți, adevărat foarte harnici, dar posedând prea puține cunoștințe pentru a instrui și a conduce o fanfară. Cunosce un caz, când o fanfară nou-formată angajă un instructor absolut nepregătit pe simplul motiv, că nu-i putea verifica cunoștințele. Epilogul: „instructorul”-gonit, instrumentele vândute pe nimic și decepția generală. Cum nu poți conduce un automobil fără să-i cunoști mecanismul și fără să ai practica în conducere, tot așa nu poți conduce bine o fanfară fără o pregătire specială. Mai ales că la țară nu ai pe cine se întrebi unde e greșeala, dacă nu înțelegi singur, nu ai un garaj la dispoziție cu mecanici pricepuți ce-ți pun la țițeală mașina defectă în funcțiune, rămânând doar să întorci volanul și să strângi frânele. Dar chiar cu un șofer bun, mașina nu pornește fără benzină, iar benzina fanfarei este repertoriul ei muzical, care ne lipsește aproape cu desăvârșire. Piese de cântate de fanfarele noastre aproape toate sunt prost aranjate cu multe greșeli, chiar denaturate. Nu-i benzină, ci un fel de motorină sau cine știe, ce fel de surogat. Și cât de frumoase sunt doinele, cântecele și dansurile bănățene! Și ce păcat, că din cauza sărăciei noastre nu putem edita aceste cântece, aranjate de specialiști pentru fanfarele noastre. Dar și mai mare păcat e, ca metropola Bănatului-cântareț, având un conservator de muzică condus de celebrul compozitor Sabin Dragoi, nu a găsit cu cale să înființeze o catedră de fanfară pentru a forma contingente de țărani-instructori bine pregătiți și să-i trimită pe ei ca pioneri ai muzicii la țară, ca să cultive acolo doina strămoșilor, îmbrăcată în haina impecabilă, croită de maeștrii pricepuți ai armoniei și instrumentației. Nu ar fi poate ceva mai folositor și mai frumos, decât să dea educație muzicală la mulți nechemati, ce învață muzică numai fiindcă „așa se cuvine“!?

Vadim Șumski,

Insp. al fanf. române din Banat

In Arenele Romane.

Marele Festival muzical din anul 1906.

Prof. Iosif Velceanu.

Răscolind trecutul Banatului din zarea vremurilor trecute, vom desprinde, că poporului nost' bănăţean creindu-şi odinioară „Corurile de plugari” şi Fanfarele la sate”, cu al căror ajutor şi-a păstrat şi şi-a cultivat neştirbite conştiinţa şi demnitatea naţională în vremuri de restrişte şi până în ziua de azi; prin ele i'a dat bănăţeanului puterea de rezistenţă pregătindu-l sufleteşte pentru libertatea ce trebuia să vină şi pentru băştinaşii acestor meleaguri.

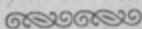
Se împliniră 26 ani, de când 2000 de cântăreţi bănăţeni, sub drapelele corurilor şi fanfarelor, au pornit într'o insuflăire delirantă, ca să colaboreze la Marele Festival aranjat în 1906 în Arenele Romane. În drumul lor, la Vârciorova, aceşti apostoli fanatici ai cântecului românesc, sub vraja „Doinei bănăţene” şi a dorului de libertate, cu instinctul sclavului, ce riscă totul, spre a-şi dobândi libertatea ca să-şi revadă fraţii — ei, subjugăţii de veacuri au fost primii asaltori, cari au sdrobot şi sfărâmat barierele de graniţă, ce erau ridicate de vrăşmaşii neamului, spre a despărţi pe fraţi de fraţi.

Ajunşi în Capitală, cântăreţii tuturor provinciilor subjugate, înălţară imnuri de glorie; aci se întâlniră şi se îmbrăţişară fraţii mai mari din vechiul regat cu frăţiorii din celelalte provincii: a fost aceasta prima manifestare impozantă şi emoţionată a „Unirii noastre naţionale”. Se dădu lozinca profetică: „Trăiască România liberă, întregită cu toţi fiii săi de pretutindeni!”

Martori oculari, cari am trăit acele clipe de înălţare, reîntorşi la vetrele noastre, am dus cu noi, printre sulitele asupritorilor, legământul, la care ne-am juruit! Dumnezeu ne-a avut în drag şi cu jertfa de sânge s'a realizat idealul milenar!

Banatul din zile vechi a fost leagănul cântecului românesc, cultivat şi răspândit prin minunatele noastre coruri, pe care le-am susţinut cu multă trudă şi jertfă, păstrându-le cu pasiune inflăcărată şi cu o dărzenie tenace. Corurile şi fanfarele bănăţene au răspândit faima acestui colţ de ţară; nici unde doina şi cântecul popular n'a luat un avânt mai puternic ca la noi în Banat!

Doina bănăţeană s'a născut în timpuri de vitregie din sufletul obijduiţilor, dealungul brazdelor de plug, din fluerul ciobanului, cântate la toate ocaziunile de bucurie, de jale şi de tristeţe ale sufletului ţăranului nostru; ea este comoara adâncă şi mistică, păstrată intactă din generaţie în generaţie, ce tălmăceşte firea, gândul şi poezia poporului nostru dela sate; iată deci misterul, ce a stat la baza corurilor şi fanfarelor bănăţene!

La desvelirea bustului D. G. Kiriac.

Const. Nedelcu, profesor.

În lumea de vizitatori cari au peregrinat la București în timpul expoziției naționale din 1906, au fost și mii de țărani români din Ardeal, Bucovina, Banat, mai ales din Banat. Erau reprezentanții celor mai fruntașe sate românești de pe întinderea dintre Gurile Tisei și Cotul Boianului pe Prut; plugari luminați, membri ai acelor minunate reuniuni corale, cari, ele, au constituit întâiele fericite nuclee de organizație culturală-națională a românilor de sub stăpânire streină.

I-am văzut atunci, reînțorși în Banat, voioși, avântați, fascinați, ca după o cruciadă victorioasă.

I-am auzit povestind, ca transfigurați, celor rămași acasă, despre minunile zărite „în România”. Părea că s'a revărsat lumină nouă asupra văilor și câmpiilor locuite de români.

La câmp în toiul lucrului, la biserică, la târg la „divan” (taifas) și șezători, nu se vorbea de cât de România. Cetece veniau, drumeți, de departe, curioși să vadă pe cei înțorși „ca dela locurile sfinte”, dornici să audă vestea minunată, adusă ca „din altă lume”.

Atunci a luat consistență reală, în conștiința lor, România ca realitate concretă, trăită aievea. Până atunci, ea fusese o noțiune vagă, o abstracție. „Țara”, poate o iluzie...

România, ființă reală, tremura pe buzele lor; ochii li străluceau de viziunea țării frumoase și mănoase, locuită de frați primitivi, ale căror ovații și dărnicii se întreceau, se potențau, dela o gură la alta.

.... Și pe Împăratul l-am văzut, la Sinaia, și Măria-Sa Elisabeta.

Li-am cântat Imnul „la Peleş” în cor de multe mii de oameni.

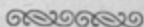
Răsunau văile, se clătinau codrii; falcnic flutura tricolorul sus pe castel, iar noi intonam „Pe-al nostru steag e scris Unire!” Maiestatea au coborât din balcon jos la noi pe iarbă, venind chiar în mijlocul nostru: unii li-am putut săruta mâna, haina. Erau ca în povești... Și la Constanța ne-am dus dela București; am văzut marea, Marea Neagră, marea românească. Căci până acolo, departe spre Răsărit, se întinde „România”.

Maestrul Kiriac (îmbărbătat și de marele Vidu — N. R.) a fost organizatorul acestei întâlniri în „Arenele Romane” dela București, a cântăreților de pe întreg pământul românesc; căci, firește, era reprezentat și Regatul și Macedonia; singură Basarabia n'a putut străbate Prutul, ci asculta de departe, indoit orfană.

Predestinat prin calitățile sale de caracter nobil și de temperament luminos, precum și prin principiile sănătoase și cuceritoare ale crezului său artistic, el creă la 1901, societatea corală „Carmen” și duse la biruință cântărea românească originală, sacră și profană de pretutindeni, realizând aceste înfrățiri.

Această serbare de înfrățire, fericit simbol al Unirei de mai târziu, trebuie socotită ca o manifestare esențială în opera nemuritoare a maestrului Kiriac.

În acest semn, de grațitudine și recunoștință s'a ridicat marelui maestru un bust la Ateneul Român din București. Cântăreții bănățeni îi păstrează o pioasă amintire și nu pot uita frumoasele concerte ce le-a dat „Corul Carmen” în Banat, sub conducerea regretatului Kiriac marele artist, compozitor și dirijor.

Rigionalismul muzical al Banatului.

Prof. Iosif Velceanu.

Inițiind „Asociația Corurilor și Fanfarelor din Banat” spre a deveni un focar de cultură muzicală și un loc de întrunire sufletească pentru toate societățile noastre muzicale, pornindu-se o muncă unitară și sistematică, ea este pentru progresul artistic cultural al Banatului o istorie, ale cărei prime pagini cuprind o serie de realizări: frumoasele concentrări și întreceri de coruri și fanfare pe întreg cuprinsul Banatului, marile concursuri ținute cu ocazia vizitei regale, manifestația cântecului în onoarea Înaltei Regețe, concertele ce se dau pretutindeni cât și colaborarea creștinească, prin cântări armonioase, la serviciile divine, — care dovedesc cu prisosință talentul artistic și dragostea pentru cântare ce o are bănățeanul!

Insemnătatea societăților noastre corale este atât de mare și de vădită, încât ar fi de prisos a mai arăta importanța îndoită ce o au ele în viața noastră națională. Constatându-se cât de anevoios se încadrează provinciile eliberate în viața spirituală a României moderne, acest proces lent de unificare națională este privit prin o falsă interpretare, ca un produs al unui regionalism dăunător.

Noi credem, că în loc să trăim în onoarea regionalismului e mai bine să-l transformăm în factor dinamic de progres și înfrățire, fiindcă nu putem tăgădui, un asemenea fecund regionalism este și organizarea Corurilor și Fanfarelor noastră bănățene! Să nu interpretăm greșit acest regionalism muzical al plaiurilor noastre, ce păstrează în doinele bănățene totatăteza tezaure prețioase ale folklorului muzical, iar prin organizațiile sistematice și trainice a atâtor societăți muzicale și-a eluat prioritatea în mișcarea muncii naționale, dând și până aci exemple reale în realizări, ce pot fi un nou imbold la promovarea artei muzicale pe întreg cuprinsul țării. În slujba acestui ideal am inițiat Asociația, care este totodată și un stimulent puternic la înființarea Asociațiilor surori din celelalte provincii, unindu-se azi-măine în „Federația Corurilor și Fanfarelor din România”!

Facem prin urmare regionalism așa, după cum ni-e sufletul nostru, prin coruri și fanfare, prin dirijorii și compozitorii bănățeni, contribuind modest dar cu grijă și tenacitate la reabilitarea cuvântului, a noțiunii și a tradiției noastre băștinașe, prin care ne-am păstrat și cultivat din negura vremurilor individualitatea, culoarea personală și unitatea etnică, indistructibilă.

Lăutarii și cântăreții bănățeni.

Frumoasele melodii populare bănățene, în mod firesc, au avut în toate vremurile pe meritușii lor interpreți și propagatori, — înțelegem sub aceștia pe bunii lăutari și pe bunii cântăreți populari ai Banatului.

T. Grozăvescu.

Ca pe cel mai vestit, dintre lăutarii de mult dispăruți îl pomenim aci pe românul Nica Iancu-Iancoviciu dela Lugoj. Acesta din tinerețe și până la adânci bătrânețe a fost un cultivator credincios și înflăcărat al muzicii noastre naționale. Prin nenumăratele sale melodii de cântece, dar mai ales de joc, parte compuse de el însuși, parte culese din satele din împrejurime, dar căroră dânsul le-a știut da o nouă, aleasă și definitivă formă, zeci de ani în șir a ținut treaz interesul și entuziasmul pentru fermecul și minunătățile muzicii românești. Alți buni lăutari și

mari meșteri de jocuri și de doine bănățene, dispăruți și ei, au fost frații Alexa și Carol Bărcă dela Oravița. Câteva din melodiile lor executate cu atâta suflet sunt, din norocire eternizate printre cele dintâi imprimări făcute la gramofon.

Banatul a avut pe vremuri și cântăreții săi populari, deținători și răspânditori de minunate doine și cântece. Într-o epocă, când încă nu existau societățile corale, ei au fost cei cari au susținut cântarea vocală la ocazii de bucurie și sărbătoare. — Printre acestia se distinge mai ales unul cu numele Niță Pop, poreclit „cântăreț național”, care a fost un fel de Anton Pan al Banatului și după care ne-a rămas o colecție de peste 100 cântece, intitulată „Lira”.

Pe lângă cântăreții săi populari Banatul a avut și cântăreți cu pregătire muzicală superioară și cari, spre cinstea lor, au rămas până la sfârșitul vieții lor, devotați cultivatori și excelenți interpreți și a ariilor noastre naționale. Amintim la acest loc pe Nicolae Popovici, care, ca bariton, debutează cu mare succes la Lipsca și Viena, — și pe cel de o lume întreagă regretat Traian Grozăvescu: tenorul cel mai inzeștră de la Dumnezeu pe care neamul românesc l'a avut vre-o dată! — Printre cântăreții bănățeni în viață menționăm aci pe baritonii Victor Madincea-Madin, solist al Operei de stat din Viena și Titu Olar, care a debutat pe scenele de Operă din Cluj și Dresda.

Dr. Tiberiu Brădiceanu.

Crăciunul cu colinde.

N. Peia, plugar
instr. de muzică.

În diferite timpuri, sufletul popoarelor creștine și-a aflat un fel de înălțare prin cântările religioase cu subiecte luate din Biblie, numite „colinde”.

La Nașterea Domnului, este obicei și astăzi să se cânte colinde religioase. Acest obicei ne amintește despre sunetele muzicale din înălțimile cerești, auzite de păstorii cari se îndreptau spre sălaș, ascultând muzica cerului.

Colindele cântate pe la casele noastre ne amintesc cuvintele îngerilor, auzite de cătră păstorii în a căror sălaș s-a născut Mântuitorul lumii.

Colindele sunt scrise în mod consacrat, cu textul lor de legende, ele sunt o comoară istorică a popoarelor.

Colindele sunt cântece religioase tradiționale, cari se mai cântă și la alte serbători cu subiectul serbării. Unii literați le impart în: religioase, generale, speciale, și profane.

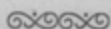
Cele mai multe și mai frumoase colinde le are poporul român. Pentru că noi am moștenit obiceiul colindelor și dela strămoșii romani.

Conducătorul „Filarmoniceii” berlineze, celebrul Cunvald, susține că, românii prin colindele lor multe, sunt un popor eminent muzical, poate cel mai muzical neam din lume, și că ar săvârși minuni dacă ar realiza și ar disciplina muzica.

Muzica cu știința de azi, se poate realiza în cel mai înalt grad de dezvoltare, dar ne trebuiesc oameni afunzi în ale științei muzicale, și mari la suflet, pentru a aduna colindele a le aranja după știința armoniei. În această direcție noi bănățenii ne putem mândri cu Tiberiu Brediceanu, a cărui bucată cu colinde „Seara mare”, ia vedea la Opera din București și Cluj.

Colindele ca formă, fond, măsură, cadență, ritm, accent, melodie și armonie, fac parte din muzica înaltă a sferelor cerești. Unii oameni muzicali din apusul Europei, le studiază în mod psihic, admirând structura lor melodică, prin combinarea sunetelor, având cele mai interesante ritmuri nefolosite încă de oamenii muzicieni de azi.

Aprecierea colindelor se face și de către oameni muzicanți de specialitate. În anul 1906 la expoziția din București comisia examinătoare a premiat dintre multele coruri asistente, un cor de plugari ce a cântat colinda religioasă „Trei păstori se întâlniră” dela Nașterea lui Christos. Această colindă cu refrenul ei „raza soarelui, floarea soarelui” ne amintește despre lumina cea adevărată care este Christos soarele dreptății, venit în lume să lumineze pe tot anul.

Teatrul la sate: Societățile corale în serviciul artei dramatice.

Prof. Iosif Velceanu.

Între instituțiunile culturale și naționale un loc de frunte ocupă teatrul, recunoscut de toată lumea civilizată ca un mijloc eficace pentru lățirea culturai.

Chiar și cele mai vechi popoare, ajungând la descoltare culturală își ridicau teatre, având cunoștința lămurită despre puterea amoroasă a acestor instituțiuni. Astfel s'au găsit la egipteni urmele unui drame, iar la greci, tragedia, comedia și satira se află într-o stare înfloritoare; ruinele anfiteatrelor grandioase, cari și azi storc admirația vizitatorilor, sunt totatătea dovezi, că și romanii apreciau spectacolele de scenă.

Dar lăsând la o parte lumea veche, vedem și citim, că azi nu este în întreaga Europă și pe tot rotagolul pământului popor civilizat, care să nu-și aibe, cel puțin la orașe, teatrele sale naționale: literații și poeții scriu opere dramatice ori fac librete de opere și operete, la care copozitorii compun partea muzicală, melodiile frumoase și ariile simbolice, aranjate pentru cor și orchestră, — actorii nu mai sunt considerați de simplii comediați ci ca artiști, se bucură de stima societății, iar cântăreții de forță sunt remunerați cu sume fabuloase.

Avem toată bucuria putând constata, că și noi românii, ne putem mândri cu o seamă de instituțiuni teatrale, între care Teatrele Naționale din București, Iași și Cluj pot rivaliza ca prestații artistice, cu oricare teatru ori operă din occidentul civilizat.

Metropola Banatului a trăit adesea zile de sărbătoare: lumea bănățeană, iubitoare de artă, a inundat seri dearândul Teatrul Orașului, ca să asiste la spectacolele de o rară înălțare sufletească, date de către muninata operă din Cluj, adusă cu mari jertfe la Timișoara, ori asistând la reprezentațiunile admirabile ale artiștilor dela teatrele naționale din Iași și Craiova sau inviorându-se în serile de plină dulceată ale trupei Cărbuș, în frunte cu popularul Tănase.

Seară de seară ni s'au ridicat sufletele în regiunile înalte ale desfătărilor de adevărată artă!

Și ne-am convins, că teatrul ne procură nu numai o petrecere distractivă, ci ne prezintă idei și bogății de sentimente nobile, care ne pot ridica deasupra năcazurilor zilnice, într-o regiune încântătoare, indemnându-ne a prețui tot ce e frumos în viață!

Pe scenă, în teatru, vedem ca într-o oglindă fidelă viața noastră întreagă, cunoaștem virtutea cu toate efectele ei stăruitoare și nu rămân ascunse nici defectele, imperfecțiunile fizice sau morale, vițiurile regretabile, de care fiecare sun-

tem atinși, în măsură mai mică sau mai mare; aci vedem mai bine, ca spectatori, cum se formează în spre bine ori se prăpădește o viață familiară, — aci ni-se desfășoară și interpretează fericirea amorului curat, lupta sufletească a îndrăgostiților, — aci vedem, cum uneori virtutea cade și e călcată în picioare de intrigile celor răi la suflet, care, în sfârșit tot își primesc osânda, — aci vedem cum decurge tragedia omului și putem descoperi o sumendenie de motive și circumstanțe care ar fi putut ușura viața, dar pe care niciodată nu le-am fi observat, trăind înșine în vâlmășagul unei vieți neînțelese și trecătoare.

Dar teatrul este un mijloc admirabil de instruire și de educare nu numai pentru publicul dela orașe, avansat în cultură și civilizație el poate fi și este aieuea cel mai priincios factor la cultivarea și civilizația poporului dela sate, a țărâ-nimei noastre, dornice de cultură și inzestrată din fire cu frumoase însușiri sufletești: privind cum se desfășoară în mod reprezentativ fapte și întâmplări din viața zilnică ori din cea istorică, i se lămuresc țăranului cunoștințele ce-i pot ridica cultura, — asistând la desfășurarea alegorică a luptelor ce se dau necontenit împotriva piedecilor, cari se ivesc în calea idealului ce asigură prin cultură fericirea, țăranul devine și el conștient de energia, pe care trebuie să o desfacă și să o cheltuiască în viață, — mintea lui se luminează, sufletul său se întărește, voința sa se oțelește.

De aceste adevăruri au fost conduși puținii inițiatori, cari s'au gândit și au pornit în țară, dar și la noi în Banat, primele începuturi ale: teatrului la sate. Aproape toate societățile noastre corale și-au lărgit cadrele de activitate luând în programul lor de muncă și cultivarea artei dramatice, inițiind jocul de scenă prin diletanții, crescuți la coarnele plugului; oștenelele s'au recompensat deplin, nu numai prin limbajul frumos românesc, ce și-l însușesc jucătorii de ambele sexe, cât și prin sprijinul neașteptat de frumos, ce-l dă publicul dela țară. care inundează formal sala de concert, când se reprezintă și piese teatrale.

În adevăr, societățile bănățene de cântări sunt în situația de a aduce cel mai bun servim culturii țăranului lărgindu-și activitatea și asupra teatrului.

Dacă la orașe se pot deplasa trupe profesionale ori se pot înființa societăți de diletanți, atunci la sate societățile corale pot lucra cu ușuranță în această direcție, fiindcă muzica și teatrul sunt compatibile în toate privințele, ele stau foarte apropiate unele de altele și se pot ajuta reciproc, complectându-se într'un admirabil spectacol, instructiv și distractiv, totodată.

Având societatea corală un personal disciplinat, o grupă însuflețită și deștoinică de cântăreți și cânterețe, o mână ageră, condusă de o minte pricepătoare și invențioasă poate activa cu mai puțină greutate jocurile de scenă: în sânul unei societăți corale mai ușor se pot descoperi și găsi per-

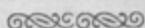
soane potrivite de a „juca teatru”; aci „cei aleși” se familiarizează pe nesimțite cu cerințele jocului de scenă, sfiala, de așa zisa „comedie” dispăre, iar recrutându-se tot mai mulți „diletanți” a se exercita și a debuta, în curând avem la îndemână o trupă formată sub aspicile societății, iscusiți, simpatici, forțe de oarecare valoare, ba uneori chiar talente pronunțate.

Greutatea zace mai mult în lipsa de piese teatrale potrivite pentru teatrul dela țară : scriitorii de azi, au abandonat aproape ce devârsire această ramură a literaturii populare, iar repertoriul restrâns și elăbuț de până aci, nu mai poate satisface cerintelor de azi, când și sâtenii au avut ici-colea prilejul să vadă la orașe piese frumoase, de diferite genuri.

Apelul nostru se îndreaptă în primul rând către generația tânără a scriitorilor noștri bănățeni : dâșii ar avea tot îndemnul să deie satelor noastre un repertoriu abundent, variat și select, stându-le la îndemână minunatul nostru folklor literar, iar ca copii de țărani, dâșii cunosc îndeajuns nu numai viața și aspirațiunile țărănimii, ci, au știricit, de bună seamă, în copilăria lor trăită la țară, caractere și firi, întâmplări și diverse probleme serioase și glume, ce pot fi prelucrate pentru jocul de scenă, în gustul sâtenului, vesel și glumeț, ori sâtenței, ispitită de dragoste.

La piese cu cântece, compozitorii bănățeni, vor grăbi să facă partea muzicală, fixând melodiile frumoase și caracteristice din folklorul nostru muzical.

Și cum intrăm în curând în sezonul de iarnă, când țărânul este mai dispus de a se îndeletnici cu preocupări culturale și artistice ; e de datoria celor vizati, să-i pregătească și să-i pună la dispoziție piesele necesare, în lipsa cărora se năruiesc și cele mai frumoase strădanii.

Cântacea bisericească de strană.

Afară de muzica populară laică sau profană, Banatul are și o interesantă muzică bisericească, așa numita „cântare bisericească de strană” care, din unele puncte de vedere, e tot o creație a poporului și care, de asemenea, merită să fie supusă cercetărilor și aprecierilor noastre. În bisericile din Banat, cu deosebire în cele de la orașe și în primul rând în monumentala biserică de rit oriental a Lugojului, din bătrâne vremuri s'a păstrat — mulțumită ocrotirii cântării alese la ori și ce prilej și cu ori și ce jertfe — o melodică tipică, plină de măreție și înălțătoare de suflet, care în chip evident a avut o puternică înrăurire asupra cântării bisericești cultivată la cele mai multe biserici din Banat, Această melodică e de veche proveniență.

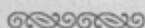
A presupune că am fie moștenit-o dela sârbi, din vremea când biserică noastră a fost comună cu a lor, e o greșală. Afirmățiunea aceasta ne-o întemeiem, între altele, pe următorul

argument istoric și anume: la anul 1657 Susana Lorantffy, văduva principelui ardelean George Rakoczi I., înființând o școală pentru învățătorii din țara Făgărașului, a impus profesorul român, prin regulamentul școalei, obligația de a învăța pe elevii săi să cânte cântările bisericești așa pe cum se cântă în bisericile din Caransebeș și Lugoj, cu adausul, că aceste cântări — respectiv textele lor — trebuie să le scrie cu literile românești; — apoi: să se ducă sârguincios la biserica românească, la deprinderea celor sfinte, în deosebi în Dumineci și sărbători, apoi la înmormântări, dacă e poftit, cu întieaga școală și să cânte cântările românești după obiceiul din Caransebeș și Lugoj făcând el însuși pe cantorul sau ducând glasurile (adecă: cântând înaintea elevilor săi).

Din toate acestea reesă evident că de o parte cântarea din amintitele biserici a fost recunoscută, până la mari depărțări, ca mai frumoasă și mai de model în vremea aceea, pe altă parte această cântare nu a putut fi sârbească sau influințată de cântarea bisericească sârbească din simplul motiv, că în epoca aceea elementul sârbesc abia a fost reprezentat în Banat și cu totul inexistent mai ales în părțile Caransebeșului și a Lugojului.

Traducând pilda cântării bisericești bănățene asupra melodiilor populare de lume sau profane bănățenești, ajungem la aceeași concluziune și anume: că ceea ce ne pare astăzi influință sârbească în melodiile de joc și de cântare bănățenești este, în cele mai multe cazuri, creație originală și veritabilă românească. Nu avem de a face de cât cu un mod de exprimare muzicală care seamănă cu cel al vecinilor noștri sârbi, dar care nu e numai particular al lor, ci și al poporului românesc din Banat.

Dr. Tiberiu Brediceanu.

Corul „Carmen“ in Banat.

— Spicutri din două scrisori. —

Reuniunii română de cântări și muzică din Lugoj.

București, Septembrie 1905.

Domnule Președinte!

Luptăm toți din toate părțile să ajungem ca odată și odată întreaga inimă românească să bată la fel, iar mintea să aibă aceeași cugetare, una și nedespărțită.

Noi cântăreții avem o misiune sfântă: să purtăm cântecul și poezia poporului nostru pretutindeni unde găsește ecou și deșteaptă simțirea românească la viață. Să ne iubim ce este al nostru și să desvoltăm ceea ce am căpătat — bun și frumos — dela strămoșii noștri — asta este baza educației și a culturii noastre naționale.

Tineretul din „Carmen“ a venit să vadă, să cunoască munții voștri, câmpia voastră, florile, cerul, firea întreagă dela voi; să simtă cântecul și mai presus de toate inima voastră.

Ne-ați primit ca pe niște frați mult doriți, ca pe copii ai voștri și ne-ați sădit în inimă tot ce e mai sfânt, mai înălțător, mai trainic: o amintire care nu se va șterge și pe care cu drag vom împărtăși-o tuturor celor ce ne sunt dragi.

Pentru „Carmen” ați făcut mult. Pe cântăreții noștri i-ați făcut și mai entuziaști propagatori ai cântecului național românesc. Simțire din simțirea voastră ne-ați dat și de Dumnezeu să incolțească aici între noi, să crească și să producă roade, așa după cum ați dat-o cu inima bună.

Mulțumim din suflet Reuniunii și vă rugăm să arătați aceleași mulțămiri fraților noștri și marilor Români cari ne-au îmbrățișat cu atâta căldură.

Președinte, **Dr. Léon Ghyka.**

Secretar, **Petrescu Sadea.**

Societății corale „Carmen” București.

Onorate Domnule President!

Cuvintele calde și elogioase, ne-au îmborsădit în gândul, inima și sufletul nostru acel nobil avânt, care ne-a stăpânit și unit pe toți câtă vreme ne-a fost dat, ca împreună să aducem prinos de jertfă pe altariul sfânt al aspirațiilor noastre culturale artistice naționale.

Din inimă sinceră și iubitoare vă mulțămim pentru dragostea ce ne-ați arătat-o prin venirea la noi, a cărei amintire va rămâne adânc săpată în sufletul nostru recunoscător.

Noi am căutat calea dezvoltării artistice culturale și am găsit-o în cultivarea firească a tezaurului ce trăește viu în poporul nostru.

În acest tezaur am găsit reoglindată individualitatea noastră națională, în acest tezaur vedem singura bază solidă a viitorului clasicism național pe terenul artelor, ca produs al spiritului nefalsificat național.

Noi așa credem și profesăm, că izvorul de viață datător al artei noastre naționale este numai cultivarea avutului nostru propriu, creat și păstrat de poporul nostru ca produs firesc și genuin al sufletului sau artistic.

Ca și limba așa și cântarea poporului nostru este o notă distinctivă a individualității noastre naționale.

Și a fost pentru noi o fericire văzând că aceiași cale mântuitoare o bate și tinăra noastră sorioară din capitala Regatului român. Dovadă că aspirațiile noastre artistice și-au găsit și dincoace și dincolo calea adecărată.

Am rămas încântați de naționalele prestațiuni artistice ale societății corale „Carmen” și închinându-ne cu profuziune acestor prestațiuni Vă mulțămim pentru momentele de suflet înălțătoare ce ne-ați oferit.

Vă mulțumim, D-le President, pentru elevarea sufletească ce ne-ați adus-o, cât și pentru privilegiul ce ni l-ați dat ca să Vă arătăm cât de mult Vă iubim.

Lugoș, ținută la 30 Septembrie 1905.

President **Dr. George Dobrin.**

Secretar **Dr. Cornel Jurca.**

Cum a fost primit în Banat acum 30 ani corul „Doina» din Turnu-Severin

Din amintirile d-lui I. S. Paulian

Chiar pe timpurile acelea sub stăpânire străină, românii bănăţeni întreţineau strânse legături sufleteşti cu fraţii lor din vechiul regat prin diferite societăţi culturale, menţinându-se astfel treaz sentimentul lor naţional. Mai toţi intelectualii români figurau ca membri în aceste societăţi, obişnuind a se cerceta reciproc în ciuda stăpânitorilor. Aşa a fost vizita corului Vidu la Turnu-Severin în 1899 şi a „Doinei” în Banat, la 1902.

În luna Maiu, anul acesta, împlinindu-se 30 de ani dela vizita ce a făcut-o „Doina” bănăţenilor.

Amintirile dlui prof. Paulian dovedesc cu prisosinţă legăturile românilor de dincoaci de Carpaţi cu fraţii lor din Patria Mamă, constituind desigur acestea pentru noi un document istoric.

În luna aceasta, acum 30 ani, depe marginile Timişului vostru, se îndreptau spre noi cei de pe malurile bătrânei Dunări, frăţeşti chemări:

„Fiţi bine cuvântaţi dragii mei! Veniţi cu bine în mijlocul nostru, bunul Dumnezeu să vă încălzească inimile, să vă lumineze gândurile, să vă deschidă cărările şi să vă ducă sănătoşi în reşidenţa mea episcopescă — imi scria vrednicul colaborator al marelui Şaguna, fericitul întru pomenire Episcop Nicolae Popea.

Veniţi! Veniţi să vă ştie şi ai noştri stăpânitori ce-i avem, că nu suntem nici singuri şi nici uitaţi. Veniţi să răsunе şi glasurile voastre peste aceste ţinuturi, căroră mai bine de un mileniu, le păstrăm — cum numai D-zeu sfântul o ştie — şi limba şi legea!”

„Nu vă pese că după plecarea voastră, ni se vor înmulţi necazurile. Le ştim noi birui, că doar pentru necazuri ne-au născut maicile noastre. Veniţi fără teamă de noi, fiţi voi cu măsură în toate şi Domnul să vă ducă cu bine. Al vostru frate, Coriolan Brediceanu.”

„Har bunului D-zeu, frate Paulian, — imi scrie pururea pomenitul nostru Vidu — că te-ai hotărit la drum şi ai sfărâmat toate piedicele ce ţi-s'au pus în cale. În sfârşit ne vom putea vedea şi îmbrăţişa pe pământul sfânt al Banatului. S'audă Naţia şi doina voastră care e la fel cu a noastră, să vadă şi duşmanii: puii voştri de vulturi pe cari i-am văzut noi când am fost la Turnu-Severin, să ştie şi domnii cari gravitează în jurul magnaţilor unguri, că în noi toţi svăcneşte sânge de român.”

Bunătatea personificată: avocatul Dr. Ştefan Petrovici, preşedintele Reuniunii Române de Cântări din Lugoj, mă anunţă că: vestea venirii „Doinei” în Banat, a umplut de

bucurie inimile bănăţenilor. Cântăreţii lugojeni recunoscători pentru primirea împărătească ce le-aţi făcut în 1899, vă zic prin mine: Să veniţi sănătoşi şi falnici, aşa cum v'au cunoscut ei şi noi la voi acasă.

Din partea distinsului literat şi luptător, Dr. Valeriu Braniste, directorul ziarului „Drapelul”, primesc următoarele rânduri: Vă gratulez pentru hotărârea ce aţi luat. „Drapelul” va vesti cu multă plăcere venirea „Doinei” la Caransebeş şi Lugoj şi îşi va face o frăţească datorie a înregistra în coloanele sale, atât programul concertelor şi a conferinţei ce veţi ţine, cât şi dărilor de seamă ce vor urma. Se fac mari pregătiri. Veţi fi primiţi cu multă însufleţire şi de inteligenţă şi de naţie. La bună revedere.”

Harnicul şi ospitalierul director al institutului teologic, istoricul bănăţean Patrachie Dragalina, în răspunsul ce-mi dă zice: „Venirea voastră la noi, va fi, dragă frate, cel mai mare prasnice pentru noi. Hotărârea ta de a veni cu tineretul şcolar spre a-i învăţa drumul la noi, este o idee fericită pentru cauza românismului. Bunul D-zeu să-ţi ajute să-ţi creşti elevii aşa cum ţi-ai pus în gând. Să ne vedem cu bine cât mai curând.”

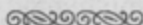
Mucenicul cântărilor noastre naţionale, însufleţitul caransebeşean, prigonitul funcţionar Achim Alionte, imi scria şi el: „Corişti caransebeşeni vă aşteaptă în mijlocul lor cu un dor negăit. Veniţi mult stimate d-le Profesor, veniţi de ne ştergeţi lacrimile şi mai faceţi să mai uităm necazurile cari se ţin de noi ca scaiul de blana bietelor oi.”

În urma acestor chemări şi îmbrăţişări am pornit la drum. Din Severin şi până la Caransebeş şi de aici până la Lugoj, natura însăşi se asociase la întâmpinarea noastră. În raze strălucitoare de soare, ne întinsese în cale cele mai iscoditoare covoare de flori şi de verdeată, prilejuind vederii noastre, cele mai uimitoare peisagii. Liliacul ce străjuia culmile şi împodobia ici şi colo văile, ne trimitea şi el parfumul lui. Privighitorile — în cele mai artistice triluri — intonau cele mai frumoase şi fermecătoare arii de dragoste şi voie bună. Peste tot domnea în calea noastră, numai vraje şi numai poezie. Ne simţiam în lumi ce nu mai fusesem, în lumi ce nu mai văzusem.

Cum trenul sta mai mult în gări, ai mei se dau jos cu fanfara şi cu cor şi în ciuda finanţilor mustăcioşi şi împintenaţi, întind o horă de însufleţesc pe toţi cei de faţă, cari se prind şi ei în carul jocului.

În sunetele de fanfare şi cântece corale, pornim la fraţi. Glumele şi însufleţirea noastră însufleţeau toate staţiunile pe unde treceam. În dorinţa noastră pătimase de a vă vedea cât mai curând, mereu ne văicăream, că trenul merge prea încet. Am fi voit să avem aripi să sburăm ca gândul. În sfârşit iată-ne ajunşi! Bănăţenii ne întâmpină pretutindeni cu nesfârşite urale. Teascurile prin puternicile lor detunături, vesteau tuturor sosirea noastră.

Atât la Caransebeș, cât și la Lugoj concertele noastre au avut loc într-o atmosferă atât de înălțătoare, că amintirea zilelor petrecute, n'o vor putea șterge nici vremea și nici ne-cazurile de toate zilele. Am sorbit din potirul sfintei legături frate cu frate și a fost într'un ceas bun, căci ai mei au cunoscut întâia oară nobleța sufletului bănățean, care văd că se păstrează și azi cu aceeași neprihănită voe bună.

Corul Ion Vidu la București.

Sărbătorirea cântăreților bănățeni.

St. Vlădescu.

Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoj „Corul Vidu” reuniune formată din 80 de cântăreți bănățeni cari au adus neprețuite servicii românismului, în țară și peste hotarele ei, a dat un concert coral în sala Ateneului din capitală.

Ion Vidu.

Corul bănățenilor a fost condus de profesorul și compozitorul Filaret Barbu, care a ținut drept omagiu, ca programul concertului să cuprindă în cea mai mare parte lucrările lui Ion Vidu. Desigur că gestul acesta se datorește faptului că dirijorul corului Ion Vidu s'a format la școala marelui înaintaș. Și într'adevăr, concertul așa de mult așteptat de iubitorii muzicei, a fost de fapt sărbătorirea cântului și doinei românești.

După ce s'au cântat peste 10 compozițiuni ale regretatului Ion Vidu, alături de coriști, au apărut la rampă reprezentanții asociațiilor culturale și corale din capitală, cari în numele societății „Carmen”, au salutat pe bravi cântăreți bănățeni și pe vrednicul lor conducător de astăzi Filaret Barbu, veniți în aceste vremuri grele, să aducă toată dragostea și simțirea lor românească.

„Primirea entuziașă a fraților regăteni, — a răspuns profesorul și compozitorul Iosif Velceanu, președintele Asociației corurilor și fanfarelor din Banat, — ne umple sufletele de o îndoită bucurie.

„Am venit la voi fraților, noi cântăreții Banatului, să vă arătăm toată recunoștința pentru ajutorul și jertfele ce le-ați dat înaintea și în timpul războiului, de înviere națională. Sărbătoarea de astăseară ne amintește, când acum 25 de ani, la Arenele Romane, Regele Carol I și Regina poetă, Carmen Sylva, cu tot poporul român, ne-a îmbrățișat cu toată iubirea lor frățească.

Pentru înălțătoarele clipe de atunci, marele dispărut Ion Vidu, n'a putut răspunde de cât cu lacrimile caldului său pa-

triotism, iar noi astăzi venim în țara liberă la noi acasă, ca la frații noștri, de acelaș sânge, și de aceeaș lege strămoșească".

Un moment impresionant a fost când, delegații societății corale „Carmen”, au dăruit coriștilor bănățeni o cupă de argint cu tricolorul național pentru propaganda românească, și când compozitorii bănățeni Tiberiu Brediceanu și Iosif Velceanu ale căror lucrări au fost cântate în aclamațiunile publicului, au apărut pe scenă, mulțumind fraților de acasă pentru primirea ce li s'a făcut.

Intr'o atmosferă înălțătoare s'a desfășurat apoi programul concertului începându-se cu compoziția: „Mântuire” de Ion Vidu; „Cântec de seară” de Filaret Barbu „Sfânt” de Gavril Muzicescu; „Arcașul și Vraja” de Ion Vidu; „La Șezătoare” de Tiberiu Brediceanu; „Pupi de flori” al profesorului Velceanu, „Răsunetul Ardealului” de Vidu; „Poporale din Banat” de Perian; „Negruța” și „Lugojana” de Ion Vidu și „Lugojana noua” de F. Barbu, admirabil executate de coriști lugojeni.

Mai multă atenție cântecului românesc.

Am arătat marea greșală ce se petrece sub ochii îngăduitori ai noștri, ai tuturor când ni se pierde una din importante comori ale culturii naționale: muzica poporală românească.

O serie de instrumentiști, cari nu-și dau seama de importanța rolului lor, cu apucături de snobism, se înstrăinează tot mai mult de sufletul românesc, care străbate luminos într'o doină armonioasă, sau într'o horă domoală, ne înstrăinează în acelaș timp și pe noi ascultătorii, cari vom uita, poate, în curând, câtă pasiune și duioșie închid cântecele nopților de vară, din satul liniștit de sub un picior de munte.

Intr'una din zile, aflându-mă cu mai mulți prieteni la masă, la un principal restaurant, văd apropiindu-se sfios de masa noastră, dirijorul orchestrei restaurantului, muzicantul imi declară:

„Noi nu suntem de vină, noi nu putem face nimic. Locurile pretențioase, în care s'ar cânta muzica românească, ar fi amenințate să rămână fără clienți, și restauratorului puțin îi pasă de naționalitatea și genul muzicii, de interes național sau altceva; pe ei îl interesează numai ca încasările să fie mari.

Afirmația aceasta m'a pus pe gânduri. Desigur, șeful de orchestră are mai multă dreptate decât vreau să cred eu. Un cosmopolitism desmățat cuprinde lumea orașelor de internaționalism de cafenea, restaurant și colț de stradă; el vrea să stăpânească tineretul, care ține cu orice preț să demonstreze că s'a „americanizat” și că o atitudine și un gust mai românesc ar constitui poate o rușine pentru el.

Ar fi timpul să ne dăm seama de acest pericol. Numai inconștienții, sau cei cu intenții, pe cari le ghicim, nu pot, sau

mai bine zis nu vor să înțeleagă primejdia amenințătoare a înstrăinării de matca, tradițiile și sufletul neamului nostru, care ne prinde ca într'o undă înșelătoare de apă.

Limba, religia, muzica și poezia, și arta în genere, constituie ceea ce chiamă „specificul național” cu care am izbutit să ne menținem ca popor și rasă aparte în toata zbu-ciumata noastră istorie.

Fără reazămul unei conștiințe naționale riguroase, trăinicia noastră ca popor va fi în izbeliștea tuturor vânturilor. La prima zgudiătură mai mare, se va resimți.

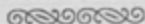
Să pregătim în spirit, în tradiție, în geniu românesc generațiile ce se ridică acum, pentru ale trimite oțelite în lup-ta de întrecere culturală a lumii.

Călătorind prin alte părți, am observat că pe ori unde am trecut, cea mai bună introducere în cunoașterea unui popor era arta lui națională și muzica ține loc de frunte, fiind una din primele manifestări cu care aveai ocazia să te întâlnești în primul restaurant sau grădină.

Nu e greu să știi ce vor fi gândind despre noi străinii cari ne vizitează, izbiți dela primul pas în orașele României de tremollo-ul lor și tangourile importate de peste mări și țări...

Să se înceteze cu avalanșa surogatelor de peste graniță dându-se cântecului românesc locul care i se cuvine în re-pertoriul orchestrelor publice.

Mihai Tican.

Omagiu Asociației corurilor și Fanfarelor ro-mâne din Banatul Jugoslāv.

Jertfa și dârzenia frunțașilor de odinioară, au avut darul să stimuleze înființarea numeroaselor coruri de plugari, conduse de preoți și învățători, ba chiar și de țărani, cu puțină pre-gătire și abilitate muzicală, dar cu mult duh apostolic pentru deșteptarea sen-timentului național și artistic.

L. Băcău, vicepr. As. C. F.

Această activitate organizatorică, a dat apoi impulsul puternic din care au răsărit cele 180 de coruri de plugari și cele 60 fanfare sătești, cu care ne mândrim azi, — înșiruite în cadrele „Asociației Cor. și Fanf. rom. din Ba-nat”, sub a cărei egidă își mențin ni-voul artistic și garantează o nouă prop-ulziune pe drumul de glorie al cân-tecului românesc.

Mă simt prea fericit că inflăcărații tineri români jugoslaveni, mi-au dat prilej să aduc, cu toată inima și cu tot sufletul, obolul meu de încurajare la înființarea Asociației surori, și ca președinte

al Asociației de aici, să ușurez realizarea frumoaselor năzuințe, prin sfaturi și indemnuri, izvorite din cel mai senin cuget frățesc.

Felicitând inițiatorii și înfăptuitorii Asociației surori, doresc din tot sufletul, ca membri activi ai Asociației, corurile și fanfarele de acolo, prin valoroși cântăreți și fanfariști, să steie, neclintiți în jurul drapelului, închinat patriotismului și loialității față de Tron și Țara în care trăiesc, să se ferească, cu toată prudența de veleitățile politice, ce nu au loc în această organizație culturală și care pot periclita chiar și existența mănunchiului de aspirațiile nobile, ce s'a cules și s'a legat cu atât entuziasm.

Doresc și sfătuiesc pe frații cântăreți de acolo, să facă zid în jurul conducătorilor Asociației, încălziți în sufletul lor de trecutul glorios și de jertfele strămoșilor, care li-au lăsat ca moștenire, număroasele societăți corale și fanfarele ce s'au asociat.

Asociația noastră urmărește cu dragă inimă activitatea, prosperitatea Asociației surori și va grăbi oricând, să fie în ajutorul ei, nunumai în direcție artistică, ci și la realizarea aspirațiilor de ordin cultural și manifestare muzicală.

În anul viitor, sperăm să putem sărbători o zi jubilară, la care vom invita și Asociația suroră, spre a prăznui împreună triumful cântecului românesc, glorificat pe meleagurile mândrului Banat!

Profesor Velceanu.

1

este sigur!

Cea mai bună este cea mai ieftină și cea mai bună dintre cele mai bune stofe pt. domni și doamne precum și tot felul de pânzeturi se pot cumpăra mai ieftin în magazinul de manufactură a firmei

ADAM BARTH

FONDAT 1907

FONDAT 1907

TIMIȘOARA IV. IOSEFIN

Strada Fröbl No. 48
pe piața săptămânală
lângă firma Schönfeld

!

Mare asortiment și cele mai noi modele și mai ieftin izvor pentru

**Ghete de Dame,
Bărbați și Copii**

este
magazinul de ghete

Friedmann

Timișoara, Cetate

Bd. Reg. Ferdinand No. 2

Palatul Löffler,
lângă Cofetărie Bulevard.

Corul Catedral din Caransebeș.

În orașul Caransebeș, unde sediul episcopiei ortodoxe române, în acel oraș cu trecutul lui bogat în evenimente istorice, unde s'a păstrat mult timp intactă viața națională a românilor

C. Vlad — profesor și dirijor.

bănăteni, a luat ființă „Corul Catedral” al eparhiei ort. rom., sub conducerea inimosului și talentului tiner profesor, dela Academia teologică, Constantin Vladu.

D-sa a venit cu bogate cunoștințe de muzică, cu experiențe noi și alegându-și talentele tinere și valoroase a înjghebat un cor mixt „Corul Catedral”, care prin cântecele melodioase, prin cântări noi și pline de mireasmă duhovnicească, a început să înalte inimile credincioșilor, dornici de cântare sfântă... Și oamenii evlavioși au început tot mai mult să vină la Sfânta Biserică! Cu mândrie putem să afirmăm, că mulți dintre străinii orașului Caransebeș se abat

pela Biserica ortodoxă română să asculte cântările, pe care le execută Corul Catedral aci.

Dar „Corul Catedral” nu s'a mărginit numai cu cântare în Biserică ci și-a lărgit cadrul de activitate și în afară de orașul Caransebeș colindând diferite sate din jur, luând parte la sfintiri de Biserici dând concerte religioase și lucrând mână în mână cu societatea Femeilor ortodoxe române.

Facem un scurt istoric al activității culturale și muzicale, ilustrând cu fapte precise ce s'a înfăptuit în cei doi ani:

În Anul 1931 Corul Catedral ia parte la seria de conferințe religioase, inaugurate de societatea ortodoxă a Femeilor române, și ținute în fiecare Duminică din post. Prezența și colaborarea corului a ridicat solemnitatea acestor manifestări ortodoxe atrăgând o afluență de public. După conferințe sau cântat compozițiile 1) „Lăudați pe Domnul” de Vorobchevici; 2) „Sfânt” de Antoniu Sequens; 3) Concertul „Acum slobozește” de G. Muzicescu.

Corul Catedral a descins în comuna Poiana unde a cântat la Sfânta Liturgie, iar după masă la vecernie, după care s'a executat compoziția „Isus” de F. Adam care a ridicat în slăvi pe credincioși, a descins în comuna Buchini unde a dat răspunsurile la sfânta Liturgie, iar în 26 Maiu „Asociația misionară a studenților teologi” cu Corul Catedral s'a deplasat în orașulul Bocșa-montană, unde au aranjat o șezătoare religioasă.

În Iunie „Corul Catedral” s'a deplasat la Băile-Buziaș unde cântând la Sfânta Liturgie în ziua SS. Petru și Pavel, seara a aranjat un concert. Concertul a început prin Imnul bisericesc „Acum slobozește” de Muzicescu. Simbolizând prin aceasta tradiționalul caracter religios, care zace la baza muzicii noastre culte. A urmat un program variat și select din repertoriul corului, unde prevalau producțiile compozitorilor bănățeni, fiind totuși reprezentat fiecare ținut românesc printr-o cântare caracteristică. Programul culminat, prin excutarea gradiosului „Im de încoronare”, compus de mult regretatul compozitor D. G. Kiriace, o adevărată apoteoză a visului nostru secular, încoronat de izbândă. Atât dirigințele, prin desăvârșita stăpânire a tactului și a vocelor, cât și coriștii prin deplina înțelegere a conținutului sublim, au reușit să dea o interpretare superioară a intențiunii compozitorului. Concertul s'a terminat printr'un gingaș cântec de leagăn, compoziția maestrului Oancea, frenetic aplaudat de public.

Aceasta activitate, plină de misionarism bisericesc, a fost pe deplin evidențiată și de Adunarea eparhială din 1929, 1930, cât și 1931 — când Dl. Deputat sinodal M. Gropșianu, amintind despre vremurile grele prin care trece Biserica noastră — amintind și de rolul activ al Corului Catedral din Caransebeș — ctm coriștii grupați în jurul profesorului Dl. Constantin Vladu — colindă satele noastre și prin cântecele lor religioase, ridică nivelul credincioșilor.

Acum când atâtea rele bântue societatea omenească, când Biserica e crunt lovită de dușmanii din afară și din lăuntru, profesorul de teologie dela Academia din Caransebeș Dl. Constantin Vladu și-a propus, ca prin cântecele pline de evlavie creștinească ale Bisericii noastre ortodoxe, să înfrățească inimele bunilor români.

Și activitatea misionară, culturală, va continua spre lauda lui Dumnezeu și propășirea bisericii noastre ortodoxe!!!

**KLISÉ
FENIYÓ
TIMIȘDARA**

Corul și fanfara din Bozovici.

Mari serbări în Almăj.

În ziua de 19 Iunie 1932, prima zi de Rusalii, fruntașa comună din Valea Almăjului: Lăpușnicul-Mare, a îmbrăcat haina de sărbătoare, în aceea zi s'a desfășurat Sfințirea Monumentului Eroilor, Sfințirea drapelului Soc. Corale „Cântecul Almăjului” și Emularea corurilor și fanfarelor din Valea Almăjului.

În vederea sosirii oaspeților, membrii soc. corale „Cânt. Alm. împreună cu dirijorul, inv. dir. Aurel Saberca au întâmpinat la capul satului distinși oaspeți.

Rând pe rând sosesc cu trăsuri și autobuse corurile din Rudăria, Prilipeți, Dalboșeți și Bozovici precum și fanfarele din Bănia, Bozovici și Prilipeți și oaspeți din împrejurimi și depărtare.

Se formează o coloană în frunte cu Prefectul jud. dl. Dr. M. Radovan și în sunetul puternic al marșurilor, ajungem în piața din fața bisericii, unde Deputatul dl. Eftimie Gherman, fiu al comunei, inițiatorul și stâlpul serbărilor, rostește cuvinte de bun soset oaspeților, urmează Sf. Liturgia slujită de Pr. S. Novacovici și Pr. P. Suciu, după care „Sfințirea frumosului drapel al tinerei Soc. corale „Cântecul Almăjului” donat de Dl. Deputat Eftimie Gherman, nașa drapelului fiind D-na Elena Gherman.

După sfințire, ies cu toții în piața bisericii. Oficialitățile împreună cu oaspeții distinși iau loc pe tribuna din fața monumentului în jurul căruia se formează un frumos careu de aproape 2000 spectatori.

În tot timpul acestei impresionante solemnități intonează cântece religioase.

Urmează desvelirea Monumentului Eroilor, ridicat în amintirea celor 61 viteji din comună, morți pe câmpul de luptă în războiul pentru întregirea neamului.

În intervalele cuvântărilor, corurile cântă imnul întru pomenirea eroilor.

După masă corurile și fanfarele se îndreaptă spre piața bisericii unde se desfășură concursul între cele 7 coruri și 3 fanfare almăjene. Concursul fiind organizat și pus sub auspiciile Asociației Corurilor și Fanfarelor române din Banat s'a format un juriu.

DL. Prefect Radovan deschisând concursul dă cuvântul D-lui I. Cucu Bănățeanu care salută pe cântăreți și fanfariști în numele Asociației Cor. și Fanf. române din Banat. Urmează concursul corurilor :

1. Soc. corală „Cântecul Almăjului” din Lapușnicul-Mare dirijor inv. dir. A. Saberca.
 2. Corul Soc. cult. Svinecea din Rudăria dirijor I. Dancea.
 3. Corul Vocal Bisericesc Bozovici dirijor I. Ruva.
 4. Corul Bisericesc Dalboșeți dirijor V. Spausta.
 5. Corul bărbătesc Prilipeți dirijor I. Bojincă.
 6. Corul Reun. de Cânt. Dalboșeți dirijor T. Câmpianu.
 7. Corul Reun. Cult. „Traian Doda” din Bozovici dirijor I. Cucu Bănățeanu.
 8. Fanfara din Prilipeți maestru I. Bojincă.
 9. Fanfara din Bănia dirijor N. Craia.
 10. Fanfara din Bozovici dirijor I. C. Bănățeanu.
- Iar ca încheiere.

Soc. Corală „Cântecul Almăjului” din Lapușnicul-Mare cântă „Ești Regină” de I. Velceanu.

S'au împărțit diplome și premii din partea Asociației Corurilor și Fanfarelor române din Banat societăților participante.

Atât corurile cât și fanfarele, au dat dovadă de multă ambiție, disciplină și adânc gust al frumosului în cântare.

În insufletirea generală, pe frumoasa piață din fața bisericii, se înalță falnic monumentul eroilor, care va fi simbolul nostru de unire în lupta spre bine și frumos.

Incălțăminte „FILT” vă ferește picioarele

Corul Vocal Român din Biserica-Albă.

„Corul Vocal Român“ din Biserica-Albă (Banatul-Jugoslav).

MOTTO: O, veniți sub scutul muzei,
Veniți și vă delectați;
Luați lira 'n semn de cruce,
Uitați toate și cântați!

Această societate corală a fost înființată în 26 Iunie 1879 la stăruințele fruntașului român V. Radulovici, neguțător, mai tirziu banchier, apoi conzul, care a fost președinte până în anul 1882. De atunci corul a fost presidiat de următorii: I. M. Roșiu, avocat, 1882—1902; Dr. Aureliu Novacu, avocat, 1902—1905; Dr. Titu Mălaiu, avocat, 1905—1913; Dr. Nestor Porumb, avocat, 1913—1914. În decursul războiului mondial Corul și-a întrerupt activitatea. Abia în anul 1920 s'a reorganizat din nou, în frunte cu Martin Moșoș, brutar, fiind președinte iarăși Dr. Aureliu Novacu 1920—1925; iar dela 1925 până la 1927 Traian Lazăr, învățător și dela 1927 până în prezent Ioan Câmpurean, contabil.

Toți au muncit mult pentru înaintarea și prosperarea „Corului Vocal Român“ și astfel au contribuit din toate puterile lor pentru susținerea lui.

Biroul prim a fost compus astfel: Președinte Vasa Radulovici; vice-președinte Iuliu Eremici, neguțător; cassier Dimitrie Bălanescu, proprietar; vice-cassier Andrei Boboroni, industriaș; arhivar și notar Costa Paleu, brutar; vice-arhivar Ioan Bejan, funcționar; maestru de cor F. Brunetti; membrii

ai comitetului Mihai Popovici, ospătar; Ignatie Popovici, măcelar; Gheorghe Ghimboș, rotar și Nicolae Marișescu, pictor. (Din aceștia nici unul nu mai este în viață.)

De atunci până în prezent au trecut multe zbuciumuri, dar totuși acest cor poate privi cu fală și mândrie la trecutul său plin de muncă, în ceasurile cele mai grele și timpurile triste. El era acela care a picurat în inimile românilor de aici un strop de nădejde într'un viitor mai bun și fericit.

Corul a fost înființat în primul rând pentru a servi sfintei biserici, pentru că prin cântare să înfrumusețeze slujbele Dumnezeiești. Dar afară de asta a propagat încontin cultura cântecului românesc, arătând, că și aici, între streini, există o viguroasă populație românească. În fiecare an s'au ținut 2—3 petreceri; de obicei la Anul Nou (Sf. Vasile), la Carneval și la Sf. Rusalii, când e hramul bisericii. A participat la toate mișcările culturale din loc, a făcut excursiuni nenumărate în comunele din împrejurime resfirând pretutindeni cultură cântării românești. În ultimul timp a făcut excursiuni bine succese la Baziaș (România), la Grebenaț, Vârșet, Straja, Oreșați și Voivodinți, unde a lăsat amintiri plăcute la frații de un sânge și de o lege.

"Corul Vocal Român" din Biserica-Albă este părtaș al românilor de aici la bucuriile și năcazurile lor, participând la cununiile și înmormântările populației române de aici. Ura personală la membrii nu există; toți frații buni sunt primiți la reuniune fără deosebire de starea materială și socială. Trebuie remarcat faptul, că în ultimul timp la cor colaborează și D-șoara Anica Eremiei, fosta cântăreață la opera din Cluj, car: este pretutindeni apreciată pentru talentul și vocea ei minunată de solo sopranistă,

La 20 Martie 1932 și-a ținut "Corul Vocal Român" a 52. adunare generală ordinară, la care s'au ales funcționarii foarte merituosi de până acum și anume: Președinte Ioan Câmpurean, contabil; notar Nicolae Pănescu, neguțător; cassier Toma Gruia, păpușar; arhivar Ion Grecu, lăcătar; membrii în comitet: Pavel Paica, rotar; Roman Pența, mecanic; Mihai Coracu, macelar; Sima Răduța, brutar; supleanți: Jarco Bărbulescu, neguțător și Timotei Ardelean, croitor. Membrii de onoare: Dr. Aureliu Novacu, fost notar public Ciacova, România; Martin Mogoș, Vlada Marișescu și Pavel Paica din Biserica-Albă.

Cu drept cuvânt, acest cor se poate considera între cele mai vechi reuniuni de cântări din Banat și putem fi mândri, că avem în Banatul-Jugoslav astfel de reuniuni, cari țin la credința strămoșiască și propagă cultura frumoaselor cântece românești!

Purtați nu-
mai pantofi

„FILT“

sunt de calita-
tea superioară.

Societatea corală „Doina Banatului” din Timișoara-Principele Carol.

Intre florile frumoase ce alcătuiesc cununa de glorie a Banatului — leagănul cântului românesc — trebuie să punem la loc de cinste și tânăra Societate corală „Doina Banatului”.

Alex. Bocșianu, dirijor.

Născută din contopirea a două gânduri curate și tot din atâtea credinți tinere și entuziaste, această floare — mică și timidă la început — a crescut sub ochii noștri și în mai puțin de un an de zile, și-a justificat cu prisosință și cu mândrie, existența sa, în mijlocul altor societăți similare.

În toamna anului 1931, un om de inițiativă și adâncă înțelegere a tuturor chestiunilor ce privesc îndrumarea și propășirea sentimentului de înaltă morală creștinească și promovare a culturii românești, a luat inițiativa înființării unui cor mixt, menit a da și răspunsurile liturgice la Paraclisul din parohia Principele Carol (Iosefin).

Acest om, este Părintele Ioan Imbroane.

Dar el era singur, numai cu credința lui. Și-a găsit însă un vrednic colaborator de muncă până la sacrificiu, dotat cu simț muzical, subtil, fin și energic, care este Părintele Diacon Alexandru Bocșianu, organizatorul și dirigentul acestui cor: dând fiecărui corist o părticică din sufletul său mare, a reușit să impună întregului ansamblu, un suflu viguros și o credință din ce în ce mai puternică în puterile sale!

Societatea corală „Doina Banatului” s'a organizat în mod legal, înrolându-se în „Asoc. Corurilor și Fanfarelor din Banat”.

În fruntea comitetului acestui cor au fost aleși: Președinte Dl. Dr. Cornel Groșoreanu, iar vicepreședinți Dni. Dr. Cornel Groșoreanu, iar vicepreședinți Dnii Dr. Cornel Bojinca și Consilierul Cultural Dl. Emil Grădinariu, toți oameni desintereșați, conștienți de datoria de a înbărbăta tineretul la munca mare și grea.

Corul are 106 membrii activi, între cari elemente de înaltă valoare. Societatea s'a manifestat și până acum în chipul cel mai strălucit: A cântat în toate bisericile române din Timișoara și a dat concursul tuturor manifestațiilor culturale românești, cu scop de binefacere. A debutat admirabil la concertul religios dat cu ocazia vizitei Prea Sfinției Sale Dr. Grigorie Comșa Episcopul Aradului, în fața unui auditoriu select, alături de corurile noastre mari. Dirigentul Bocșianu imbie chezeșie sigură într'un viitor frumos și strălucit. **Constantin Calapad.**

Cursuri de perfecționare pentru dirijorii de coruri.

La indemnul și sub egida „Asociației Cor, și Fanf. din Banat” la Conservatorul popular de muzică din Lugoj, de sub conducerea dlui Filaret Barbu, s'a ținut al doilea examen de dirigenți de coruri, după un curs de 3 luni.

În comisia examinătoare au fost următoarele remarcabile personaje muzicale: d-nii Sabin Drăgoi directorul conservatorului din Timisoara, Iosif Velceanu, președintele Asociației corurilor rom. din Banat, St. Păulian—T.-Severin, Ioachim Perian—Timișoara, I. S. Caba și Ioan Bacău—Lugoj, profesori de muzică, iar ca delegat al Primăriei Lugoj dl Dr. Alexandru C. Vasile.

Răspunsurile candidaților au întrecut ori-ce așteptare a publicului auditor, care a aplaudat în parte pentru fiecare candidat.

După răspunsurile teoretice și exercițiile instrumentelor (flaut, vioară și pian) s'a trecut la lecțiile practice: dirijarea. O parte din „Corul Vidu” a executat piesele. Aici s'au distins îndeosebi elevii Iova Șoșdeanu și Ioan Pârvu, cari și-au însușit gesturi elegante și o rutină remarcabilă în arta dirijării.

Cursul I. în anul școlar 1930—31: Numele elevilor: Laieș N., Herendești curs I.; Pârvu I., Herendești curs I.; Duma A., Herendești curs I.; Tănăscu N., Cuveșdia curs I.; Văsii Gh., Satu-Mic curs I.; Furdean N., Criciova curs II.; Mureșianu N., Bocșa-R. curs II.; Petrin P., Denta curs II.; Novac C., Vasiova curs II.; Târziu Fr., Coștei curs II.; Târziu V., Coștei curs II.; Suciuc N., Boldur II.; Radin I., Cerneteaz part. II.; Iosif Panet, Bocșa-R. curs I.; Jucos A., Zervești curs II.

Cursul II. în anul școlar 1931—32: Numele elevilor: Moise M., Iugoslavia curs II.; Șoșdean I., Iugoslavia curs II.; Văsii Gh., Satu-Mic curs II.; Laichici Gh., Târgoviște curs II.; Tănăscu N., Cuveșdia curs II.; Nistor Gh., Ciuchici curs II.; Pârvu I., Herendești curs II.; Popa Lucreția, Mănăștiur curs II.; Lazarescu I., Lugoj curs II.; Marga O., Ramna part. II.; Neagoe V., Sălha curs I.; Păcățianu I., Comloș part. I.

Toți candidații au primit din partea Asociației Bănățene diplome de dirigent.

Proximul curs (al 3-lea) se va ține în curând, când ar fi de dorit să ia parte cât mai mulți dirijori spre a se perfecționa cât mai bine, atât în propriul lor interes, cât și pentru prestigiul cântecului bănățean.

Încălzimintea

„FILT”

vă ferește
sănătatea

Inceputurile artei românești in Banat.

de Ioachim Miloia.

Un teren cu totul necercetat până acum a fost viața artistică a Banatului românesc de ieri. Au existat aci în trecut manifestări de artă. Putea-vom avea material indeajuns pentru o Istorie a Artelor in Banat?

Natural acel ce se va aștepta să găsească in Banat opere de calitate a artei somităților din Occident, va rămânea decepționat. In Banat n'am avut principi umaniști și bogați, n'am avut organizații bisericești atât de puternice ca să-și poată crea ateliere de artă, proprii, pe alese, in Banat am avut însă năvăliri de tot felul de popoare in căutare de rapină, in urma căror a rămas fumegând ce bruma de înjghebări modeste de artă am-avut. Conduși de o înțelegere binevoitoare vom putea reconstitui un profil necunoscut până acum al provinciei noastre care va avea însemnătate in asamblul artistic al pământului locuit de Români.

Arta și-a făcut copilăria in locașurile de cult, fie ca acestea se chemau pagode, temple sau biserici. Dânsa a rămas in aceste locașuri.

Modestele manifestări de artă din Banat indică copilăria artelor plastice la noi, deoarece până n-a venit războiul mondial ca să rupă zăgăzurile cari ne-au înăbușit, noi n'am ieșit din Biserică.

Poporul român din Banat s-a alipit de Biserica sa căci numai atât avea in fața stăpânirii, i-a fost unica baricadă care l-a proteguit atunci, când veneticii au căutat să-l despoaie de tot ce avea, și dacă se putea, și de suflet. Nu e de mirat deci, dacă acest popor s'a atașat atât de mult formelor de credință ale ordoxiei și dacă a putut suferi de jugul sârbesc un timp oarecare. Iar dacă coliba era cât se poate de modestă, n'a stat pe gânduri să sacrifice atât cât a putut pentru biserică, numai ca s'o vadă mai frumoasă și mai falnică. Alte preocupări spirituale nici n'avea. Societatea noastră cultă la rândul ei a fost compusă din dascăli și preoți, săraci și ei. Iar tineretul nostru cum putea să se gândească la o carieră artistică, pregătită in străinătate dacă nici nu bănia, poate, că există o artă? Pe aceea ce-o vedea in biserică o numia pur și simplu meșteșug de zugrav. Aci era începutul și sfârșitul oricărei pretenții estetice.

In felul acesta tot ceace in domeniul artistic avem românesc in Banat până la încheierea războiului, aparține Bisericii.

Provincia noastră atrasă in orbita puterii spirituale a Bizantului a fost dintru început încadrată perfect in formele interne și externe ale acestei biserici. Se poate spune, că Banatul in privința vieții religioase și a artei respective, a rămas curat, putând rezista până ce Austria n'a reușit in sec. al XVIII. să-l încadreze politicește și să-i turbure viața religioasă prin icuirea de comunități puternice catolice și prin

ajutorarea bisericii unite. Astfel tot ceace a produs arta bisericească în Banat până la această dată, deci puțin după alungarea Turcilor va purta caracteristice comune cu arta din Muntenia, Oltenia și Serbia.

Durare însă din timpurile dinainte de ocupația turcească nu ne rămâne aproape nimic. Din secolul al XV—XVI-lea pare a fi stratul cel din jos de strate de pictură dela 1735, din biserica din Lipova. Pictură veche se găsește în Mănăstirea Săracă (plasa Gătaia) din sec. al XVIII, pictura din Mănăstirea Zlatița la Dunăre, fragmentele de iconostas dela Mănăstirea din Partoș, aceste înainte de izgonirea Turcilor.

Odată liberată provincia, elementul băștinaș a început refacerea în primul rând a bisericilor ruinate sau transformate în moschee. Creiată funcția, s'a creiat și organul în acei artiști anonimi — în mare parte călugări — cari au decorat, nouile locașuri religioase. Primi pictori sunt cei dela Mănăstirea Săracă. Primul pictor care răsare și sub raportul calității și lăsându-ne numele său este zugravul Nedelcu, înflorit în jurul anilor 1730—35. Nedelcu a fost un artist într'adevăr nu numai pentru Banat, ci interesând evoluția artelor românești în genere.

În decursul restaurării vechii biserici din Lipova, am avut norocul să desgrop 200 m² de pictură murală „al secco”, executată de acest măestru. Pictura nu putea fi executată înainte de 1740. Forma bisericii, așa cum i s'a dat la 1732, a fost bizantină, având ca plan crucea greacă. Iar Nedelcu a decorat întreg interiorul bisericii, cu pictură ce trebuie să fi fost o adevărată minune artistică. În 1792 s'a demolat cupola vechii biserici, s'a demolat altarul și iconostasul împreună cu picturile lui Nedelcu.

Nedelcu este un artist, crescut la un centru artistic important, poate chiar la Athos, căci în ceiace dânsul a produs nu găsim o clipă de șovăire, o clipă de diletantism diformător, ci orice trăsătură la dânsul are o rațiune bazată pe cunoașterea profundă a conceptelor de artă orientală.

Despre Nedelcu nu se știa mai mult; cu ocazia restaurării vechii biserici de lemn din Butin (pl. Gătaia) am dat peste patru icoane pictate pe lemn, cu iscălitura lui Nedelcu.

Ele au fost aduse la Butin din Călnic în anul 1805 odată cu biserica de lemn, pe care Călnicenii ce-și zidiseră biserică de piatră, o vânduseră Butinenților săraci. Astfel ca cerc de activitate alui Nedelcu, afară de Lipova, trebuie citat Călnicul, deci două puncte îndepărtate ale Banatului unul la Nord, altul la Sud. Chiar și acest fapt ne dovedește faima acestui maestru.

Nedelcu va rămâne unul dintre primii artiști români cu nume, din Banat.

Un contimporan alui Nedelcu, care lucrează în aceeași concepție, este zugravul Marcovici descoperit în bisericuța de lemn din Surducul-mare.

Dar ceiace a fost atât de compact construit în icoanele

lui Nedelcu, sub întrăurirea stilului austriac, sub înzistenta penetrațiune a barocului, se destramă. Cât de mult a putut influența pictura occidentală asupra artei bănățene ne dovedește bolta vechei biserici din Caransebeș.

La începutul sec. XIX-lea, lupta în biserică între Români și Sârbi ajunge la punctul culminant și nu sunt izolate cazurile, ca cele dela Lipova, unde într'o bună zi Românii i-au dat pur și simplu afară din biserică pe puținii Sârbi localnici, ce-și revendicau prea mari drepturi.

Deci averseiuena Românilor față de tot ce era sârbesc i-a aruncat în brațele Vienei artistice, căci și pictura bizantină era considerată aci ca artă sârbească. Acest rău a avut și o parte bună: aceea de a îndrepta privirile tinerilor noștri zugravi spre școalele din Apus.

Astfel pela începutul veacului al XIX-lea un tânăr român din Ramna, Mihai Velceleanu atras de faima academiei de Bele-arte, pleacă la München, întors acasă a pictat o serie de biserici, așa la 1824 pe cea din Cuptoare Secul, apoi cea din Câlnic, Doman, Fizes, Ezeriș. Velceleanu din Ramna a fost primul pictor român bănățean, care a avut curajul să treacă granița, a fost primul pictor ce se prezintă cu totul occidental rupând orice legătură cu pictura bizantină.

Pe lângă acest Velceleanu găsim o pleiadă întreagă de zugravi, dintre cari pictorul Ciolac în jurul Oraviței pela 1800 Mihai și Gheorghe Popovici pela 1820, Giura de origină din Macedonia, pela 1832, Dim. Mihailovici pela 1808, Gherdanovici din Lugoj, Dinastia Diacovicianilor din Caransebeș poreclită familia „Zugravu”. Afară de aceștia funcționează și breasla de pictori poporani cari lucrează pe sticlă.

Exemplul lui Velceleanu a îndemnat și pe alții să treacă granițele țării. Astfel Dimitrie Turcu din Oravița a fost în străinătate. Acest Dem. Turcu a pictat multe biserici în partea de sud a Banatului.

Continuă și el în acelaș spirit occidental și face o mică școală din care iese unul dintre mai fertili pictori din Valea Carașului, Nicolae Hașca.

În toiul acestei pregătiri pentru intronarea unei viziuni artistice noi, pentru reînnoirea totală a artelor în Banat răsare cel mai de seamă pictor bănățean Nicolae Popescu (1835—1877).

Dânsul reprezintă gradul cel mai înalt al năzuințelor artistice ale Banatului în sec. al XIX

Crescut la Roma, mediul de artă l-a asimilat complet pe înflăcăratul, încât ceace a produs acasă, ca pictură bisericească și profană, a fost transplantat direct din Italia într'un sol odihnit și primitiv. După dânsul formele occidentale au invadat întreagă proviocie, uitând complet orice urmă de artă bizantină.

Popescu, de cultură occidentală, artistul format prin atelierele Romei academico-romantice, și gustând și din cuceri-rile prerafaeliților italieni, n'a voit să coboare arta la nivelul

inferior unde să găseau exigențele artistice ale Banatului, lipsit de o orientare culturală hotărâtă în vremea aceea.

A rezistat până la sfârșit. Singur în fața unei lumi neînțelegătoare.

Curajul și tenacitatea ce a dovedit-o înviață au lărgit mult orizontul picturii locale, indicând urmașilor un drum sigur spre occident.

Trei sunt drumurile cunoscute de acum artiștilor bănățeni: la Viena și München și la Roma.

Reprezentanți demni de amintit sunt: Achimescu din Caransebeș, Filip Matei din Bocșa, Lazăr Zbăgan din Graniță, Nicolae Mariseșcu, I. Putnic din Timișoara, I. Secoșan din Toracul-mare, N. Deliormini din Caransebeș, Ion Badiu din jurul Lugojului, Petru Drăgăla din Almăj.

Continuator demn al străduințelor lui Popescu a fost Ion Zaicu (1868—1914) ultima figură marcantă a artei bănățene dinainte de război.

Cu studii serioase făcute timp de 4 ani la Academia de belearte din Viena, Zaicu se reîntoarce acasă și se dedică cu totul picturii bisericești, lăsându-ne 13 biserici decorate cu multă pricepere, și mult gust, de dânsul.

În primii ani, Zaicu lucrează în spiritul academic pe care și l-a însușit la Viena. Dar cu cât se îndepărtează în timp de anii din Viena, cu atât cedează mai mult unui manierism lipsit de profunzime.

Și Zaicu ne poate ilustra situația dureroasă, în care s'a găsit mișcarea artistică din Banat până la războiu.

Tradiția bizantină s'a înrădăcinat în conștiința Românilor din Banat și astfel arta acestei epoci a putut produce opere de valoare absolută. Tradiția occidentală n-a avut când să se afirme prin produse de valoare prea mare. Artă înțeleasă prin resorturile unei culturi moderne legate de occident, o va realiza de aci înainte dărâmare vechilor hotare politice și sufletești.

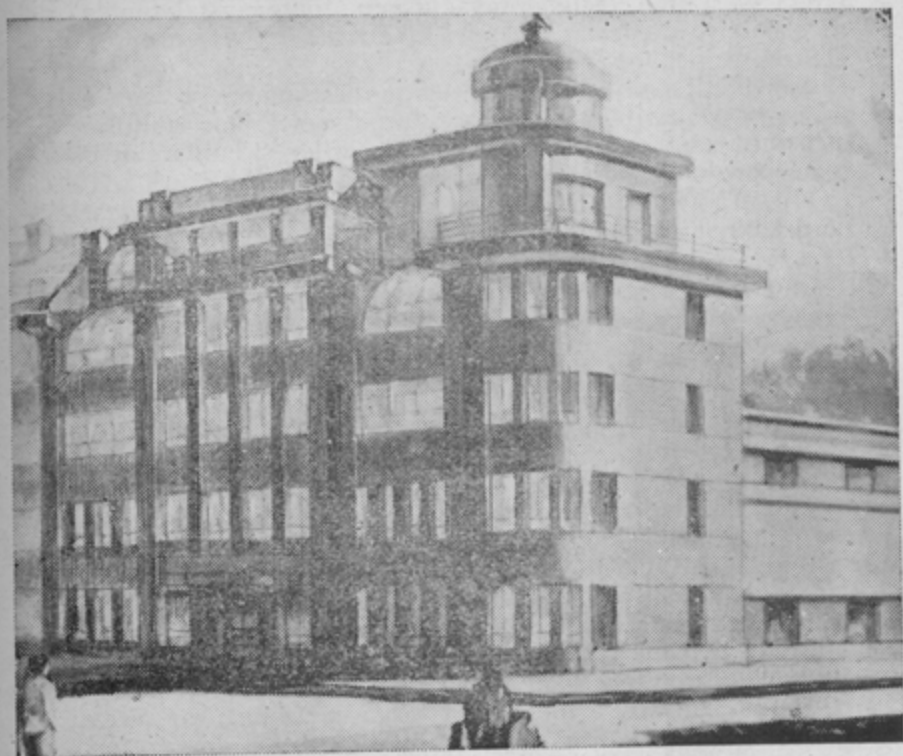
Anton Braun

**Primul atelier de instrumente
muzicale din Banat**

Timișoara-Cetate

**Str. Eugen de Savoya No. 14
în casa proprie.**

Ateneul român din Banat.

Un comitet local de inițiativă având în frunte pe cunoscutul profesor universitar d. I. D. Ștefănescu a pus încă de anul trecut, la Timișoara, bazele unei asociațiuni pentru sprijinirea, încurajarea și dezvoltarea artelor frumoase, pentru udețele bănățene și cele de pe frontiera de vest a țării.

Stând sub președinția activă a d-ului dr. P. Ciobanu avocat și unul din vrednici animatori, pe tărâmul cultural și artistici, noua asociațiune a mers cu pași repezi spre a înfăptui propriul său palat. Marele merit îi revine, fără îndoială, dl Dr. A. Bogdan, avocat, fost prefect al jud. Timiș-Torontal, prin fundația de un milion Lei, votată de către delegația județeană pentru ridicarea acestui palat ce face cinste Banatului.

Situat lângă poșta centrală, pe terenul donat de către primăria municipiului, pavilionul artistic, va avea patru etaje, cuprinzând la parter magazine comerciale; la etajul întâi o sală mare de conferințe, concerte și festivități precum și galeriile pentru expozițiile de pictură și sculptură ale elementelor băștinașe; la etajele celelalte, unde, pe lângă elevii și amatorii din Banat, vor putea lua parte și elevii sau călugării diferitelor mănăstiri, trimiși spre specializare aci.

În sfârșit palatul, lucrat după planurile d-lui inginer arhitect C. Liuba, este prevăzut cu toate instalațiunile de de încălzire centrală, vestiar, electricitate, ascensoare, apă etc.

În acest palat „Ateneul român din Banat“, se vor rezerva încăperi potrivite pe seama tuturor societăților culturale și artistice, între cari și Asociației Corurilor și Fanfarelor bănățene. spre a se putea instala și aranja aci Muzeul folkloristic muzical al Banatului, împodobit cu prețioase decorațiuni din arta muzicală a regiunii bănățene.

Isteața.

A fost odată, ca niciodată; că de nu iera, nu se povestea.

A fost o fată așa de isteată, de-a pus în uimire lumea întreagă. — Vestea ei a ajuns până la urechile împăratului.

Dar împăratul nu credea, gândea că așa-i lumea să facă din țăntar, armăsar.

Împăratul, ca s'o vadă și el ce-i plătește capul, îi trimite vorbă că, dacă se ține așa isteată, să vie la curte să-i cârpească un ulcior găurit.

Fata îi trimise vorbă înapoi, ca să-l întoarcă împăratul ulciorul pe dos mai întâi, că așa se pun petecele.

Împăratul nu se mai putea răbda și trimise doi argați la ea s'o cheme la curte, că mult bine va dobândi.

Să vină, dar cum? Nici călare, nici pe jos; nici pe drum, nici pe delături; nici cu cinste, nici fără cinste.

Fata când auzi ce i-i voea împăratului, prinde o vrabie ș'o pune într'un blid. Se sue călare pe un țăp și pleacă cu picioarele pe jos. Și mergea tot dintr'o margine a drumului până în cealaltă.

De cătră sară, ajunge la palatul împăratului și intră în-lăuntru.

Totți câți ierau pe-acolo, încep a râde de călăria și de mersul fetei.

Împăratul nu râdea. Ii plăcea iata, că iera frumoasă și o vedea isteată.

Deci zise împăratul:

— E drept, că ai venit cum am zis, acum să văd cinstea-necinstea; și dacă și aceasta ai nimerit-o, îți dau averile mele pe jumătate.

Fata îi întinse blidele.

Împăratul ridică blidul cel de deasupra și vrabia, zbîrrr, zbură ca glonțul. De spaimă, scăpă blidul din mână de se făcu tot bucățele.

În ziua aceea, porniră cătră satul fetei șase care, cu câte șase boi, încărcate cu vârf de scumpeturi și minuni dela împăratul.

Ion Pop Reteganul.

Radio și Electricitate

Aparate Superheterodyne cu difuzor
dinamic.

Telefunken, Schauf, Minerva, Owin,
Orion, Horny și Americane, Becuri, Candelabre și
Baterii cu prețuri originare de fabrică, numai la

KÖHLER, Timișoara IV, Miron Costih 2.

„FLORIDA“

FABRICA DE CIORAPI

Rudolf Goldsmann

Atelier electro-tehnic

Construcții și reparații pt. Automobile, Lifturi, motoare
electrice, dinamouri, aparate medicale faruri, prompt
și ieftin! Incărcări de acumulate.

TIMIȘOARA I, Strada Simionescu No. 4 (intrarea Strada Griselini).

COLOMAN BRUMMER

DEPOZIT DE TEXTILE
PERIAMOȘ.

Oferă cu prețurile cele mai
avantajoase mărfurile sale ca
Stofe pentru mobile, plapo-
me, perdele covoare și pân-
!!! zeturi pentru saltele !!!

Mai ieftin și mai bun decât aici nu vă trebuie!

Făuritorul...

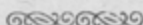
Mă cheamă Ion Păsat,
țaran din Valea-Mare,
fără pământ,
fără stare
și fără plug,
n'am nici boi la jug
și n'am nici pită,
cî'mi duc viața necăjită
de-azi pe mâine
ca un câine
alungat...

Cu brațele'mi de fier
și pumnii tari ca de oțel
mi'am apărat moșia
de urgia
dușmanului mișel
și botezând cu sânge noile
hotare
am făurit din țara mea
o Românie Mare!

Acum,
când văd cum răul se încuibă,
cum se'nmulțesc fără-de-legile
în țară,
îmi vine gândul, iară,
s'adun o gloată
și năpustindu mă cu ea prin
țara toată
c'a o vijelie,
s'alung mișei toți din scumpa
noastră glie...

Dar...
câte-odată,
scârba mă cuprinde
și-atunci,
ca se'năbuș în mine
furia ce crește,
îi scuipe pe lași în față
și sudui țărănește
porcăria toată...

Gheorghe Crăniceanu.

De ce umblă bețivul pe două cărări?

Nu știți? să vă spun eu. Nu-i vinovat creștinul, căci iată cum e pricina:

Cele dintâi patru pahare, pe care orice om le bea, sunt rânduite de Dumnezeu, pentru întărirea trupului. Dela al cincelea pahar, vine rîndul dracului și-i dăruește și el patru pahare.

În răstimpul acesta, Dumnezeu se îndepărtează, dracul se aproprie și se urcă pe urmerii omului.

La al noulea pahar, îi pune frâu în gură, și la al zecelea, îl pornește la drum, strunindu-l și hățuindu-l, când la dreapta, când la stînga.

Și omul merge pe două cărări...

Tudor Pamfile.

CAROL NAGY

fabrică de panglici

TIMIȘOARA

Strada Odobescu 10.

FABRICAȚIUNI:

diferite de panglici
din mătăsă și din
:- :- bumbac, :- :-

Sunt prea multe degete . . .

— „Ce-a realizat departamentul dv. până acum?”

— „Încă nimic. Facem sugestii. Sunt prea multe degete la fiecare mână.”

Ne reamintim o povestire :

Intr'un azil de alienați, un vizitator observă pe un bolnav care, cu o pensulă uscată, părea că pictează pe o pânză pe care nu era nimic.

— „Cei voți să pictați?” întrebă el.

— „Cum, ce voiesc să pictez? . . . Tabloul este gata, nu vedeți? . . . Reprezintă urmărirea Israeliților prin Marea Roșie!”

— „Dar unde e marea?” întrebă vizitatorul.

— „Păi, nu vezi? . . . S'a retras ca să lase să treacă Israeliții . . .”

— „Dar unde sunt Israeliții?”

— „Tocmai au trecut.”

— „Atunci unde sunt cei cari i-i urmăresc?”

— „Oh! Ei trebuie să ajungă dintr'un moment într'altul!”

Această pictură este un bun exemplu de un guvern, ce nu creează nimic la urma urmii, afară doar dacă nu un mare deficit.

„Eficiența.”

Doină.

Doină, doină, sfântă doină,
Tu cuprinzi atâta jale
Câtă apă se revarsă
În spre Dunăre, la vale.

Viersul tău ne fură lacrimi
Dintr'o zare într'altă zare,
Căci în el se bat și cântă
Suferințe seculare.

Taina ta ca s'o pătrundă
Înzadar streinul câtă.
Graiul tău îl înțelegem
Numai noi, în lumea toată!

Al. T. Stamatiad

Țiganul și conversiunea.

La curtea sultanului Rașid s'a prezentat în ziua consacrată audiențelor oficiale, ministrul justiției.

El raportă sultanului că un țigan — pripășit, nu se știe cum, pe meleagurile turcești — a comis un omor și întreba autoritatea superioară dacă-i acordă sau nu clemența.

Sultanul a voit — înainte de a-și spune cuvântul — să vadă pe țigan.

Și a doua zi, dimineată, asasinul fu adus în fața stăpânului.

— Recunoști că ai făcut o crimă.

— Recunosc, Înălțimea Ta, de ce să nu recunosc?

— Știi ce te-așteaptă?

— Știu, Înălțimea Ta, spânzurătoarea...

— N'ai nimic de spus înaintea morții...

— Uite ce-am gândit eu. Venind spre palatul Înălțimei Tale, pentru a-mi primi pedeapsa pe care-o merit pentru că sunt un ticălos și un asasin, am văzut în frumoasa grădină a Ta, un măgar. Animalul se plimba fără să spue un cuvânt.

Și m'am gândit: Oare de ce Sultanul nu pune măgarul să cânte?

— Să cânte? se miră Sultanul și vizirul la un loc.

Da, să cânte, Înălțimea Ta. Eu am învățat foarte mulți măgari să intoneze diverse arii, la mine în țară... Și venind aici mi-a părut rău, că peste un ceas voi fi sortit să mor fără a învăța pe măgarul acesta un cântec, cel puțin.

Sultanul s'a uitat nedumerit și l-a pus pe țigan să spună încă odată cum stă chestia.

— Și poți învăța pe măgarul meu să cânte?

— Pot, Înălțimea Ta!

Și după o consfătuire intimă cu ministrul justiției — Sultanul se adresează țiganului:

— Cât timp îți trebuie până să-l înveți să cânte?

— Un an, Înălțimea Ta.

— Bine, te grațiez un an. Vei sta aici și-mi vei dresa măgarul. După aceea, vei suferi condamnarea.

Țiganul a ieșit salutând respectuos și s'a dus în grădină să nceapă... dresajul...

Au trecut săptămâni și luni de-arândul și țiganul de dimineată până seară se plimba cu măgarul prin aleile parcului. În afară de răcnetele obișnuite tuturor măgarilor din lume, efectele dresajului nu se vedeau.

Aptitudinile muzicale și simptomele melomane ale asinului erau inexistente.

Văzându-l cu măgarul prin parc plimbându-se toată ziua și făcând aceste eforturi, un turc — mai isteț — îi zise într-o bună zi:

— I-a ascultă măi țigane, cât ai de gând să-ți bați joc de Sultan? Cum ai să nveți măgarul să cânte?

— Ascultă-mă, fi zise ȋiganul. Măgarul — firește — n'o să cânte că de-aia e măgar. Dar eu am câștigat un an de viață. Până la sfârșit trebue să se întâmple ceva: poate moare Sultanul, poate moare măgarul, poate mor eu... Ei, ce nu se poate întâmpla într'un an!...

Așa și cu conversiunea. Ați câștigat — și să fiți fericiți de asta—d-lor agricultori, un an și jumătate păsuire. Ce nu se poate întâmpla în timpul acesta? Poate cade guvernul, poate cade cunversiunea, poate vă moare creditorul.

Nic. Vlădoianu.

Opinca.

De-o vrea cerul să ne dea
la vreme, mană
câta ploaie, să crească malaiul, nu ne-om teme că n'om avea
ce meni finilor la sânt și morților de pomană —
și ne-om petrece traiul,
orfânind mai cu oile, mai cu carul,
cu nevoile și amarul.

De-om fi setoși,
ne-om adăpa cu lomorii apelor în cheag,
din urmele marvelor de n'om avea cărceag,
și cu voia Tatălui ugi-vom sănătoși.

Nu mi-e d'altă, dacă iia aspra, de lăor,
solzii ceriului ne-o spală și țăria,
țăria ce ne umple bucuriile de dor și de soare pălăria.

Vremurile rele, toate,
prin obiele de-or străbate pân' la piele le târpim —
și-al destinului soroč,
de e să fim,
fără vântă, făr' noroc,
Doamne, noi il implinim!

Const. Min. Lerca.

Poșete de dame, Portfeuri și Portmoneuri,
Nesaseruri, Serviete și Giamantane

din cele mai fine piei cumpărați direct
cu prețuri reduse dela producător

FEUER Atelier de articole de piele
Timișoara I., Str. Mercy 8

Leul și Omul.

(Fabulă)

Leul și omul au început a se pricinui pentru averile sale

Omul laudă pe oameni, zicând, că sunt mai vrednici și mai voinici de cât lei.

Iară leul pe acestea nu vroia să le creadă și să le cunoască; ci dinpotrivă ocăra, zicând, că un leu este mai tare de cât oricâți oameni.

Deci pricina lor a ținut oare care vreme îndelungată; pân'când întâmplător au aflat o icoană a lui Ercule, unde era zugrăvit omul, cum, sugrumă pe un leu.

— Vezi tu măi aceasta?

Leul a răspuns:

— Eu văd, însă spune-mi cine-a zugrăvit-o?

Omul răspunse:

— Omul! dar cine altul ar fi putut-o zugrăvi!

Deci leul începu a zice omului:

— Dacă ar ști și l'ul a zugrăvi ca voi, eu ți-aș fi arătat o sută de icoane pentru una, cum sugrumă leul pe oameni.

Nu trebuie lesne să se crează aceea ce un om sau un norod pentru sine vorbește și scrie, căci fiiștecare pe sine se scrie, cum poate și cum știe mai frumos; ci trebuie a asculta ce gândesc și ce întăresc și alții despre dânșii.

Dim. Țichindeal.

Strigături de joc.

De ce joci dacă nu strigi
Doar n'ai în gură covrigi
Iar dacă nu ști striga
Stăi n'apoi nu mă ncurca.

Dragu mi cu mândra 'n joc
Să o strâng peste mijloc
Și să mă uit la ea drept
La florile dela piept.

Feciorul care nu strigă
Are 'n gură mămaligă
Și de-o 'ncerca a striga
Lî scapă mămaliga.

Hop! mândruță ce ți-aș face
Numai lumea nu mi dă pace
Dacă lumea n'ar vedea
Eu jucând te-aș săruta.
Dar lumea-i cum o fost
Eu de gura ta duc post.

Eu când joc cu cine-mi place
Par'că am sub talpe ace
Iară când joc cu urât
Par'că mi piciorul frânt.

Trimite-mi bade trimete
Ce-ai în grădina mai verde
Trimite-mi o floricea
Trimite-mi gurița ta.
Trimite-mi buzele mie
Pecetluite 'n hârtie
Unse cu faguri de mere
Să le sărut cu ale mele
Unse cu faguri de ceară
Să le sărut într'o sară.

Uiuiu bate 'n podele
Rupe cizma căi de piele
Numai joacă sprintenel
Că mai sunt pei de vițel.

Mândro dacă joci cu mine
Auzi lăuta . . . mâno bine
Și te 'nvârte ușurel
C'a s'asuzi pe sub spăcel.

La Datorie...

Spre regretul nostru, al bănăţenilor, frumoasa publicaţie „Almanahul Banatului” redactată de fiul regiunii, dl. V. Molin şi prezentată, 3 ani de-a rândul, în haina festivă a atelierului

de artă tipografică „Scrişul Românesc” din Craiova, nu mai apare!

Această împrejurare m'a determinat să pun sub tipar „Calendarul Banatului” ce vrea să toarcă mai departe firul întrerupt din trecutul istoric, viaţa naţională, religioasă, culturală, socială, economică, sanitară şi artistică a regiunii şi să se infigă adânc în straturile largi ale gliei bănăţene: concursul scriitorilor de baştină m'a încurajat şi pleiada de colaboratori mi-a uşurat realizarea năzuinţii,

de-a scoate acest calendar bănăţean bineîngrijit, întocmit atât pentru folosul intelectualilor, preoţilor, învăţătorilor, cât şi al plugarilor noştri, al cântăreţilor şi fanfariştilor bănăţeni, dornici de o lectură aleasă şi instructivă şi trecuţi demult peste bucoavnele analfebetismului.

Cu conştiinţa curată şi împăcată că facem şi noi un serviciu real acestui colţ de ţară, arătăm, sus şi tare, că Banatul, luat în braţe de Patria-Mamă, nu mai vrea să se despartă de Ea niciodată!

Bănăţenii, închină pentru sacrificiile aduse, fraţilor din vechiul regat omagiile iubirii de frate şi întreaga recunoştinţă! Bănăţenii se prosterneară înaintea Tronului în semnul gratitudinii, al adoraţiunii şi al supunerii, încălziţi de sentimentele răsărite din virtuţile ostăşeşti şi podoabele sufleteşti ale gîntei latine ce le-am moştenit dela tribunii legionarii lui Traian, care infingînd în solul dacic cultura şi civitatea romană ni-au plămădit pe aceste meleaguri. Dar Banatul în bucuria ce o simte în razele soarelui românesc, mai lăcrimează pentru soarta vitregă a fraţilor noştri rămaşi din im-

prudența vremii inconsolabili și instreinați dincolo de brazda ce ni-a rupt glia în două : printre preocupările noastre naționale primordiale, am încadrat și gândul nostru neastâmpărat la frații noștri mai mărunți și desrădăcinați, ce-și duc greul unei sorți neașteptate și nemeritate !

Și așa „Calendarul Banatului” bate o cale națională idealistă și sănătoasă, ce vrea să ne ducă de a dreptul la biruința dreptății și la înfrățirea românească, pe care o dorim cu toții.

Prof. I. Velceanu.

Academia Română de Croitorie

Sucursala pentru Banat și Transilvania Timișoara.

Persoană morală juridică, sub patronajul Ministerului Muncii. — Director: **Hermann Haas.** — Cursuri speciale de croi și croitorie pentru mode de Dame, Bărbați, Copii și Lingerie. — Inscriseri dela 1—16 al fiecare luni.

TIMIȘOARA, CETATE, PIAȚA UNIRII 9.

I. Blaha și Fiul

Vopsitorie și imprimerie de textile

TIMIȘOARA-FABRIC
Strada Negruzzi No. 10,

Magazin permanent în imprimării
albastre și cotunțe netede.
Vopsește lână și haine
în toate culorile.

Telefon: 23-21. Telefon: 23-21.

Iulius Link

DENTIST-DIPLOMAT.

Medalia expoziției internaționale
din Straßburg

TIMIȘOARA I.,

Piața Sfântu Gheorghe, Casa
„Cerbul”.

ÎN

3

zile fața și mâinile vor fi albe ca zăpada și de asemenea coși de piele, pistruii petele de soare vor dispărea dacă întrebuințați

VIOLA cremă și săpun

preparată de farmacia **WEISZ** la „Crucea de aur”

Timișoara-Cetate, Piața Unirii No. 9 (Domplatz).

CUPRINSUL.

I. Partea calendaristică.

	Pagina
1. Sărbătorile, anotimpurile — — — — —	2
2. Lunile, povești economice, aniversări, vorbe mari, sfaturi înțelepte, zodiile	4

II. Țara și Dinastia Română.

1. Dinastia Română — — — — —	3
2. România, statele europene — — — — —	28
3. Să facem zid în jurul Dinastiei — — — — —	29
4. Crucea (poezie) — — — — —	30
5. M. S. Regele Carol II. — — — — —	31
6. Ziua nașterii M. S. Regelui — — — — —	32
7. Rugăciune (poezie) — — — — —	34

III. Banatul.

1. Banatul — — — — —	36
2. 1 Decembrie 1918 — — — — —	39
3. Țara Almăjului — — — — —	41

IV. Biserica și Școala.

1. Biserica — — — — —	44
2. Înființarea unei episcopii românești în Jugoslavia — — — — —	45
3. De ziua Învierii — — — — —	47
4. Energii tinere în preoție — — — — —	49
5. Școala: arma cea mai puternică — — — — —	50
6. Școala bănățeană și educația moral-religioasă — — — — —	51
7. Învățătorii bănățeni în literatură — — — — —	53
8. Lacrimi (poezie) — — — — —	55
9. Inclinațiile artistice și tonalitatea blândă a sufletului bănățean — — — — —	56
10. Constantin Diaconovici Loga — — — — —	58
11. Ștefan Velovan — — — — —	60
12. Liceul românesc în metropola Banatului — — — — —	61

V. Viața culturală, socială, economică și sportivă bănățeană.

1. Contribuții bănățene în cultura românească — — — — —	63
2. Tichindeal, gură de aur — — — — —	65
3. Comemorarea lui S. Manguica — — — — —	66
4. Sărbătorirea maestrului Enescu — — — — —	66
5. Camera de agricultură a județului Timiș-Torontal — — — — —	68
6. Sindicatul agricol din Banat — — — — —	70
7. Cercetășia — — — — —	71
8. Societatea sportivă „Polytechnica” din Timișoara — — — — —	73

VI. Probleme sanitare.

1. Problema copiilor în Banat — — — — —	75
2. Medicina populară din Banat — — — — —	76
3. Folosul fructelor — — — — —	77
4. Boala de plămâni — — — — —	78

VII. Organizațiile muzicale și comorile artistice bănățene.

	Pagina
1. Muzica din Banat	80
2. Cuvinte despre „Doină”	82
3. Arta corală	83
4. Fanfara	84
5. În arenele Romane	87
6. La desvelirea bustului D. G. Kiriak	88
7. Regionalismul muzical al Banatului	89
8. Lăutarii și cântăreții bănățeni	90
9. Crăciunul cu colinde	91
10. Teatrul la sate	92
11. Cântarea bisericească de strună	94
12. Corul „Carmen” în Banat	95
13. Cum a fost primit „Doina” din Turnu-Severin în Banat acum 30 ani	97
14. Corul „Vidu” la București	99
15. Mai multă atenție cântecului românesc	100
16. Omagiu Asociației cor. și fanf. rom. din Banatul-Jugoslav	101
17. Corul. catedral din Caransebeș	103
18. Mari serbări în Almăj	105
19. „Corul Vocal Român” din Biserica Albă (Banatul-Jugoslav)	107
20. Societatea corală „Doina Banatului” din Timișoara	109
21. Cursuri de perfecționare pentru dirijorii de coruri	110
22. Inceputurile artei românești în Banat	111
23. Ateneul român din Banat	115

VIII. Lectură populară și distractivă.

1. Isteața (poveste)	116
2. Făuritorul (poezie)	118
3. De ce umblă bețivul pe două cărări (poveste)	118
4. Sunt prea multe degete	119
5. Doina	119
6. Țiganul și versiunea	120
7. Opinca (poezie)	121
8. Leul și Omul (frbulă)	122
9. Strigături de joc	122
10. La datorie	123

Articole de modă,
manufactură și textile
precum și
coloniale și delicatese

cumpărați cu prețurile cele mai convenabile la marele
magazin

PETRU STEFAN
PERIAMOȘ.

Uzinele „Protes“

B. Székely

Timișoara - Elisabetin

Piața Asanești No. 1.

Mâini artistice, Picioare artistice, Aparate ortopedice, ca și procerea acestor specialități. Fășii pentru pânzele se pot comanda după măsură, ca și depuneri pentru picioare late.

Mașini de semănat

pluguri și alte diferite mașini agricole, puști și muniție pentru vânat. ✕ Fierărie en gros și en détail la firma.

Iosif și Petru Jäger

TIMIȘOARA

IV, Bulevardul CAROL No. 33.

**Mașini de morărit
și urluit
cel mai ieftin.**

Ștefan Klug

TIMIȘOARA IV.,

Strada Bonnaz No. 16.

Sanatoriul Parc

Timișoara-Cetate, lângă Spitalul și Asilul de copii în nemijlocita apropiere a Palatului Lloyd

Telefon No. 18-05.

Filip Ochsenfeld

Mare băcănie mixtă

PERIAMOȘ

Cea mai ieftină sursă de aprovizionare în artic. de manufactură și coloniale

Șepci speciale

pentru Școli, Asociații Pompieri, Șepci de casă, pentru copii. Ceaprazer pentru uniforme, Panglici pentru Marinari Asortiment bazat la

P. THEISZ **TIMIȘOARA - ELISABETIN**
Bulevardul Carol 19/a. :~:

Soc. Industrială și Comercială Bănățeană de Lemne S. p. A.

TIMIȘOARA—CETATE, Calea Aradului
vis-a-vis cu Școala de Artilerie. — Telefon 51.

**Cea mai eficientă sursă de aprovizionare în tot
felul de material lemnos.** ☉ ☉ ☉

Croitoria modernă

N. Dragodan

lucrează excelent

Timișoara II. Fabric Str. 3 Crai 7

GEZA STEINER

fabrică de licheruri și destilerie de rachiuri.

Mare depozit de vin, bere și tot felul
de rachiuri

Servește ireproșabil clientela!

Fondat în 1896.

Periamoș, (Banat)

Adresa telegrafică:

STEINER, Periam.

**Crema lapte
de crin** a lui

Kulka

este unicul preparat contra: coșilor, pistruiilor, nigeilor,
pete și alte urmări ale boalelor de piele, să capătă numai la

Farmacia orășenească la „**Vulturul negru**”

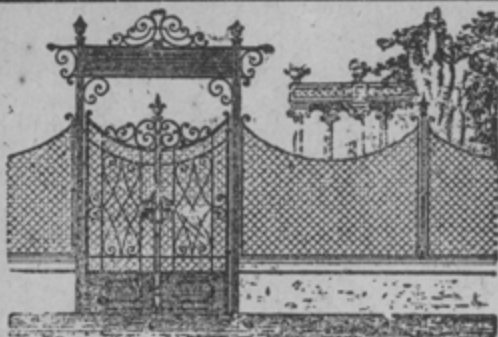
Timișoara-Cetate.

Telefon:

3-98

Fondat:

1879

Ingrădituri decorative, porți și uși pentru Biserici, morminte etc.

M. Bozsák și Fiul S. p. a.

Fabrică de țesături și impletituri de sârmă și mobile de fier.

VÂNZARE ENGROS ȘI DETAIL

Timișoara-Fabric, Strada Șantului No. 10.

Filială în Iosefin, Bul. Berthelot 31 (intrare prin Str. Văcărescu).

CAROL JOCHMANN

MAGAZIN DE FIERĂRIE ȘI COLONIALE

FONDAT 1868

PERIAMOȘ

TELEFON 17

Mare depozit și cea mai ieftină sursă de
cumpărare de oțeluri, osii, tinichele,
scule, mașini agricole și toate
articolele de fierărie

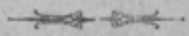
:-: TELEFON: 19 :-:

FONDAT: in anul 1892

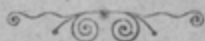
Cont-Virement la Banca

Națională sub No. 98

FABRICA DE CLOȘURI ȘI PĂLĂRII
N. KORBER & Co. S. A.
PERIAM
Județul Timiș-Torontal (Banat).

Capital societar vărsat Lei 30,000.000.

DEPOZIT PERMANENT!
BUCUREȘTI, Strada Carol No. 13, etaj I.

**Fabricarea de cloșuri pt. pălării de dame
și domni, precum și pălării pentru bărbați,
de modă și țărănești. Culorile cele mai
frumoase și formele cele mai moderne.**

Cereți pretutindeni pălării Korber!